TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. gruodžio 21 d.*

(Tekstas ištaisytas 2022 m. kovo 15 d. nutartimi)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sprendimas 2006/928/EB – Bendradarbiavimo su Rumunija ir jos pažangos siekiant orientacinių tikslų teismų reformos ir kovos su korupcija srityse tikrinimo mechanizmas – Pobūdis ir teisinės pasekmės – Privalomumas Rumunijai – Teisinė valstybė – Teisėjų nepriklausomumas – ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Kova su korupcija – Sąjungos finansinių interesų apsauga – SESV 325 straipsnio 1 dalis – FIA konvencija – Baudžiamosios bylos – *Curtea Constituțională* (Konstitucinis Teismas, Rumunija) sprendimai dėl įrodymų surinkimo teisėtumo ir konkrečios sudėties teismo kolegijos sudarymo didelio masto korupcijos bylose – Nacionalinių teismų teisėjų pareiga užtikrinti visišką *Curtea Constituțională* (Konstitucinis Teismas) sprendimų veiksmingumą – Dėl šių sprendimų nepaisymo kylanti teisėjų drausminė atsakomybė – Teisė netaikyti *Curtea Constituțională* (Konstitucinis Teismas) sprendimų, kurie neatitinka Sąjungos teisės – Sąjungos teisės viršenybės principas“

Sujungtose bylose C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ir C-840/19

dėl penkių prašymų priimti prejudicinį sprendimą, kuriuos pagal SESV 267 straipsnį pateikė *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas, Rumunija) 2019 m. gegužės 6 d. sprendimu (C-357/19), 2019 m. gegužės 13 d. sprendimu (C-547/19), 2019 m. spalio 31 d. sprendimu (C-811/19) ir 2019 m. lapkričio 19 d. sprendimu (C-840/19) (juos Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2019 m. gegužės 6 d., liepos 15 d., lapkričio 4 d. ir lapkričio 19 d.), taip pat *Tribunalul Bihor* (Bihoro apygardos teismas, Rumunija) 2019 m. gegužės 14 d. sprendimu (C-379/19) (jį Teisingumo Teismas gavo 2019 m. gegužės 14 d.),

baudžiamosiose bylose prieš

PM (C-357/19),

RO (C-357/19),

SP (C-357/19),

TQ (C-357/19),

KI (C-379/19),

LJ (C-379/19),

* Proceso kalba: rumunų.

JH (C-379/19),

IG (C-379/19),

FQ (C-811/19),

GP (C-811/19),

HO (C-811/19),

IN (C-811/19),

NC (C-840/19),

dalyvaujant:

Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție (C-357/19, C-811/19 ir C-840/19),

QN (C-357/19),

UR (C-357/19),

VS (C-357/19),

WT (C-357/19),

Autoritatea Națională pentru Turism (C-357/19),

Agenția Națională de Administrare Fiscală (C-357/19),

SC euro Box Promotion SRL (C-357/19),

Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Oradea (C-379/19),

JM (C-811/19),

taip pat byloje

CY,

Asociația „Forumul Judecătorilor din România“

prieš

Inspecția Judiciară,

Consiliul Superior al Magistraturii,

Înalta Curte de Casație și Justiție (C-547/19)

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen, kolegijų pirmininkai A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe ir S. Rodin, teisėjai M. Ilešič, T. von Danwitz (pranešėjas), M. Safjan, F. Biltgen ir N. Piçarra,

generalinis advokatas M. Bobek,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– PM, atstovaujamos *avocați* V. Rădulescu ir V. Tobă,

– RO, atstovaujamo *avocați* M. O. Țopa ir R. Chiriță,

– TQ, atstovaujamo *avocat* M. Mareş,

– KI ir LJ, atstovaujamų *avocați* R. Chiriță, F. Mircea ir O. Chiriță,

– CY, atstovaujamos *avocat* P. Rusu ir C. Bogdan,

– *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“*, atstovaujamos D. Călin ir L. Zaharia,

– FQ, atstovaujamo *avocat* A. Georgescu,

– NC, atstovaujamo *avocats* D. Lupaşcu ir G. Thuan Dit Dieudonné,

– *Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție*, atstovaujamos C. Nistor ir D. Ana,

– *Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Oradea*, atstovaujamo D. Ana,

– *Inspecția Judiciară*, atstovaujamos L. Netejoru,

– *Consiliul Superior al Magistraturii*, atstovaujamo L. Savonea,

– Rumunijos vyriausybės, iš pradžių atstovaujamos C.-R. Canțăr ir S.-A. Purza, taip pat E. Gane, R. I. Hațieganu ir L. Lițu, vėliau – S.-A. Purza, taip pat E. Gane, R. I. Hațieganu ir L. Lițu,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

– Europos Komisijos, iš pradžių atstovaujamos J. Baquero Cruz, I. Rogalski, P. Van Nuffel, M. Wasmeier ir H. Krämer, vėliau – J. Baquero Cruz, I. Rogalski, P. Van Nuffel ir M. Wasmeier,

susipažinęs su 2021 m. kovo 4 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti iš esmės dėl ESS 2 straipsnio, 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, SESV 325 straipsnio 1 dalies, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio, 1995 m. liepos 26 d. Briuselyje pasirašytos ir prie Tarybos akto pridėtos Konvencijos dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos, parengtos vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu (OL C 316, 1995, p. 48; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 9, toliau – FIA konvencija), 1 straipsnio 1 dalies ir 2 straipsnio 1 dalies, 2006 m. gruodžio 13 d. Komisijos sprendimo 2006/928/EB, nustatančio bendradarbiavimo su Rumunija ir jos pažangos siekiant orientacinių tikslų teismų reformos ir kovos su korupcija srityse patikrinimo mechanizmą (OL L 354, 2006, p. 56), taip pat Sąjungos teisės viršenybės principo išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant:

– baudžiamąsias bylas, iškeltas PM, RO, TQ ir SP (C-357/19), KI, LJ, JH ir IG (C-379/19), FQ, GP, HO ir IN (C-811/19) ir NC (C-840/19) dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ir pridėtinės vertės mokesčio (PVM) sukčiavimo,

– CY ir *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“* (toliau – Rumunijos teisėjų forumas) ginčą su *Inspecția Judiciară* (Teismų inspekcija, Rumunija), *Consiliul Superior al Magistraturii* (Aukščiausioji magistratų taryba, Rumunija) ir *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas, Rumunija, toliau – Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas) dėl CY (C-547/19) skirtos drausminės nuobaudos.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

FIA konvencija

3 FIA konvencijos 1 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„Šioje Konvencijoje Europos Bendrijų finansiniams interesams kenkiantis sukčiavimas – tai:

a) išlaidų srityje – bet koks tyčinis veikimas ar neveikimas, susijęs su:

– suklastotų, neteisingų ar neišsamių pareiškimų ar dokumentų naudojimu ar pateikimu, kurio padariniai yra Europos Bendrijų bendrojo biudžeto arba Europos Bendrijų valdomų ar jų vardu valdomų biudžetų lėšų pasisavinimas ar neteisėtas užlaikymas;

– tuos pačius padarinius sukeliančiu informacijos neatskleidimu pažeidžiant konkretų įsipareigojimą;

– netinkamu tokių lėšų naudojimu ne tiems tikslams, kuriems jos buvo iš pradžių skirtos;

b) pajamų srityje – bet koks tyčinis veikimas ar neveikimas, susijęs su:

– suklastotų, neteisingų ar neišsamių pareiškimų ar dokumentų naudojimu ar pateikimu, kurio padariniai yra neteisėtas Europos Bendrijų bendrojo biudžeto arba Europos Bendrijų valdomų ar jų vardu valdomų biudžetų išteklių mažinimas,

<…>“

4 Šios konvencijos 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad už 1 straipsnyje nurodytą veiką ir dalyvavimą 1 straipsnio 1 dalyje nurodytoje veikoje, jos kurstymą ar kėsinimąsi ją padaryti būtų baudžiama veiksmingomis, proporcingomis ir atgrasomomis bausmėmis, įskaitant bent stambaus sukčiavimo atvejais laisvės atėmimą apimančias bausmes, dėl kurių gali būti taikoma ekstradicija, suprantant, kad stambiu sukčiavimu yra laikomas toks sukčiavimas, kuris yra susijęs su tam tikra mažiausia suma, kurią turi nustatyti kiekviena valstybė narė. Ši mažiausia suma negali būti nustatyta didesnė kaip 50 000 [EUR].“

5 1996 m. rugsėjo 27 d. Taryba priėmė aktą dėl protokolo prie Konvencijos dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos parengimo (OL C 313, 1996, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 19). Šio protokolo 2 ir 3 straipsniuose numatyta, kad jis apima pasyviosios ir aktyviosios korupcijos veiksmus.

Stojimo sutartis

6 2007 m. sausio 1 d. įsigaliojusios Europos Sąjungos valstybių narių ir Bulgarijos Respublikos bei Rumunijos sutarties dėl Bulgarijos Respublikos ir Rumunijos stojimo į Europos Sąjungą (OL L 157, 2005, p. 11, toliau – Stojimo sutartis) 2 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta:

„2. Priėmimo sąlygos ir dėl tokio priėmimo padarytos Sutarčių, kuriomis grindžiama Sąjunga, pritaikomosios pataisos, kurios bus taikomos nuo įstojimo dienos iki Sutarties dėl Konstitucijos Europai įsigaliojimo dienos, yra išdėstytos prie šios Sutarties pridedamame Akte. To Akto nuostatos yra neatskiriama šios Sutarties dalis.

3. <…>

Remiantis šia Sutartimi arba 2 dalyje nurodytu Aktu iki 1 straipsnio 3 dalyje nurodyto Protokolo įsigaliojimo priimti aktai galioja ir jų teisinis poveikis išsaugomas iki tų aktų pakeitimo ar panaikinimo.“

Stojimo aktas

7 2007 m. sausio 1 d. įsigaliojusio Akto dėl Bulgarijos Respublikos ir Rumunijos stojimo sąlygų ir Sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL L 157, 2005, p. 203, toliau – Stojimo aktas) 2 straipsnyje numatyta:

„Nuo įstojimo dienos pirminių Sutarčių ir prieš įstojimą institucijų ir Europos centrinio banko priimtų aktų nuostatos Bulgarijai ir Rumunijai yra privalomos ir šiose valstybėse taikomos tose Sutartyse ir šiame Akte nustatytomis sąlygomis.“

8 Šio akto 37 straipsnis suformuluotas taip:

„Jei Bulgarija arba Rumunija neįvykdo stojimo derybų metu prisiimtų įsipareigojimų, įskaitant įsipareigojimų bet kurioje sektorių politikoje, susijusioje su tarpvalstybinį poveikį turinčia ekonomine veikla, ir tai labai sutrikdo vidaus rinkos veikimą arba sukelia realų tokio sutrikdymo pavojų, Komisija, gavusi motyvuotą valstybės narės prašymą arba savo pačios iniciatyva, iki trejų metų nuo įstojimo dienos laikotarpio pabaigos gali imtis atitinkamų priemonių.

Priemonės turi būti proporcingos ir pirmenybė teikiama vidaus rinkos veikimą mažiausiai trikdančioms priemonėms bei atitinkamais atvejais esamų sektorių apsaugos mechanizmų taikymui. Tokios apsaugos priemonės neturi tapti savavališkos diskriminacijos arba užslėpto prekybos tarp valstybių narių ribojimo priemonėmis. Atsižvelgiant į stebėsenos rezultatus, apsaugos sąlygą galima taikyti netgi prieš įstojimą, ir patvirtintos priemonės įsigalioja nuo pirmosios įstojimo dienos, išskyrus atvejus, kai jose numatyta vėlesnė data. Priemonės taikomos tik tiek, kiek jų būtinai reikia, ir bet kuriuo atveju panaikinamos, kai įvykdomas atitinkamas įsipareigojimas. Tačiau jos gali būti taikomos ir pasibaigus pirmojoje pastraipoje minėtam laikotarpiui, kol neįvykdomi atitinkami įsipareigojimai. Atsižvelgdama į atitinkamos naujosios valstybės narės pasiektą pažangą vykdant savo įsipareigojimus, Komisija taikomas priemones gali atitinkamai priderinti. Prieš panaikindama apsaugos priemones, Komisija tinkamu laiku informuoja Tarybą ir deramai atsižvelgia į visas Tarybos dėl to pareikštas pastabas.“

9 Stojimo akto 38 straipsnyje įtvirtinta:

„Jei perkeliant, įgyvendinant ar taikant pamatinius sprendimus ar bet kokius kitus atitinkamus įsipareigojimus, bendradarbiavimo dokumentus, sprendimus, susijusius su abipusiu pripažinimu baudžiamosios teisės srityje pagal ES sutarties VI antraštinę dalį, direktyvas ir reglamentus, susijusius su abipusiu pripažinimu civilinėse bylose pagal EB sutarties IV antraštinę dalį, Bulgarijoje ar Rumunijoje esama didelių trūkumų arba realaus tokių trūkumų pavojaus, Komisija, gavusi motyvuotą valstybės narės prašymą arba savo pačios iniciatyva ir pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis, iki trejų metų laikotarpio nuo įstojimo dienos pabaigos gali imtis reikiamų priemonių, nurodydama jų įgyvendinimo aplinkybes ir būdą.

Šios priemonės gali būti laikinas atitinkamų nuostatų ir sprendimų dėl Bulgarijos arba Rumunijos ir kitos valstybės narės arba valstybių narių santykių taikymo sustabdymas, nepažeidžiant glaudaus teisminio bendradarbiavimo tęstinumo. Atsižvelgiant į stebėsenos rezultatus, apsaugos sąlygą galima taikyti netgi prieš įstojimą, ir patvirtintos priemonės įsigalioja nuo pirmosios įstojimo dienos, išskyrus atvejus, kai jose numatyta vėlesnė data. Priemonės taikomos tik tiek, kiek jų būtinai reikia, ir bet kuriuo atveju panaikinamos, kai trūkumai pašalinami. Tačiau jos gali būti taikomos ir pasibaigus pirmojoje pastraipoje minėtam laikotarpiui, kol yra trūkumų. Atsižvelgdama į atitinkamos naujosios valstybės narės pasiektą pažangą šalinant nustatytus trūkumus, Komisija, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis, taikomas priemones gali atitinkamai priderinti. Prieš panaikindama apsaugos priemones, Komisija tinkamu laiku informuoja Tarybą ir deramai atsižvelgia į visas Tarybos dėl to pareikštas pastabas.“

10 Stojimo akto 39 straipsnio 1–3 dalyse numatyta:

„1. Jei, remiantis nuolatine Komisijos vykdoma Bulgarijos ir Rumunijos per stojimo derybas prisiimtų įsipareigojimų stebėsena ir pirmiausia Komisijos parengtomis stebėsenos ataskaitomis, nustatoma, kad Rumunijos arba Bulgarijos pasiruošimo priimti ir įgyvendinti *acquis* lygis yra toks, kad esama rimto pavojaus, kad kuri nors iš šių valstybių bus akivaizdžiai nepasirengusi įvykdyti narystės reikalavimus iki įstojimo dienos 2007 m. sausio 1 d. keliose svarbiose srityse,

Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, gali vieningai nuspręsti vieneriems metams atidėti tos valstybės stojimo dieną iki 2008 m. sausio 1 d.

2. Nepaisant 1 dalies, Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma gali priimti 1 dalyje nurodytą sprendimą dėl Rumunijos, jeigu buvo pastebėta rimtų trūkumų Rumunijai vykdant vieną arba keletą IX priedo I punkte išvardytų įsipareigojimų ir reikalavimų.

3. Nepaisant 1 dalies ir nepažeidžiant 37 straipsnio, Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija ir 2005 m. rudenį atlikusi Rumunijos padarytos pažangos konkurencijos politikos srityje įvertinimą, kvalifikuota balsų dauguma gali priimti 1 dalyje nurodytą sprendimą dėl Rumunijos, jeigu buvo pastebėta rimtų trūkumų Rumunijai vykdant Europos sutartimi prisiimtus įsipareigojimus arba vieną ar keletą IX priedo II punkte išvardytų įsipareigojimų ir reikalavimų.“

11 Šio Stojimo akto IX priedo „Konkretūs Rumunijos prisiimti įsipareigojimai ir vykdytini reikalavimai 2004 m. gruodžio 14 d. užbaigus stojimo derybas (nurodyti Stojimo akto 39 straipsnyje)“ I punktas suformuluotas taip:

„Dėl 39 straipsnio 2 dalies

<…>

4) Žymiai suaktyvinti kovą su korupcija ir ypač su aukštas pareigas užimančių asmenų korupcija, užtikrinant griežtą kovai su korupcija skirtų teisės aktų vykdymą ir veiksmingą Nacionalinės kovos su korupcija prokuratūros (NKKP) nepriklausomumą bei nuo 2005 m. lapkričio mėn. kasmet teikiant įtikinamą NKKP veiklos kovojant su aukštas pareigas užimančių asmenų korupcija ataskaitą. NKKP privalo būti skiriama personalo, finansinių ir mokymo išteklių, taip pat įrangos, reikalingos jos svarbiai funkcijai atlikti.

5. <…> [Nacionalinės kovos su korupcija strategijoje] privalo būti įsipareigojimas iki 2005 m. pabaigos peržiūrėti ilgai užsitęsiantį baudžiamąjį procesą, siekiant užtikrinti, kad korupcijos bylos būtų išnagrinėtos greitai ir skaidriai tam, kad būtų garantuotos tinkamos atgrasantį poveikį turinčios sankcijos; <…>

<…>“

Sprendimas 2006/928

12 Rumunijos stojimo į Sąjungą, turėjusio įvykti 2007 m. sausio 1 d., kontekste Sprendimas 2006/928 buvo priimtas remiantis, be kita ko, Stojimo akto 37 ir 38 straipsniais. Šio sprendimo 1–6 ir 9 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(1) Europos Sąjunga grindžiama visoms valstybėms narėms bendru teisinės valstybės principu.

(2) Laisvės, saugumo bei teisingumo erdvė ir vidaus rinka, sukurtos Europos Sąjungos sutartimi ir Europos bendrijos steigimo sutartimi, grindžiamos tarpusavio pasitikėjimu, kad administraciniai ir teismo sprendimai bei praktika visose valstybėse narėse atitinka teisinės valstybės principą.

(3) Tai reiškia, kad visose valstybėse narėse turi egzistuoti nešališka, nepriklausoma ir veiksminga teisminė bei administracinė sistema, aprūpinta priemonėmis, būtinomis, *inter alia*, kovoti su korupcija.

(4) 2007 m. sausio 1 d. Rumunija taps Europos Sąjungos nare. Nors Komisija atkreipė dėmesį į dideles Rumunijos pastangas pasirengimui narystei ES užbaigti, savo 2006 m. rugsėjo 26 d. ataskaitoje ji nurodė ir likusius, visų pirma su teisminės sistemos ir teisėsaugos institucijų atskaitomybe bei veiksmingumu susijusius klausimus, – sritis, kuriose vis dar būtina tolesnė pažanga siekiant užtikrinti šių institucijų gebėjimus įgyvendinti ir taikyti priemones, priimtas vidaus rinkai ir laisvės, saugumo bei teisingumo erdvei sukurti.

(5) Stojimo akto 37 straipsniu Komisija įgaliojama imtis reikiamų priemonių kilus realiam pavojui, kad dėl Rumunijos prisiimtų įsipareigojimų neįgyvendinimo gali būti pažeistas vidaus rinkos veikimas. Stojimo akto 38 straipsniu Komisija įgaliojama imtis reikiamų priemonių kilus realiam pavojui, kad Rumunijoje gali būti rimtų trūkumų perkeliant, įgyvendinant arba taikant aktus, priimtus pagal ES sutarties VI antraštinę dalį ir pagal EB sutarties IV antraštinę dalį.

(6) Likę su teisminės sistemos ir teisėsaugos institucijų atskaitomybe bei veiksmingumu susiję klausimai pateisina bendradarbiavimo su Rumunija ir jos pažangos siekiant orientacinių tikslų teismų reformos ir kovos su korupcija srityse patikrinimo mechanizmo sukūrimą.

<…>

(9) Šį sprendimą reikėtų iš dalies pakeisti, jei Komisija nustatytų, kad būtina koreguoti orientacinius tikslus. Šis sprendimas turėtų būti panaikintas tinkamai įgyvendinus visus orientacinius tikslus.“

13 Sprendimo 2006/928 1 straipsnyje numatyta:

„Kiekvienais metais iki kovo 31 d., o pirmą kartą – ne vėliau kaip 2007 m. kovo 31 d., Rumunija pateiks Komisijai ataskaitą apie padarytą pažangą siekiant priede nurodytų orientacinių tikslų.

Komisija bet kuriuo metu gali suteikti techninę pagalbą vykdydama įvairią veiklą arba rinkti ir keistis informacija apie orientacinius tikslus. Be to, šiuo tikslu Komisija bet kuriuo metu gali organizuoti specialistų misijas į Rumuniją. Tokiu atveju Rumunijos valdžios institucijos teikia būtiną paramą.“

14 Šio sprendimo 2 straipsnyje nustatyta:

„Komisija pirmą kartą 2007 m. birželio mėn. pateiks Europos Parlamentui ir Tarybai savo pastabas ir išvadas dėl Rumunijos ataskaitos.

Komisija kitą ataskaitą pateiks vėliau atsižvelgdama į susiklosčiusią situaciją, bet ne rečiau kaip kas šešis mėnesius.“

15 Minėto sprendimo 4 straipsnyje numatyta:

„Šis sprendimas skirtas visoms valstybėms narėms.“

16 To paties sprendimo priedas suformuluotas taip:

„1 straipsnyje minėti orientaciniai tikslai, kurių turi siekti Rumunija:

1) Užtikrinti skaidresnį ir veiksmingesnį teisminį procesą, didinant Aukštesniosios [Aukščiausiosios] magistratų tarybos gebėjimus ir atskaitomybę. Teikti ataskaitas ir stebėti naujųjų Civilinio proceso ir Baudžiamojo proceso kodeksų poveikį.

2) Kaip numatyta, įsteigti Integralumo agentūrą, kuri būtų atsakinga už turto, interesų nesuderinamumo ir galimų interesų konfliktų tikrinimą, taip pat už privalomųjų sprendimų priėmimą, kurių pagrindu būtų imamasi atgrasančių sankcijų.

3) Remiantis iki šiol padaryta pažanga toliau profesionaliai atlikti nešališkus tyrimus dėl aukštų pareigūnų kaltinimų korupcija.

4) Imtis tolesnių priemonių užkirsti kelią korupcijai ir kovoti su ja, ypač vietos valdžios institucijose.“

Rumunijos teisė

Rumunijos Konstitucija

17 *Constituția României* (Rumunijos Konstitucija) III antraštinė dalis „Valstybės institucijos“ apima, be kita ko, su „teismine valdžia“ susijusį VI skyrių, kuriame yra šios Konstitucijos 126 straipsnis. Tame straipsnyje nustatyta:

„1. Teisingumą vykdo Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas ir kitos įstatymu steigiamos teisminės institucijos.

<…>

3. Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas pagal kompetenciją formuoja vienodą teismų praktiką aiškinant ir taikant įstatymus.

4. Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo sudėtis ir jo veiklos tvarką nustato organinis įstatymas.

<…>

6. Viešojo administravimo institucijų priimamų administracinių aktų, išskyrus teisės aktus, priimamus įgyvendinant su Parlamento veikla susijusius teisinius santykius bei karinio pobūdžio įsakymus, teisminė kontrolė administracinių ginčų nagrinėjimo procedūros nustatyta tvarka yra garantuojama. Administracinius ginčus nagrinėjančios teisminės institucijos turi įgaliojimus nagrinėti asmenų, kurių teises ir interesus pažeidė ordonansai arba pripažinti prieštaraujančiais Konstitucijai ordonansai, reikalavimus.“

18 Rumunijos Konstitucijos V antraštinė dalis „*Curtea Constituțională* (Konstitucinis Teismas)“ apima 142–147 straipsnius. 142 straipsnio „Sudėtis“ 1–3 dalyse įtvirtinta:

„1. Konstitucinis Teismas yra Konstitucijos viršenybės garantas.

2. Konstitucinį Teismą sudaro 9 teisėjai, skiriami devyneriems metams, jų įgaliojimų terminas negali būti pratęstas ar atnaujintas.

3. Po tris teisėjus skiria *Camera Deputaților* (Deputatų Rūmai), *Senat* (Senatas) ir *Președintele României* (Rumunijos Prezidentas).“

19 Rumunijos Konstitucijos 143 straipsnyje numatyta:

„Konstitucinio Teismo teisėjai turi turėti aukštąjį teisinį išsilavinimą, aukštą profesinę kompetenciją ir ne mažesnį kaip 18 metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo stažą.“

20 Rumunijos Konstitucijos 144 straipsnyje numatyta:

„Konstitucinio Teismo teisėjo pareigos nesuderinamos su jokiomis kitomis pareigomis valstybinėse ir privačiose organizacijose, išskyrus pedagoginę veiklą aukštojo mokslo institucijose.“

21 Rumunijos Konstitucijos 145 straipsnyje įtvirtinta:

„Konstitucinio Teismo teisėjai, vykdydami įgaliojimus, yra nepriklausomi ir neatšaukiami per visą įgaliojimų trukmę.“

22 Rumunijos Konstitucijos 146 straipsnyje numatyta:

„Konstitucinis Teismas vykdo šias funkcijas:

<…>

d) nagrinėja prieštaravimus dėl įstatymų ir ordonansų (potvarkių) atitikties Konstitucijai, jei šie klausimai iškeliami teisme arba Komercinio arbitražo teisme; Tautos advokatas taip pat gali tiesiogiai prašyti ištirti teisės akto konstitucingumą;

e) nagrinėja konstitucinio pobūdžio teisinius ginčus tarp viešosios valdžios institucijų Rumunijos Prezidento, bet kurių Parlamento rūmų pirmininko, *primului-ministru* (Ministras Pirmininkas) ar [Aukščiausiosios magistratų tarybos] pirmininko prašymu;

<…>“

23 Rumunijos Konstitucijos 147 straipsnio 4 dalyje nustatyta:

„Konstitucinio Teismo sprendimai skelbiami *Monitorul Oficial al României* [(Rumunijos oficialusis leidinys)]. Sprendimai tampa privalomi nuo oficialaus paskelbimo dienos ir jų galia yra nukreipta tik į ateitį.“

24 Rumunijos Konstitucijos 148 straipsnio 2–4 dalyse nustatyta:

„2. Prisijungus prie Europos Sąjungos, jos steigiamųjų sutarčių ir kitos įpareigojančios Europos Sąjungos teisės normos turi viršenybę prieš nacionalinius įstatymus kolizijos atveju, atsižvelgiant į teisės akto dėl prisijungimo prie Europos Sąjungos nuostatas.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalys analogiškai taikomos prisijungiant prie Europos Sąjungos steigiamąsias sutartis keičiančių teisės aktų.

4. Parlamentas, Rumunijos Prezidentas, Vyriausybė ir teismai užtikrina įsipareigojimų, kylančių iš teisės aktų dėl prisijungimo prie Europos Sąjungos ir iš šio straipsnio 2 dalyje numatytų nuostatų, vykdymą.“

Baudžiamasis kodeksas

25 *Codul penal* (Baudžiamasis kodeksas) 154 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Baudžiamosios atsakomybės senaties terminai yra tokie:

a) 15 metų, jeigu už padarytą nusikalstamą veiką pagal teisės aktus baudžiama laisvės atėmimu iki gyvos galvos arba didesne nei 20 metų laisvės atėmimo bausme;

b) 10 metų, jeigu už padarytą nusikalstamą veiką pagal teisės aktus baudžiama didesne nei 10 metų, bet ne didesne nei 20 metų laisvės atėmimo bausme;

c) 8 metai, jeigu už padarytą nusikalstamą veiką pagal teisės aktus baudžiama didesne nei 5 metų, bet ne didesne nei 10 metų laisvės atėmimo bausme;

d) 5 metai, jeigu už padarytą nusikalstamą veiką pagal teisės aktus baudžiama didesne nei 1 metų, bet ne didesne nei 5 metų laisvės atėmimo bausme;

e) 3 metai, jeigu už padarytą nusikalstamą veiką pagal teisės aktus baudžiama ne didesne nei 1 metų laisvės atėmimo bausme arba bauda.“

26 Šio kodekso 155 straipsnio 4 dalyje nustatyta:

„154 straipsnyje nustatyti senaties terminai laikomi pasibaigusiais, jei jie buvo praleisti du kartus, nepaisant to, kiek kartų buvo nutrūkusi jų eiga.“

Baudžiamojo proceso kodeksas

27 *Codul de procedură penală* (Baudžiamojo proceso kodeksas) 40 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas kaip pirmoji instancija nagrinėja aukštas pareigas užimančių pareigūnų nusikaltimus, kuriais kėsinamasi į konstitucinę santvarką, taip pat nusikalstamas veikas, kurias padarė senatoriai, deputatai, Europos Parlamento nariai iš Rumunijos, Vyriausybės nariai, Konstitucinio Teismo teisėjai, Aukščiausiosios magistratų tarybos nariai, Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo teisėjai ir *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* (Prokuratūra prie Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo) prokurorai.“

28 Iki 2016 m. kovo 14 d. galiojusios šio kodekso redakcijos 142 straipsnio 1 dalis buvo suformuluota taip:

„Prokuroras įgaliojamas vykdyti techninį sekimą arba gali nurodyti, kad šį sekimą vykdytų už baudžiamąjį persekiojimą atsakinga institucija ar specializuoti policijos pareigūnai arba kitos specializuotos valstybės institucijos.“

29 Minėto kodekso 281 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Negaliojančiomis dėl jų pažeidimo visada tampa nuostatos dėl:

<…>

b) teismų jurisdikcijos *ratione materiae* ir *ratione personae*, jeigu bylą išnagrinėjęs teismas yra žemesnės instancijos nei jurisdikciją turintis teismas;

<…>“

30 Baudžiamojo proceso kodekso 342 straipsnyje nustatyta:

„Ikiteisminio tyrimo kolegijoje vykdomos procedūros tikslas – po kreipimosi į teismą nustatyti teismo jurisdikciją ir kreipimosi į jį teisėtumą, taip pat patikrinti, ar už baudžiamąjį persekiojimą atsakingos institucijos teisėtai rinko įrodymus ir atliko veiksmus.“

31 Šio kodekso 426 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Toliau nurodytais atvejais gali būti pateiktas ypatingasis skundas dėl baudžiamosiose bylose priimtų ir įsiteisėjusių nuosprendžių panaikinimo:

<…>

d) jeigu apeliacinio teismo sudėtis neatitinka teisės aktų arba yra nesuderinamumas;

<…>“

32 Minėto kodekso 428 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Skundas dėl panaikinimo, grindžiamas 426 straipsnio a ir c–h punktuose nurodytais motyvais, gali būti pateiktas per 30 dienų nuo pranešimo apie apeliacinio teismo sprendimą dienos.“

Įstatymas Nr. 47/1992

33 1992 m. gegužės 18 d. *Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale* (Įstatymas Nr. 47/1992 dėl Konstitucinio Teismo organizavimo ir veiklos) (pakartotinai paskelbtas *Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 807, 2010 m. gruodžio 3 d.) 3 straipsnyje numatyta:

„1. Konstitucinio Teismo įgaliojimus nustato Konstitucija ir šis įstatymas.

2. Tik Konstitucinis Teismas, įgyvendindamas jam suteiktus įgaliojimus, turi teisę nustatyti savo jurisdikciją.

3. Jokia viešosios valdžios institucija negali ginčyti pagal 2 dalį nustatytos Konstitucinio Teismo jurisdikcijos.“

34 Šio įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Rumunijos Prezidento, bet kurių [Deputatų] Rūmų pirmininko, Ministro Pirmininko ar Aukščiausiosios magistratų tarybos pirmininko prašymu Konstitucinis Teismas nagrinėja konstitucinio pobūdžio teisinius ginčus tarp viešosios valdžios institucijų.“

Įstatymas Nr. 78/2000

35 2000 m. gegužės 18 d. *Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție* (Įstatymas Nr. 78/2000 dėl korupcinių veikų prevencijos, nustatymo ir sankcijų už jas) (*Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 219, 2000 m. gegužės 18 d.) 5 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Pagal šį įstatymą korupcinio pobūdžio nusikalstamomis veikomis laikomos Baudžiamojo kodekso 289–292 straipsniuose numatytos nusikalstamos veikos, įskaitant veiką, kurią padaro Baudžiamojo kodekso 308 straipsnyje nurodyti asmenys.“

36 Įstatymo Nr. 78/2000 5 straipsnio 1 dalyje nurodyti Baudžiamojo kodekso straipsniai yra atitinkamai susiję su pasyviąja korupcija (289 straipsnis), aktyviąja korupcija (290 straipsniai), prekyba poveikiu (291 straipsnis) ir aktyviąja prekyba poveikiu (292 straipsnis).

37 Šio įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Nagrinėjant pirmąja instancija bylas dėl šiame įstatyme numatytų nusikalstamų veikų sudaromos specializuotos bylas nagrinėjančios teismo sudėtys.“

Įstatymas Nr. 303/2004

38 2004 m. birželio 28 d. *Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor* (Įstatymas Nr. 303/2004 dėl teisėjų ir prokurorų statuso) (pakartotinai paskelbtas *Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 826, 2005 m. rugsėjo 13 d.), iš dalies pakeisto 2012 m. sausio 17 d. *Legea nr. 24/2012* (*Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 51, 2012 m. sausio 23 d.) (toliau – Įstatymas Nr. 303/2004), 99 straipsnyje numatyta:

„Drausminiais nusižengimais laikomi:

<…>

o) nuostatų dėl atsitiktinio bylų paskirstymo nepaisymas;

<…>

ș) Konstitucinio Teismo sprendimų nepaisymas <…>;

<…>“.

39 Šio įstatymo 100 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Drausminės nuobaudos, kurios gali būti skiriamos teisėjams ir prokurorams atsižvelgiant į pažeidimų sunkumą, yra:

<…>

e) pašalinimas iš magistratų korpuso.“

40 Minėto įstatymo 101 straipsnyje nustatyta:

„100 straipsnyje numatytas drausmines nuobaudas Aukščiausiosios magistratų tarybos veiklą reglamentuojančiame organiniame įstatyme numatytomis sąlygomis skiria jos padaliniai.“

Įstatymas Nr. 304/2004

41 2004 m. birželio 28 d. *Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (Įstatymas Nr. 304/2004 dėl teismų sistemos organizavimo) (pakartotinai paskelbtas *Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 827, 2005 m. rugsėjo 13 d.) buvo iš dalies pakeistas, be kita ko:

– 2010 m. spalio 25 d. *Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor* (Įstatymas Nr. 202/2010, kuriuo numatomos bylų nagrinėjimo pagreitinimo priemonės) *(Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 714, 2010 m. spalio 26 d.),

– 2013 m. liepos 19 d. *Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale* (Įstatymas Nr. 255/2013, kuriuo įgyvendindamas Įstatymas Nr. 135/2010 dėl Baudžiamojo proceso kodekso ir iš dalies keičiami bei papildomi tam tikri norminiai aktai, kuriais priimamos nuostatos, susijusios su baudžiamuoju procesu), *(Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 515, 2013 m. rugpjūčio 14 d.),

– 2018 m. liepos 20 d. *Legea nr. 207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (Įstatymas Nr. 207/2018, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas Nr. 304/2004 dėl teismų sistemos organizavimo) *(Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 636, 2018 m. liepos 20 d.).

42 Įstatymo Nr. 304/2004, kuris paskutinį kartą buvo iš dalies pakeistas Įstatymu Nr. 207/2018 (toliau – iš dalies pakeistas Įstatymas Nr. 304/2004), 19 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Kiekvienų metų pradžioje Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo valdančioji taryba pirmininko arba jo pavaduotojo siūlymu gali tvirtinti Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo kolegijose specializuotas bylas nagrinėjančio teismo sudėtis, atsižvelgdama į bylų skaičių ir pobūdį, kiekvienos kolegijos darbo apimtį, teisėjų specializaciją ir būtinybę pasinaudoti jų profesine patirtimi.“

43 Šio įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Penkių teisėjų sudėties teismas nagrinėja apeliacinius skundus dėl Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmąja instancija priimtų sprendimų, priima sprendimus dėl kasacinių skundų, pateiktų dėl bylas nagrinėjusio teismo sudėties, kurią sudaro penki teisėjai, apeliacine tvarka jau priimtų sprendimų, nagrinėja skundus, pateiktus dėl Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmąja instancija priimtų sprendimų, įstatyme

numatytais atvejais nagrinėja drausmines bylas, taip pat kitas bylas, atsižvelgdama į įstatymu jai suteiktus įgaliojimus.“

44 Minėto įstatymo 29 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo valdančioji taryba turi šiuos įgaliojimus:

a) tvirtina Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo organizavimo ir administracinio darbo tvarkos taisykles, taip pat etatų planus;

<…>

f) įgyvendina kitus įgaliojimus, numatytus Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo Organizavimo ir administracinio darbo tvarkos taisyklėse.“

45 To paties įstatymo 31 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Baudžiamosioms byloms nagrinėti konkrečios sudėties teismo kolegija sudaroma taip:

a) bylose, kurias pagal įstatymą pirmąja instancija turi nagrinėti Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas, konkrečios sudėties teismo kolegiją sudaro trys teisėjai;

<…>“

46 Iš dalies pakeisto Įstatymo Nr. 304/2004 32 straipsnyje numatyta:

„1. Kiekvienų metų pradžioje Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo valdančioji taryba pirmininko arba jo pavaduotojų siūlymu tvirtina konkrečios sudėties penkių teisėjų kolegijų skaičių ir jų sudarymą.

<…>

4. Šioms konkrečios sudėties teismo kolegijoms priklausančius teisėjus viešame teismo posėdyje traukiant burtus paskiria pirmininkas, o jo nesant – vienas iš dviejų Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmininko pavaduotojų. Konkrečios sudėties teismo kolegijos nariai gali būti keičiami tik išimtiniais atvejais, atsižvelgiant į objektyvius kriterijus, nustatytus Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo organizavimo ir administracinio darbo tvarkos taisyklėse.

5. Iš konkrečių penkių teisėjų sudarytai teismo kolegijai pirmininkauja Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmininkas, vienas iš dviejų pirmininko pavaduotojų arba skyrių pirmininkai, jeigu jie pagal šio straipsnio 4 dalį paskirti į atitinkamos sudėties teismo kolegiją.

6. Jeigu nė vienas iš pirmiau išvardytų asmenų nėra paskirtas į teismo kolegiją, sudarytą iš konkrečių penkių teisėjų, kiekvienas teisėjas pirmininkauja kolegijai rotacijos tvarka atsižvelgiant į teisėjo darbo teisme stažą.

7. Iš konkrečių penkių teisėjų sudarytos teismo kolegijos jurisdikcijai priskirtos bylos paskirstomos atsitiktine tvarka, naudojant kompiuterizuotą sistemą.“

47 Įstatymu Nr. 202/2010 pakeistos Įstatymo Nr. 304/2004 redakcijos 32 straipsnyje buvo nustatyta:

„1. Baudžiamosioms byloms nagrinėti kiekvienų metų pradžioje sudaromos dvi iš konkrečių penkių teisėjų sudarytos teismo kolegijos, kurioms priklauso tik Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus nariai.

<…>

4. Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo valdančioji taryba tvirtina konkrečios penkių teisėjų sudėties teismo kolegijų sudarymą. Šioms bylas nagrinėjančio teismo kolegijų sudėtims priklausančius teisėjus paskiria pirmininkas, o jo nesant – Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmininko pavaduotojas. Konkrečios sudėties teismo kolegijų nariai gali būti keičiami tik išimtiniais atvejais atsižvelgiant į objektyvius kriterijus, nustatytus Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo organizavimo ir administracinio darbo tvarkos taisyklėse.

5. Iš konkrečių penkių teisėjų sudarytai teismo kolegijai pirmininkauja Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmininkas ar pirmininko pavaduotojas. Nesant jų, konkrečios sudėties teismo kolegijai gali pirmininkauti teismo pirmininko paskirtas skyriaus pirmininkas, o nesant jo – Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmininko pavaduotojas.

6. 1 ir 2 dalyse nurodytoms konkrečios sudėties teismo kolegijoms priskirtos bylos paskirstomos atsitiktine tvarka, naudojant kompiuterizuotą sistemą.“

48 Įstatymu Nr. 255/2013 pakeistos Įstatymo Nr. 304/2004 redakcijos 32 straipsnio 1, 4 ir 6 dalys buvo suformuluotos beveik taip pat kaip ankstesniame punkte nurodytoje redakcijoje, o šio straipsnio 4 ir 5 dalyje buvo numatyta:

„4. Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo valdančioji taryba Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko siūlymu tvirtina konkrečios sudėties penkių teisėjų kolegijų skaičių ir jų sudarymą. Šioms konkrečios sudėties teismo kolegijoms priklausančius teisėjus viešame teismo posėdyje traukiant burtus paskiria Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmininkas, o jo nesant – teismo pirmininko pavaduotojas. Konkrečios sudėties teismo kolegijų nariai gali būti keičiami tik išimtiniais atvejais atsižvelgiant į objektyvius kriterijus, nustatytus Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo organizavimo ir administracinio darbo tvarkos taisyklėse.

5. Iš konkrečių penkių teisėjų sudarytai teismo kolegijai pirmininkauja Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmininkas ar teismo pirmininko pavaduotojas, jeigu jis, kaip numatyta 4 dalyje, tam tikru atveju paskirtas į konkrečios sudėties teismo kolegiją, Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas arba vyriausiasis narys.“

49 Iš dalies pakeisto Įstatymo Nr. 304/2004 33 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmininkas, o jo nesant – vienas iš teismo pirmininko pavaduotojų pirmininkauja jungtiniams skyriams, konkrečios sudėties teismo kolegijai, nagrinėjančiai įstatymo interesais pateiktus skundus arba priimančiai sprendimus teisės klausimais, iš penkių teisėjų sudarytai teismo kolegijai ir bet kokios sudėties skyriuose sudarytai teismo kolegijai, jeigu dalyvauja nagrinėjant bylą.

<…>

3. Skyrių pirmininkai gali pirmininkauti bet kokios sudėties skyriuose sudarytai teismo kolegijai, o kiti teisėjai pirmininkauja rotacijos būdu.“

50 Įstatymo Nr. 304/2004 su pakeitimais, padarytais Įstatymu Nr. 202/2010, 33 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta:

„Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmininkas arba, jo nesant, teismo pirmininko pavaduotojas pirmininkauja jungtiniams skyriams, iš penkių teisėjų sudarytai teismo kolegijai ir bet kokios sudėties skyriuose sudarytai teismo kolegijai, jeigu dalyvauja nagrinėjant bylą.“

51 Įstatymo Nr. 304/2004 su pakeitimais, padarytais Įstatymu Nr. 255/2013, 33 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta:

„Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmininkas, o jo nesant – vienas iš teismo pirmininko pavaduotojų, pirmininkauja jungtiniams skyriams, konkrečios sudėties teismui, nagrinėjančiam įstatymo interesais pateiktus skundus arba priimančiam sprendimus teisės klausimais, iš penkių teisėjų sudarytai teismo kolegijai ir bet kokios sudėties skyriuose sudarytai teismo kolegijai, jeigu dalyvauja nagrinėjant bylą.“

Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo organizavimo ir administracinio darbo tvarkos taisyklės

52 2004 m. rugsėjo 21 d. *Regulamentul privind organizarea şi funcţionarea administrativă a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie* (Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo organizavimo ir administracinio darbo tvarkos taisyklės) (toliau – Organizavimo ir administracinio darbo tvarkos taisyklės), iš dalies pakeistų 2014 m. sausio 28 d. *Hotărârea nr. 3/2014 pentru modificarea şi completarea Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea administrativă a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie* (Sprendimas Nr. 3/2014, kuriuo iš dalies keičiamos ir papildomos Organizavimo ir administracinio darbo tvarkos taisyklės) (*Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 75, 2014 m. sausio 30 d.), 28 straipsnyje buvo numatyta:

„1. Aukštajame kasaciniame ir teisingumo teisme veikia iš penkių teisėjų sudarytos konkrečios sudėties teismo kolegijos, turinčios jurisdikciją nagrinėti įstatyme numatytas bylas.

<…>

4. Iš penkių teisėjų sudarytoms konkrečios sudėties teismo kolegijoms atitinkamais atvejais pirmininkauja pirmininkas, jo pavaduotojai, Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas arba vyriausias pagal amžių kolegijos narys.“

53 Šių taisyklių 29 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta:

„Siekdamas sudaryti konkrečios sudėties penkių teisėjų teismo kolegijas baudžiamosioms byloms nagrinėti Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmininkas arba jo nesant – vienas iš teismo pirmininko pavaduotojų kasmet, traukdamas burtus, viešame posėdyje į kiekvieną konkrečios sudėties teismo kolegiją paskiria keturis arba atitinkamais atvejais – penkis teisėjus iš Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Bendros pagrindinių bylų aplinkybės

54 Pagrindinės bylos yra susijusios su didele reforma teisingumo ir kovos su korupcija Rumunijoje srityse. Ši reforma nuo 2007 m. vykdoma Sąjungos mastu pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą (toliau – BTM), kuris dėl Rumunijos įstojimo į Europos Sąjungą buvo sukurtas Sprendimu 2006/928.

55 Ginčai kilo baudžiamosiose bylose, kuriose prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiems teismams kyla klausimas, ar pagal Sąjungos teisę jie gali netaikyti kai kurių 2016–2019 m. Konstitucinio Teismo priimtų sprendimų, t. y. 2016 m. vasario 16 d. Sprendimo Nr. 51/2016 (byla C-379/19), 2017 m. gegužės 4 d. Sprendimo Nr. 302/2017 (byla C-379/19), 2018 m. lapkričio 7 d. Sprendimo Nr. 685/2018 (bylos C-357/19, C-547/19 ir C-840/19), 2019 m. sausio 16 d. Sprendimo Nr. 26/2019 (byla C-379/19) ir 2019 m. liepos 3 d. Sprendimo Nr. 417/2019 (bylos C-811/19 ir C-840/19).

56 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai pažymi, kad pagal nacionalinę teisę Konstitucinio Teismo sprendimai yra visuotinai privalomi ir kad magistratai, nepaisydami jų, daro drausminį nusižengimą pagal Įstatymo Nr. 303/2004 99 straipsnio ș punktą. Kaip matyti iš Rumunijos Konstitucijos, Konstitucinis Teismas nėra Rumunijos teismų sistemos dalis ir turi politinės ir teisminės institucijos bruožų. Be to, priimdamas pagrindinėse bylose nagrinėjamus sprendimus Konstitucinis Teismas viršijo jam pagal Rumunijos Konstituciją suteiktus įgaliojimus, kėsinosi į bendrosios kompetencijos teismų įgaliojimus ir kėlė grėsmę šių teismų nepriklausomumui. Be to, dėl sprendimų Nr. 685/2018 ir Nr. 417/2019 tariamai kyla sisteminė nebaudžiamumo rizika kovos su korupcija srityje.

57 Šiomis aplinkybėmis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai, be kita ko, remiasi 2016 m. sausio 27 d. Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Rumunijos pažangos pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą (COM (2016) 41 *final*), 2018 m. lapkričio 13 d. ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Rumunijos pažangos pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą (COM (2018) 851 *final*, toliau – 2018 m. lapkričio mėn. BTM ataskaita) ir 2019 m. spalio 22 d. ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl pažangos Rumunijoje pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą (COM (2019) 499 *final*).

58 Galiausiai minėti teismai nurodo Konstitucinio Teismo sprendimą Nr. 104/2018, kuriame numatyta, kad Sąjungos teisė nėra viršesnė už Rumunijos konstitucinę santvarką, o Sprendimas 2006/928 negali būti laikomas orientacine norma vykdant konstitucingumo kontrolę pagal Rumunijos Konstitucijos 148 straipsnį.

Byla C-357/19

59 2017 m. kovo 28 d. nuosprendžiu, kurį priėmė iš trijų teisėjų sudaryta Baudžiamųjų bylų skyriaus kolegija, Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas už 2010–2012 m. padarytus korupcijos ir piktnaudžiavimo tarnyba nusikalstamus veiksmus, susijusius su Europos Sąjungos lėšų valdymu, taip pat už sukčiavimą PVM srityje, nuteisė, be kita ko, PM, kuri klostantis inkriminuojamoms faktinėms aplinkybėms ėjo ministrės pareigas, RO, TQ ir SP. Suinteresuotųjų asmenų, taip pat *Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție* (Prokuratūra – Prokuratūra prie Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo –

Nacionalinis kovos su korupcija direktoratas, Rumunija) (toliau – DNA) dėl šio nuosprendžio pateikti apeliaciniai skundai buvo atmesti 2018 m. birželio 5 d. Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo nuosprendžiu, kurį priėmė iš penkių teisėjų sudaryta konkrečios sudėties teismo kolegija. Šią konkrečios sudėties penkių teisėjų teismo kolegiją sudarė Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas ir keturi kiti teisėjai, paskirti traukiant burtus pagal atitinkamu laikotarpiu Aukštajame kasaciniame ir teisingumo teisme taikytą tvarką, grindžiamą to teismo Organizavimo ir administracinio darbo tvarkos taisyklėmis. 2018 m. birželio 5 d. sprendimas įsiteisėjo.

60 2018 m. lapkričio 7 d. paskelbtame Sprendime Nr. 685/2018 Konstitucinis Teismas, į kurį pagal Rumunijos Konstitucijos 146 straipsnio e punktą kreipėsi Ministras Pirmininkas, iš pradžių konstatavo Parlamento ir Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo konstitucinio pobūdžio teisinį ginčą, kuris kilo dėl to teismo vadovaujančios tarybos sprendimų pagal minėtą tvarką skirti traukiant burtus tik keturis iš penkių, o ne visus apeliacine tvarka bylą nagrinėjančios konkrečios sudėties teismo kolegijos narius, taip pažeidžiant iš dalies pakeisto Įstatymo Nr. 304/2004 32 straipsnį, paskui nusprendė, kad taip neteisėtai sudarytos konkrečios sudėties teismo kolegijos apeliacine tvarka priimtas sprendimas yra absoliučiai niekinis, ir galiausiai pažymėjo, kad pagal Rumunijos Konstitucijos 147 straipsnio 4 dalį šis sprendimas nuo paskelbimo dienos taikomas nagrinėjamoms byloms, byloms, kuriose sprendimai buvo priimti, tiek, kiek teisės subjektų terminas pateikti tinkamus ypatinguosius skundus dar nėra pasibaigęs, taip pat situacijoms ateityje.

61 Paskelbus Konstitucinio Teismo sprendimą Nr. 685/2018, PM, RO, TQ ir SP, taip pat DNA, remdamiesi Baudžiamojo proceso kodekso 426 straipsnio 1 dalimi, pateikė Aukštajam kasaciniam ir teisingumo teismui ypatingąjį skundą, prašydami panaikinti 2018 m. birželio 5 d. sprendimą ir pradėti apeliacinių skundų peržiūros procedūrą. Grįsdami skundus jie teigė, kad Sprendimas Nr. 685/2018 yra privalomas ir sukelia teisinių pasekmių 2018 m. birželio 5 d. Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo sprendimui, nes iš penkių teisėjų sudaryta teismo kolegija, priėmusi sprendimą dėl šių apeliacinių skundų, buvo sudaryta nesilaikant įstatymo, kaip jį išaiškino Konstitucinis Teismas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė, kad šie ypatingieji skundai priimtini, be kita ko, dėl to, kad buvo pateikti per teisės aktuose nustatytą 30 dienų terminą, skaičiuojamą nuo pranešimo apie šį sprendimą, ir nusprendė sustabdyti laisvės atėmimo bausmių vykdymą, kol bus išnagrinėti minėti skundai.

62 Šis teismas, be kita ko, nori išsiaiškinti, ar pagal ESS 19 straipsnio 1 dalį, SESV 325 straipsnio 1 dalį, taip pat FIA konvencijos 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktus ir 2 straipsnio 1 dalį draudžiama pagrindinėje byloje taikyti Sprendimą Nr. 685/2018, jei dėl tokio taikymo teismo sprendimai, įsiteisėję iki šio sprendimo paskelbimo, būtų panaikinti ir būtų pradėta apeliacinių skundų didelio masto korupcijos ir sukčiavimo bylose peržiūros procedūra.

63 Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją nacionaliniai teismai, laikydamiesi Chartijoje garantuojamų pagrindinių teisių ir bendrųjų teisės principų, turi užtikrinti visišką iš SESV 325 straipsnio 1 dalies kylančių pareigų įgyvendinimą ir netaikyti vidaus teisės nuostatų, kurios sudaro kliūtis taikant veiksmingas ir atgrasomas sankcijas Sąjungos finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo srityje. Atsižvelgiant į šią jurisprudenciją kyla klausimas, ar valstybių narių pareiga, kylanti iš SESV 325 straipsnio 1 dalies, taip pat iš FIA konvencijos 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktų ir 2 straipsnio 1 dalies, yra susijusi ir su jau skirtų bausmių vykdymu. Taip pat kyla klausimas, ar SESV 325 straipsnio 1 dalyje pavartotas žodžių junginys „[ir kitoms] Sąjungos finansiniams interesams kenkianč[ioms] <…> neteisėtoms veikoms“ apima ne tik korupcijos veiksmus tiesiogine prasme, bet ir bandymą sukčiauti, atliktą vykdant sukčiaujant sudarytą viešojo pirkimo sutartį, kuri turėjo būti finansuojama iš Europos fondų, bet šias lėšas

administruojančiai institucijai atsisakius finansuoti buvo apmokama tik iš nacionalinio biudžeto. Šiomis aplinkybėmis buvo kilęs pavojus, kad bus pakenkta Sąjungos finansiniams interesams, nors tokia rizika nepasitvirtino.

64 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad pagal ESS 2 ir 19 straipsnius kiekviena valstybė narė turi įsitikinti, kad teisminės institucijos, priklausančios jos teisių gynimo priemonių Sąjungos teisei priklausančiose srityse sistemai, atitinka nepriklausomumo reikalavimus, kad galėtų užtikrinti teisės subjektų veiksmingą teisminę gynybą. Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija nepriklausomumo garantija reiškia, kad teisėjai savo teismines funkcijas gali vykdyti visiškai savarankiškai, nesaistomi jokių hierarchijos ryšių, kad būtų apsaugoti nuo išorinio poveikio ir spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jų nepriklausomumui ir daryti įtaką jų sprendimams.

65 Be to, atsižvelgiant, be kita ko, į teisėtumo principo, pagal kurį reikalaujama, kad įstatymas būtų nuspėjamas, tikslus ir netaikomas atgal, svarbą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar Konstitucinio Teismo pateiktas išaiškinimas dėl jo kolegijų iš penkių teisėjų sudarymo neteisėtumo prieštarauja Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje esančiai sąvokai „pagal įstatymą įsteigtas teismas“. Iš tiesų pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, suformuotą 2013 m. vasario 26 d. Sprendime *Åkerberg Fransson* (C-617/10, EU:C:2013:105) ir 2017 m. gruodžio 5 d. Sprendime *M.A.S. ir M.B.* (C-42/17, EU:C:2017:936), nacionaliniai teismai, priimdami sprendimą netaikyti materialinės baudžiamosios teisės nuostatų, privalo užtikrinti, kad būtų paisoma asmenų, kaltinamų padarius nusikalstamą veiką, pagrindinių teisių, kartu išsaugodami galimybę taikyti nacionalinius pagrindinių teisių apsaugos standartus, jei toks taikymas nepažeidžia nei Chartijoje numatyto apsaugos lygio, kaip tai aiškina Teisingumo Teismas, nei Sąjungos teisės viršenybės, vienovės ir veiksmingumo.

66 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pagal Sąjungos teisę, be kita ko, draudžiama taikyti Sprendimą Nr. 685/2018, nes dėl šio sprendimo būtų panaikinti įsiteisėję konkrečios sudėties Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo penkių teisėjų kolegijos sprendimai, o daugelyje bylų dėl Sąjungos finansiniams interesams kenkiančio didelio masto sukčiavimo skirtos bausmės taptų neveiksmingos ir neatgrasomos. Taip būtų sudaromas nebaudžiamumo įspūdis ir net kiltų sisteminė nebaudžiamumo rizika dėl to, kad sueitų senaties terminas, turint omenyje procedūrų, atliekamų po atitinkamų bylų peržiūros iki galutinio sprendimo paskelbimo, sudėtingumą ir trukmę. Be to, pagal teisėjų nepriklausomumo ir teisinio saugumo principus draudžiama, kad Sprendimas Nr. 685/2018 galėtų sukelti privalomų teisinių pasekmių nuosprendžiams, kurie šio sprendimo paskelbimo dieną įsiteisėjo, jeigu nėra rimtų priežasčių, leidžiančių abejoti tuo, kad minėtose bylose paisoma teisės į teisingą bylos nagrinėjimą; tai patvirtinta 2018 m. lapkričio mėn. BPM ataskaitoje.

67 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad kyla didelė rizika, jog Teisingumo Teismo atsakymai į pateiktus klausimus neturės poveikio vidaus teisei, turint omenyje šio sprendimo 58 punkte nurodytą Konstitucinio Teismo praktiką.

68 Būtent tokiomis aplinkybėmis Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalis, SESV 325 straipsnio 1 dalis, [FIA konvencijos] 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktai bei 2 straipsnio 1 dalis ir teisinio saugumo principas turi būti aiškinami taip, kad jiems prieštarauja išorės teisminės institucijos, t. y. [Konstitucinio Teismo] sprendimo dėl teisėjų kolegijos sudėties teisėtumo priėmimas, dėl kurio sudaromos sąlygos pateikti ypatinguosius skundus dėl atitinkamu laikotarpiu priimtų įsiteisėjusių nuosprendžių?

2. Ar [Chartijos] 47 straipsnio antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad jai prieštarauja pagal vidaus teisę privaloma išorės teisminės institucijos išvada dėl teisėjų kolegijos, kuriai priklauso vadovaujančias pareigas einantis teisėjas, kuris buvo paskirtas ne atsitiktine tvarka, o vadovaujantis skaidriomis, žinomomis ir šalių neginčytomis taisyklėmis, taikomomis visoms šios kolegijos nagrinėjamoms byloms, nepriklausomumo ir nešališkumo stokos?

3. Ar Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad nacionalinis teismas gali netaikyti byloje dėl konstitucinio ginčo priimto Konstitucinio Teismo sprendimo, kuris yra privalomas pagal nacionalinę teisę?“

Byla C-379/19

69 2016 m. rugpjūčio 22 d. *Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Oradea* (Nacionalinio kovos su korupcija direktorato Oradios teritorinė tarnyba, Rumunija) *Tribunalul Bihor* (Bihoro apygardos teismas, Rumunija) iškėlė baudžiamąją bylą KI, LJ, JH ir IG, kurie kaltinami tuo, kad atliko nusikalstamus veiksmus, susijusius su prekyba poveikiu, aktyviąja korupcija, pasyviąja korupcija, taip pat bendrininkavimu prekiaujant poveikiu ir bendrininkavimu atliekant aktyviosios korupcijos veiksmus.

70 Šiame procese KI ir LJ, remdamiesi Baudžiamojo proceso kodekso 342 straipsniu, paprašė, kad per procesą nebūtų atsižvelgta į įrodymus, kuriuos sudaro *Serviciul Român de Informații* (Rumunijos žvalgybos tarnyba) (toliau – SRI) atliktų pasiklausymo įrašų protokolai. Grįsdami šį prašymą suinteresuotieji asmenys rėmėsi Sprendimu Nr. 51/2016, kuriame Konstitucinis Teismas Baudžiamojo proceso kodekso 142 straipsnio 1 dalį pripažino prieštaraujančia Konstitucijai tiek, kiek pagal ją vykstant baudžiamajam procesui sekimo priemones leidžiama vykdyti „kitoms specializuotoms valstybės institucijoms“, be kita ko, SRI.

71 2017 m. sausio 27 d. nutartimi *Tribunalul Bihor* (Bihoro apygardos teismas) ikiteisminio tyrimo kolegija atmetė KI ir LJ prašymus, motyvuodama, be kita ko, tuo, kad įrodymai buvo renkami teisėtai, nes Sprendimas Nr. 51/2016 sukelia pasekmių tik ateičiai, ir pradėjo nagrinėti KI, LJ, JH ir IG bylas. *Curtea de Apel Oradea* (Oradios apeliacinis teismas, Rumunija) atmetė dėl šios nutarties pateiktą skundą, nes taip pat manė, kad Sprendimas Nr. 51/2016 netaikomas techninio sekimo priemonėms, kurias buvo nurodyta taikyti nagrinėjamu atveju, nes, kaip numatyta Rumunijos Konstitucijos 147 straipsnio 4 dalyje, šis sprendimas, paskelbtas *Monitorul Oficial al României* 2016 m. kovo 14 d., sukelia pasekmių tik ateičiai.

72 Vykstant baudžiamajam procesui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo IG, KI, LJ ir JH iš esmės reikalavo pripažinti absoliučiai negaliojančiais pasiklausymo įrašų protokolus tuo atveju, jei SRI dalyvavo vykdant leidimus sekti. Šiuo klausimu suinteresuotieji asmenys rėmėsi ne tik Sprendimu Nr. 51/2016, bet ir sprendimais Nr. 302/2017 ir Nr. 26/2019, kuriuose Konstitucinis

Teismas pripažino, kad Baudžiamojo proceso kodekso 281 straipsnio 1 dalies b punktas prieštarauja Konstitucijai, nes jame absoliutus negaliojimas nebuvo numatytas kaip sankcija už nuostatų dėl baudžiamojo persekiojimo institucijos materialinės ir asmeninės jurisdikcijos pažeidimą (Sprendimas Nr. 302/2017), ir konstatavo, kad tarp Parlamento ir *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* (Prokuratūra prie Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo) kilo konstitucinio pobūdžio teisinis ginčas dėl to, kad dėl dviejų 2009 ir 2016 m. DNA ir SRI bendradarbiavimo protokolų, sudarytų pažeidžiant DNA pagal Konstituciją numatytus įgaliojimus, kilo grėsmė baudžiamojo persekiojimo vykdymą reglamentuojančiai procesinei teisei (Sprendimas Nr. 26/2019).

73 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui atlikus patikrinimus DNA paaiškėjo, kad devyni leidimai sekti buvo įvykdyti pasinaudojus SRI technine pagalba, o du leidimai po Sprendimo Nr. 51/2016 paskelbimo įvykdyti nedalyvaujant šiai tarnybai.

74 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pirmiausia turi priimti sprendimą dėl prašymo atmesti įrodymus ir konkrečiai klausia, ar turi taikyti Sprendimus Nr. 51/2016, 302/2017 ir 26/2019. Iš tiesų pagal šiuos tarpusavyje siejamus tris sprendimus tam, kad įrodymų rinkimo priemonės būtų pripažintos absoliučiai negaliojančiomis, o atitinkami įrodymai būtų atmesti, pakanka, kad teisėjas konstatuotų, jog SRI dalyvavo vykdant leidimą sekti.

75 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad pagal galiojančias nacionalines normas prašymo neatsižvelgti į įrodymus priimtinumas priklauso nuo sąlygos, ar šis prašymas buvo pateiktas iki ikiteisminio tyrimo kolegijos posėdžio. Be to, pagal konstitucines normas Konstitucinio Teismo sprendimai turi tik *ex nunc* poveikį. Taigi savo jurisprudencijoje Konstitucinis Teismas įtvirtino, kad jo sprendimai turi būti taikomi nagrinėjamose bylose; taip jis įpareigojo teismus tvirtinti visus aptariamus procesinius veiksmus ar įrodymus, nenumatydamas galimybės atskirai vertinti kiekvieną konkretų atvejį, net jei šie veiksmai buvo atlikti, kaip šiuo atveju, remiantis normomis, kurias taikant laikoma, kad jos atitinka Konstituciją.

76 Viena vertus, Rumunija privalo kovoti su korupcija, o 2018 m. lapkričio mėn. BTM ataskaitoje Komisija konstatavo, kad ši valstybė narė turi ir toliau įgyvendinti nacionalinę kovos su korupcija strategiją, laikydamasi Vyriausybės 2016 m. rugpjūčio mėn. nustatytų terminų. Kita vertus, pagal Rumunijos Konstitucijos 146 straipsnį Konstitucinis Teismas turi tik patikrinti įstatymo atitiktį Rumunijos Konstitucijai, o ne aiškinti įstatymą, taikyti jį ir nustatyti atgaline data taikomas teisės normas. Be to, Konstitucinio Teismo pastangos per savo sprendimų poveikį tiesiogiai užtikrinti šalių procesinių teisių laikymąsi baudžiamajame procese atrodo perteklinės atsižvelgiant į priemones, kurias šiuo tikslu turi Rumunijos valstybė, pavyzdžiui, 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) protokolą Nr. 16. Beje, 2013 m. vasario 26 d. Sprendime *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107) suformuotoje jurisprudencijoje Teisingumo Teismas atsisakė pripažinti Sąjungos teisės viršenybės prieš palankesnes nacionalines pagrindines teises ribą.

77 Kiek tai susiję su pagrindine byla, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ji yra pakankamai glaudžiai susijusi su Sąjungos teise, nes joje nagrinėjamas jo jurisdikcijos įgyvendinimas laikantis teisinės valstybės ir teisėjų nepriklausomumo principų ir keliami klausimai dėl BTM pobūdžio ir pasekmių, taip pat dėl Sąjungos teisės viršenybės prieš Konstitucinio Teismo jurisprudenciją. Konstitucinis Teismas apribojo Rumunijos teismų jurisdikciją vykdyti teisingumą, kylančią iš Rumunijos Konstitucijos ir Sąjungos teisės, kai šio

sprendimo 58 punkte nurodytame Sprendime Nr. 104/2018 nusprendė, kad Sprendimas 2006/928 negali būti laikomas orientacine norma atliekant konstitucingumo kontrolę pagal Rumunijos Konstitucijos 148 straipsnį.

78 Taigi būtina, kad Teisingumo Teismas paaiškintų, ar BTM yra privalomojo pobūdžio, ir, jei taip, ar šis pobūdis turi būti pripažintas ne tik priemonėms, aiškiai rekomenduojamoms pagal šį mechanizmą parengtose ataskaitose, bet ir visoms šiose ataskaitose padarytoms išvadoms, ypač susijusioms su nacionalinėmis priemonėmis, prieštaraujančiomis Europos Komisijos dėl demokratijos per teisę (Venecijos komisija) ir Valstybių grupės prieš korupciją (GRECO) rekomendacijoms. Be to, atsižvelgiant į teisinės valstybės ir teisėjų nepriklausomumo principus, kyla klausimas, ar nacionalinio teismo teisėjas, nerizikuodamas, kad jam bus skirtos įstatyme aiškiai numatytos drausminės nuobaudos, gali, įgyvendindamas savo jurisdikciją, nepaisyti Konstitucinio Teismo sprendimų pasekmių, jei šis teismas peržengtų savo įgaliojimų ribas.

79 Tokiomis aplinkybėmis *Tribunalul Bihor* (Bihoro apygardos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Sprendimu 2006/928] nustatytas [BTM] ir pagal tą mechanizmą rengiamose ataskaitose nustatyti reikalavimai yra privalomi Rumunijos valstybei?

2. Ar [ESS] 2 straipsnis, siejamas su ESS 4 straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad Rumunijos pareiga laikytis pagal [Sprendimu 2006/928] sukurtą [BPM] parengtose ataskaitose nustatytų reikalavimų yra susijusi su valstybės narės pareiga laikytis teisinės valstybės principų, įskaitant politinės-teisminės institucijos Konstitucinio Teismo susilaikymą nuo teisės aiškinimo ir konkrečių bei privalomų sąlygų, kurias turi taikyti teismai, nustatymo (išimtinė teismų kompetencija) ir naujų teisės aktų nuostatų priėmimo (išimtinė teisės aktų leidėjo suteikta kompetencija)? Ar pagal Sąjungos teisę reikalaujama nepaisyti tokio Konstitucinio Teismo priimto sprendimo padarinių? Ar atsižvelgiant į keliamą klausimą Sąjungos teisei prieštarauja tokia nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią teisėjui, kuris netaiko Konstitucinio Teismo sprendimo, numatoma drausminė atsakomybė?

3. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje ir [Chartijos] 47 straipsnyje įtvirtintas teismų nepriklausomumo principas, kaip jis aiškinamas [Teisingumo Teismo] jurisprudencijoje [2018 m. vasario 27 d. Sprendimas *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117), draudžia, kad teisėjų įgaliojimai būtų keičiami [Konstitucinio Teismo] sprendimais ([Sprendimas Nr. 51/2016, Sprendimas Nr. 302/2017 ir Sprendimas Nr. 26/2019]), nes dėl to baudžiamasis procesas taptų neprognozuojamas (taikymas atgaline data) ir būtų neįmanoma aiškinti įstatymo bei taikyti jo konkrečioje byloje? Ar atsižvelgiant į keliamą klausimą Sąjungos teisei prieštarauja tokia nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią teisėjui, kuris netaiko Konstitucinio Teismo sprendimo, numatoma drausminė atsakomybė?“

80 2019 m. birželio 27 d. rašte, kurį Teisingumo Teismas gavo 2019 m. liepos 10 d., *Tribunalul Bihor* (Bihoro apygardos teismas) Teisingumo Teismui pranešė, kad 2019 m. birželio 18 d. nutartyje *Curtea de Appel de Oradea* (Oradios apeliacinis teismas, Rumunija) DNA prašymu panaikino sprendimą sustabdyti bylos nagrinėjimą ir nurodė toliau nagrinėti bylą, kiek tai susiję su prašyme priimti prejudicinį sprendimą nenurodytais klausimais. 2019 m. liepos 26 d. rašte, kurį Teisingumo Teismas gavo 2019 m. rugpjūčio 7 d., *Tribunalul Bihor* (Bihoro apygardos teismas), atsakydamas Teisingumo Teismui, pažymėjo, kad šio teismo atsakymas į pateiktus klausimus vis dar būtinas. Iš tiesų procesas nacionaliniame teisme buvo tęsiamas neturint galimybės pareikalauti įrodymų, gautų pasinaudojus prejudiciniuose klausimuose nurodytais leidimais sekti. Be to,

Tribunalul Bihor (Bihoro apygardos teismas) pažymėjo, kad Teismų inspekcija dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teisėjo yra pradėjusi drausminį tyrimą dėl to, kad jis nepaiso prejudiciniuose klausimuose nurodytų Konstitucinio Teismo sprendimų.

Byla C-547/19

81 Teismo inspekcija Aukščiausiosios magistratų tarybos Teisėjų drausminių bylų skyriuje pradėjo drausminę procedūrą dėl *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija) teisėjos CY, motyvuodama tuo, kad CY padarė drausminį nusižengimą, numatytą Įstatymo Nr. 303/2004 99 straipsnio o punkte.

82 2018 m. kovo 28 d. nutartimi Aukščiausiosios magistratų tarybos Teisėjų drausminių bylų skyrius atmetė kaip nepriimtiną Rumunijos teisėjų forumo pateiktą papildomą prašymą leisti įstoti į bylą palaikyti CY reikalavimų. Rumunijos teisėjų forumas ir CY pateikė dėl šios nutarties kasacinį skundą Aukštajam kasaciniam ir teisingumo teismui.

83 2018 m. balandžio 2 d. sprendimu Aukščiausiosios magistratų tarybos Teisėjų drausmės skyrius skyrė CY drausminę nuobaudą – pašalinimą iš magistratų korpuso, numatytą Įstatymo Nr. 303/2004 100 straipsnio e punkte. CY apskundė šį sprendimą Aukštajame kasaciniame ir teisingumo teisme.

84 Šios dvi bylos buvo atsitiktine tvarka paskirtos šio teismo konkrečios sudėties penkių teisėjų kolegijai, o vėliau buvo sujungtos dėl jų sąsajos. Konkreti šios teismo kolegijos sudėtis buvo nustatyta traukiant burtus 2017 m. spalio 30 d.

85 2018 m. lapkričio 8 d. Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo valdančioji taryba, paskelbus šio sprendimo 60 punkte nurodytą Sprendimą Nr. 685/2018, priėmė sprendimą dėl konkrečios sudėties penkių teisėjų teismo kolegijos sudarymo traukiant burtus. 2018 m. gruodžio mėn. Aukščiausioji magistratų taryba priėmė du sprendimus, kuriuose nustatomos taisyklės, skirtos užtikrinti atitiktį tame sprendime nustatytiems reikalavimams. Tam, kad atitiktų šiuos sprendimus, Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas burtų keliu sudarė naujos sudėties teismo kolegijas 2018 metams, taip pat ir jau paskirtoms byloms, kuriose iki tų metų pabaigos nebuvo nurodyta imtis jokių priemonių, įskaitant pagrindinėje byloje nagrinėjamas sujungtas bylas.

86 Naujos konkrečios sudėties teismo kolegijai CY, be kita ko, pateikė šios konkrečios sudėties teismo kolegijos neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą, taip pat užginčijo, be kita ko, Sprendimo Nr. 685/2018 ir paskesnių Aukščiausiosios magistratų tarybos sprendimų atitiktį ESS 2 straipsniui. Šiuo klausimu CY pažymėjo, kad Konstitucinis Teismas ir Aukščiausioji magistratų taryba viršijo savo įgaliojimus, ir pridūrė, kad jei šios dvi institucijos nebūtų įsikišusios į Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo veiklą, bylą nagrinėjančio teismo sudėties tęstinumo principas nebūtų pažeistas ir byla būtų tinkamai paskirta vienai iš konkrečios sudėties penkių teisėjų teismo kolegijų.

87 Kad galėtų priimti sprendimą dėl CY pateikto neteisėtumu grindžiamo prieštaravimo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo nori paklausti, ar toks Konstitucinio Teismo kišimasis į teisingumo vykdymą, kaip antai išplaukiantis iš Sprendimo Nr. 685/2018, yra suderinamas su ESS 2 straipsnyje nurodyta teisine valstybe, taip pat pagal ESS 19 straipsnį ir Chartijos 47 straipsnį garantuojamu teisėsaugos institucijų nepriklausomumu.

88 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pirma, atkreipia dėmesį į politinį Konstitucinio Teismo narių skyrimo aspektą ir jo ypatingą padėtį valstybės institucijų struktūroje.

89 Antra, pati Rumunijos Konstitucijos 146 straipsnio e punkte numatyta viešosios valdžios institucijų konstitucinio pobūdžio teisinio ginčo pripažinimo procedūra yra problematiška, nes pagal šią nuostatą politinės institucijos yra įgaliotos inicijuoti šią procedūrą. Be to, riba tarp akto neteisėtumo ir konstitucinio pobūdžio teisinio ginčo yra labai nedidelė ir leidžia ribotam teisės subjektų ratui imtis teisių gynimo priemonių kartu su bendrosios kompetencijos teismuose prieinamomis priemonėmis. Ši aplinkybė ir Konstitucinio Teismo narių skyrimo politinis aspektas leidžia šiam teismui į teisingumo vykdymą kištis siekiant politinių tikslų arba politiškai įtakingų asmenų interesų.

90 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Sprendime Nr. 685/2018 padaryta Konstitucinio Teismo išvada dėl konstitucinio pobūdžio teisinio ginčo tarp teisminės valdžios ir įstatymų leidžiamosios valdžios yra problematiška. Tame sprendime pats Konstitucinis Teismas kitaip aiškino neaiškias žemesnės nei Konstitucija teisinės galios nuostatas, t. y. iš dalies pakeisto Įstatymo Nr. 304/2004 32 ir 33 straipsnius, palyginti su aiškinimu, kurį Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas pateikė įgyvendindamas savo kompetenciją, ir priekaištavo šiam teismui dėl to, kad jis nuolat nepaiso įstatymų leidėjo valios, kad galėtų konstatuoti, jog toks konstitucinio pobūdžio teisinis ginčas egzistuoja.

91 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, taip kyla klausimas, ar pagal ESS 2 ir 19 straipsnius, taip pat Chartijos 47 straipsnį draudžiama, kad tokioje kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama situacijoje Konstitucinis Teismas galėtų kištis į Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo jurisprudencija kontroliuodamas ją ir skirdamas sankcijas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad savavališkas Konstitucinio Teismo kišimasis kontroliuojant Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo veiklos teisėtumą, taip pakeičiant teisės aktuose numatytas teisines procedūras, pavyzdžiui, administracinio skundo pateikimą ar procesinio pobūdžio prieštaravimų pareiškimą per teismo procesą, gali turėti neigiamos įtakos teisėsaugos institucijų nepriklausomumui ir patiems teisinės valstybės pagrindams, numatytiems ESS 2 straipsnyje, nes Konstitucinis Teismas nėra teismų sistemos dalis ir neturi teismo įgaliojimų.

92 Šiomis aplinkybėmis Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [ESS] 2 straipsnis, [ESS] 19 straipsnio 1 dalis ir [Chartijos] 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos Konstituciniam Teismui (institucijai, kuri pagal nacionalinę teisę nėra teismas) draudžiama imtis veiksmų dėl to, kaip Aukščiausiasis Teismas išaiškino ir pritaikė žemesnės nei Konstitucija teisinės galios teisės aktus, reglamentuojančius konkrečios sudėties teismo sudarymą?“

Byla C-811/19

93 Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus konkrečios sudėties trijų teisėjų kolegija 2018 m. vasario 8 d. nuosprendžiu, priimtu nagrinėjant bylą pirmąja instancija, nuteisė FQ, GP, HO, IN ir JM laisvės atėmimo bausmėmis nuo dvejų iki aštuonerių metų už nusikalstamas veikas, susijusias su korupcija ir pinigų plovimu, taip pat už korupcinėms prilyginamas nusikalstamas veikas, padarytas 2009–2013 m. ir susijusias su viešojo pirkimo

sutartimis, sudarytomis pagal projektą, kuris daugiausia finansuojamas iš negrąžintinų Europos fondų. Keturi kaltinamieji, tarp jų vienas po kito buvę merai, senatorius ir ministras, taip pat DNA apskundė šį nuosprendį apeliacine tvarka.

94 Vykstant apeliaciniam procesui apeliantai Aukštajame kasaciniame ir teisingumo teisme pateikė prašymą pripažinti 2018 m. vasario 8 d. nuosprendį niekiniu, motyvuodami tuo, kad jį priėmė konkrečios sudėties teismo kolegija, kurios specializacija, pažeidžiant teisės aktuose nustatytus reikalavimus, nėra korupcija.

95 Apeliantai šiuo atžvilgiu rėmėsi 2019 m. liepos 3 d. paskelbtu Sprendimu Nr. 417/2019, priimtu nagrinėjant Deputatų Rūmų pirmininko, kurio baudžiamąją bylą tuo metu nagrinėjo Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo konkrečios sudėties penkių teisėjų kolegija, kaip apeliacinė instancija; ji buvo iškelta už veiksmus, patenkančius į Įstatymo Nr. 78/2000 taikymo sritį. Tame sprendime Konstitucinis Teismas iš pradžių konstatavo, kad tarp Parlamento ir Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo kilo konstitucinio pobūdžio teisinis ginčas, kurį lėmė tai, kad pastarajame teisme nebūdavo sudaromos specializuotos konkrečios sudėties teismo kolegijos, pirmąja instancija nagrinėjančios bylas dėl Įstatymo Nr. 78/2000 29 straipsnio 1 dalyje numatytų nusikalstamų veikų, paskui nusprendė, kad bylą nagrinėjant nespecializuotos sudėties teismo kolegijai paskelbtas nuosprendis laikomas absoliučiai niekiniu ir galiausiai nurodė, kad visas bylas, kurias Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas išnagrinėjo pirmąja instancija iki 2019 m. sausio 23 d. ir kuriose priimti nuosprendžiai neįsiteisėjo, turi peržiūrėti pagal šią nuostatą sudarytos konkrečios sudėties specializuotos teismo kolegijos. Iš tiesų tame sprendime Konstitucinis Teismas manė, kad nors 2019 m. sausio 23 d. Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo valdančioji taryba priėmė sprendimą, pagal kurį visos jo konkrečios sudėties kolegijos, sudarytos iš trijų teisėjų, turėjo būti laikomos specializuotomis nagrinėjant korupcijos bylas, tokio sprendimo prieštaravimo Konstitucijai galėtų būti išvengta tik nuo jo priėmimo datos, o ne tiek, kiek tai susiję su praeitimi.

96 Grįsdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teismas pažymi, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nusikalstamos veikos, pavyzdžiui, korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, susijusios su viešaisiais pirkimais, kurie daugiausia finansuojami iš Europos fondų, taip pat su pinigų plovimu susijusios nusikalstamos veikos kenkia arba gali pakenkti Sąjungos finansiniams interesams.

97 To teismo teigimu, pirma, kyla klausimas, ar ESS 19 straipsnio 1 dalis, SESV 325 straipsnio 1 dalis, 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 198, 2017, p. 29) 4 straipsnis ir 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (OL L 141, 2015, p. 73), 58 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nacionaliniam teismui draudžiama taikyti institucijos, kuri nėra teismų sistemos dalis, sprendimą, pavyzdžiui, Konstitucinio Teismo sprendimą Nr. 417/2019, kuriame buvo išnagrinėtas įprastos teisių gynimo priemonės pagrįstumas, nurodyta grąžinti bylas ir dėl to kilo abejonių dėl baudžiamojo persekiojimo bei buvo pradėtas naujas teismo procesas pirmoje instancijoje. Iš tiesų valstybės narės, kovodamos su neteisėta veikla, kenkiančia Sąjungos finansiniams interesams, privalo imtis veiksmingų ir atgrasomų priemonių.

98 Šiomis aplinkybėmis taip pat reikia nustatyti, ar SESV 325 straipsnio 1 dalyje pavartotas žodžių junginys „[ir kitoms] Sąjungos finansiniams interesams kenkiančioms <…> neteisėtoms veikoms“ apima korupcijos veiksmus tiesiogine prasme, nes, pavyzdžiui, Direktyvos 2017/1371 4 straipsnyje pateiktos „pasyviosios korupcijos“ ir „aktyviosios korupcijos“ apibrėžtys. Toks paaiškinimas būtinas, nes vienas iš kaltinamųjų pagrindinėje byloje, būdamas senatorius ir ministras, darė poveikį valstybės pareigūnams, skatino juos veikti pažeidžiant jų įgaliojimus ir gavo nemažą procentinę dalį viešųjų pirkimų, daugiausia finansuojamų iš Europos fondų, vertės.

99 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, kaip ir byloje C-357/19, *Eurobox Promotion ir kt.*, kyla klausimas dėl to, ar pagal ESS 2 straipsnyje įtvirtintą teisinės valstybės principą, aiškinamą atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, draudžiama, kad teisingumo vykdymui poveikį darytų tam tikras kišimasis, kaip antai kišimasis, išplaukiantis iš Sprendimo Nr. 417/2019. Minėtame sprendime Konstitucinis Teismas, neturėdamas teisminių įgaliojimų, nustatė privalomas priemones, pagal kurias reikalaujama pradėti naują teismo procesą dėl tariamo korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas nagrinėjančių Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus konkrečios sudėties kolegijų specializacijos nebuvimo, nors visi šio Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjai, kaip šio teismo magistratai, atitinka šią specializacijos sąlygą.

100 Antra, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją ir teisėtumo principo svarbą reikia išaiškinti Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje pavartotos sąvokos „pagal įstatymą įsteigtas teismas“ reikšmę, siekiant nustatyti, ar pagal šią nuostatą draudžiamas Konstitucinio Teismo pateiktas išaiškinimas dėl teismo sudėties neteisėtumo.

101 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar nacionalinio teismo teisėjas turi netaikyti Sprendimo Nr. 417/2019, kad užtikrintų visišką Sąjungos taisyklių veiksmingumą. Kalbant apskritai, taip pat reikia išsiaiškinti, ar reikia nepaisyti Konstitucinio Teismo sprendimų pasekmių, jei bylose, nagrinėjamose tik pagal nacionalinę teisę, dėl tų sprendimų kyla grėsmė teisėjų nepriklausomumo principui. Šių klausimų kyla visų pirma dėl to, kad pagal Rumunijos drausminių priemonių taikymo tvarką numatyta taikyti drausminę nuobaudą teisėjui, jei jis nepaiso Konstitucinio Teismo sprendimų pasekmių.

102 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad dėl Sprendimo Nr. 417/2019, kuriuo panaikinami pirmąja instancija iki 2019 m. sausio 23 d. priimti Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus kolegijų, sudarytų iš trijų teisėjų, nuosprendžiai, pažeidžiamas bausmių, skiriamų už Sąjungos finansiniams interesams kenkiančią sunkią neteisėtą veiklą, veiksmingumo principas. Iš tiesų dėl minėto teismo sprendimo sudaromas, pirma, nebaudžiamumo įspūdis ir, antra, kyla sisteminė nebaudžiamumo už sunkias nusikalstamas veikas rizika dėl nacionalinių baudžiamojo persekiojimo senaties termino taikymo taisyklių, turint omenyje proceso, kuris atitinkamų bylų peržiūros atveju vykdomas iki galutinio nuosprendžio priėmimo, sudėtingumą ir trukmę. Pavyzdžiui, pagrindinėje byloje teismo procesas pirmojoje instancijoje dėl savo sudėtingumo tęsėsi maždaug ketverius metus. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pagal Sąjungos teisėje įtvirtintą teisėjų nepriklausomumo principą draudžiama teisminei valdžiai nepriklausančios teisminės institucijos sprendimu skirti procesines priemones, pagal kurias tam tikras bylas reikalaujama peržiūrėti pirmojoje instancijoje; taip, vykstant baudžiamajam persekiojimui, sukeliamos abejonės dėl kaltinamųjų teisės į teisingą bylos nagrinėjimą paisymo, nors tam nėra rimtų priežasčių. Nagrinėjamu atveju tai, kad Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo konkrečios sudėties

kolegijos sudaromos iš teisėjų, kurių specializacija, paskiriant juos į šį teismą, buvo baudžiamųjų bylų nagrinėjimas, negali būti laikoma teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisės kreiptis į teismą pažeidimu.

103 Būtent tokiomis aplinkybėmis Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalis, SESV 325 straipsnio 1 dalis, [Direktyvos 2015/849] 58 straipsnis, [taip pat] [Direktyvos 2017/1371] 4 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jiems prieštarauja teisminės valdžios institucijoms nepriklausančios institucijos – [Konstitucinio Teismo] – priimtas sprendimas, kuriame pasisakoma dėl galimai neteisėta teisėjų kolegijos sudėtimi grindžiamo procesinio prieštaravimo, atsižvelgiant į Aukščiausiojo kasacinio ir teisingumo teismo teisėjų specializavimosi principą (kuris Rumunijos Konstitucijoje nenumatytas), kuriuo teismas įpareigojamas apeliacinėje instancijoje nagrinėjamas (perduotas) bylas grąžinti pirmajai instancijai, kad tas pats teismas priimtų naują sprendimą pirmąja instancija?

2. Ar ESS 2 straipsnis ir [Chartijos] 47 straipsnio antra pastraipa turi būti aiškinami taip, kad jiems prieštarauja teisminės valdžios institucijoms nepriklausančios institucijos sprendimas pripažinti neteisėta aukščiausios teisminės valdžios institucijos skyriaus kolegijos sudėtį (kolegija sudaryta iš teisėjų, jų paskyrimo metu atitikusių, be kita ko, specializavimosi sąlygą, kurios reikalaujama tam, kad teisėjas būtų paskirtas į aukščiausiosios instancijos teismo baudžiamųjų bylų skyrių)?

3. Ar Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nacionaliniam teismui leidžiama netaikyti Konstitucinio Teismo sprendimo, kuriame išaiškinta žemesnio rango nei konstitucinė teisės norma, susijusi su Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo organizavimu ir įtvirtinta nacionaliniame įstatyme dėl korupcinių veiksmų prevencijos, nustatymo ir sankcijų už juos, t. y. norma, kurią teismas šešiolika metų nuolat aiškino vienodai?

4. Ar pagal [Chartijos] 47 straipsnį teisės laisvai kreiptis į teismą principas apima teisėjų specializavimąsi ir specializuotų kolegijų aukščiausiosios instancijos teisme sudarymą?“

Byla C-840/19

104 2017 m. gegužės 26 d. trijų teisėjų kolegijos nuosprendžiu Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo Baudžiamųjų bylų skyrius nuteisė NC, be kita ko, ketverių metų laisvės atėmimo bausme už tai, kad, vykdydamas savo parlamento nario ir ministro funkcijas, prekiavo poveikiu, t. y. įvykdė Baudžiamojo kodekso 291 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su Įstatymo Nr. 78/2000 6 straipsniu ir 7 straipsnio a punktu, numatytą nusikalstamą veiką, susijusią su viešojo pirkimo sutarties, daugiausia finansuojamos iš Europos fondų, sudarymu. DNA ir NC apskundė šį nuosprendį apeliacine tvarka, o Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus konkrečios sudėties penkių teisėjų kolegija 2018 m. birželio 28 d. sprendimu patvirtino apkaltinamąjį nuosprendį ir atmetė apeliacinį skundą. Tas nuosprendis įsiteisėjo.

105 Paskelbus šio sprendimo 60 punkte nurodytą Sprendimą Nr. 685/2018, NC ir DNA pateikė ypatinguosius skundus dėl panaikinimo, iš esmės remdamiesi tuo, kad Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo konkrečios sudėties penkių teisėjų kolegija, išnagrinėjusi dėl 2017 m. gegužės 26 d. nuosprendžio pateiktus apeliacinius skundus, buvo sudaryta neteisėtai, nes tik keturi iš penkių šios sudėties kolegijos narių buvo paskirti traukiant burtus.

106 2019 m. vasario 25 d. ir 2019 m. gegužės 20 d. sprendimais, kuriuos priėmė penkių teisėjų kolegija, Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas, atsižvelgdamas į Sprendimą Nr. 685/2018, patenkino ypatinguosius skundus, panaikino apkaltinamąjį nuosprendį dėl NC ir nurodė peržiūrėti pastarojo ir DNA pateiktus apeliacinius skundus.

107 Nors Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas dar nebuvo baigęs apeliacinės bylos peržiūros procedūros, Kasacinis Teismas priėmė šio sprendimo 95 punkte minėtą Sprendimą Nr. 417/2019.

108 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl šio sprendimo atitikties ESS 2 straipsniui ir 19 straipsnio 1 daliai, SESV 325 straipsnio 1 daliai, Chartijos 47 straipsniui ir Direktyvos 2017/1371 4 straipsniui. Kiek tai susiję su SESV 325 straipsniu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nurodo tuos pačius motyvus, kokius nurodė byloje C-811/19. Minėtas teismas priduria, kad pagrindinėje byloje teismo procesas tęsėsi apie ketverius metus ir kad dėl Sprendimo Nr. 685/2018 taikymo byla yra apeliacinio skundo peržiūros procedūros stadijoje. Be to, taikant Sprendimą Nr. 417/2019 byla gali būti pakartotinai nagrinėjama iš esmės pirmojoje instancijoje ir dėl to tas pats procesas gali vykti du kartus pirmojoje ir tris kartus apeliacinėje instancijoje.

109 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Sprendime Nr. 417/2019 nustatytos privalomos procesinės priemonės, pagal kurias reikalaujama pradėti naują teismo procesą, nes pirmąja instancija bylas nagrinėjusių konkrečios sudėties teismo kolegijų specializacija nebuvo Įstatyme Nr. 78/2000 numatytų nusikalstamų veikų tyrimas. Be to, dėl minėto sprendimo daugelyje bylų, susijusių su sunkiais nusikaltimais, kyla nebaudžiamumo rizika. Tokiomis aplinkybėmis pažeidžiamas SESV 325 straipsnyje įtvirtintas veiksmingumo reikalavimas ir pagrindinė kaltinamojo teisė į tai, kad nuosprendis būtų priimtas per protingą terminą.

110 Taip pat prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, kaip ir bylose C-357/19, C-547/19 ir C-811/19, Teisingumo Teismui reikia pateikti klausimą dėl Konstitucinio Teismo kišimosi atitikties teisinės valstybės principui. Pabrėždamas minėto teismo sprendimų laikymosi svarbą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad jo klausimas yra susijęs ne su Konstitucinio Teismo jurisprudencija apskritai, o tik su Sprendimu Nr. 417/2019. Šiame sprendime Konstitucinis Teismas kitaip aiškino atitinkamas nesutampančias Įstatymo Nr. 78/2000 ir iš dalies pakeisto Įstatymo Nr. 304/2004 nuostatas dėl konkrečios sudėties specializuotų teismo kolegijų sudarymo, palyginti su Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo aiškinimu, ir, nurodęs peržiūrėti tam tikras bylas, įsikišo į pastarojo teismo įgaliojimus.

111 Būtent tokiomis aplinkybėmis Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalį, SESV 325 straipsnio 1 dalį ir [Direktyvos 2017/1371], priimtos pagal SESV 83 straipsnio 2 dalį, 4 straipsnį reikia aiškinti taip: jiems prieštarauja teisminės valdžios institucijoms nepriklausančios institucijos – [Konstitucinio Teismo] – priimtas sprendimas, kuriame dėl to, kad aukščiausioje teisminėje institucijoje nebuvo sudarytos specializuotos atitinkamos srities teisėjų kolegijos, nors [į kolegijų sudėtį įeinančių] teisėjų specializacija [šiame sprendime] pripažįstama, nurodoma grąžinti iš naujo nagrinėti korupcijos bylas, dėl kurių tam tikru metu jau buvo priimtas nuosprendis ir kurios šiuo metu nagrinėjamos apeliacinėje instancijoje?

2. Ar ESS 2 straipsnį ir [Chartijos] 47 straipsnio [antrą pastraipą] reikia aiškinti taip: jiems prieštarauja teisminės valdžios institucijoms nepriklausančios institucijos sprendimas pripažinti neteisėta aukščiausiosios teisminės institucijos skyriaus kolegijos sudėtį (kolegija sudaryta iš teisėjų, kurie jų paskyrimo metu atitiko, be kita ko, specializavimosi sąlygą, kurią atitikti privalėjo, kad būtų paskirti į aukščiausiąją teisminę instituciją)?

3. Ar Sąjungos teisės viršenybė turi būti aiškinama taip, kad nacionalinis teismas gali netaikyti byloje dėl konstitucinio ginčo priimto Konstitucinio Teismo sprendimo, kuris pagal nacionalinę teisę turi privalomąją galią?“

Dėl proceso Teisingumo Teisme

Dėl sujungimo

112 2020 m. vasario 26 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimais bylos C-357/19 ir C-547/19, taip pat bylos C-811/19 ir C-840/19 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimamas sprendimas. 2021 m. gegužės 21 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu šios bylos dėl savo sąsajos buvo sujungtos su byla C-379/19, kad būtų bendrai priimamas sprendimas.

Dėl prašymų taikyti pagreitintą procedūrą ir pirmenybės suteikimo

113 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai bylose C-357/19, C-379/19, C-811/19 ir C-840/19 paprašė Teisingumo Teismo nagrinėti šiose bylose pateiktus prašymus taikant pagreitintą procedūrą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnį.

114 Grįsdami savo prašymus, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės nurodė, kad, atsižvelgiant į pagrindinėse bylose kaltinamų asmenų padėtį, į juos reikia atsakyti greitai. Konkrečiai dėl bylų C-357/19, C-811/19 ir C-840/19 jie taip pat nurodė, kad prarastas laikas gali daryti neigiamą įtaką galimam bausmės vykdymui.

115 Šiuo klausimu reikia priminti, jog Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašymu arba išimties tvarka *ex officio* Teisingumo Teismo pirmininkas, išklausęs teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, gali nuspręsti nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal pagreitintą procedūrą, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų išnagrinėta greitai.

116 Šiuo klausimu svarbu priminti, kad tokia pagreitinta procedūra yra procesinė priemonė, skirta reaguoti į ypatingos skubos situaciją. Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos taip pat matyti, kad pagreitinta procedūra gali būti netaikoma, kai dėl byloje kilusių teisinių problemų jautrumo ir sudėtingumo sunku taikyti tokią procedūrą, ypač kai neatrodo tinkama sutrumpinti rašytinę proceso Teisingumo Teisme dalį (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjams taikoma drausminė tvarka)*, C-791/19 EU:C:2021:596, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

117 Nagrinėjamu atveju, kiek tai susiję su bylomis C-357/19 ir C-379/19, 2019 m. gegužės 23 d. ir 2019 m. birželio 17 d. sprendimais Teisingumo Teismo pirmininkas, išklausęs teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, nusprendė, kad reikia atmesti prašymus taikyti pagreitintą procedūrą. Iš tiesų, pirma, motyvas, susijęs su tuo, kad šie prašymai susiję su baudžiamosiomis bylomis, todėl atsakymą reikia pateikti greitai siekiant išaiškinti pagrindinėse bylose kaltinamų asmenų teisinę padėtį, savaime nepakanka siekiant pateisinti pagreitintos procedūros, numatytos Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje, taikymą šioms byloms, nes šios aplinkybės nelėmė ypatingos skubos situacijos, paminėtos šio sprendimo 116 punkte (pagal analogiją žr. 2018 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Minister for Justice and Equality*, C-508/18 ir C-509/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:766, 11 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

118 Antra, nors keliami klausimai, susiję su pagrindinėmis Sąjungos teisės nuostatomis, *a priori* gali būti ypač svarbūs geram Sąjungos teismų sistemos, kuriai būtinas nacionalinių teismų nepriklausomumas, veikimui, dėl šių klausimų jautrumo ir sudėtingumo sunku taikyti pagreitintą procedūrą (pagal analogiją žr. 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 105 punktą, taip pat 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjams taikoma drausminė tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 34 punktą).

119 Vis dėlto atsižvelgdamas į pateiktų klausimų pobūdį Teisingumo Teismo pirmininkas, remdamasis Procedūros reglamento 53 straipsnio 3 dalimi, 2019 m. rugsėjo 18 d. sprendimu suteikė bylų C-357/19 ir C-379/19 nagrinėjimui pirmenybę.

120 Dėl bylų C-811/19 ir C-840/19 reikia pažymėti, kad iš šių bylų, vertinamų kartu su bylomis C-357/19 ir C-379/19, matyti, kad Rumunijos teismams kilo abejonių dėl Sąjungos teisės aiškinimo ir taikymo daugelyje baudžiamųjų bylų, kuriose nagrinėjamas senaties termino pasibaigimas, taigi ir nebaudžiamumo rizika. Šiomis aplinkybėmis ir atsižvelgdamas į tai, kiek toli yra pažengta bylose C-357/19, C-379/19 ir C-547/19, kuriose keliami panašūs Sąjungos teisės aiškinimo klausimai, Teisingumo Teismo pirmininkas 2019 m. lapkričio 28 d. sprendimu nusprendė nagrinėti bylas C-811/19 ir C-840/19 taikant pagreitintą procedūrą.

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

121 Šiose bylose numatytas bendras teismo posėdis dėl sveikatos krizės, susijusios su koronaviruso pandemija, buvo atidėtas tris kartus, o galiausiai buvo atšauktas 2020 m. rugsėjo 3 d. sprendimu. Pagal Procedūros reglamento 61 straipsnio 1 dalį Teisingumo Teismo didžioji kolegija nusprendė pakeisti klausimais, į kuriuos reikia atsakyti raštu, klausimus, kurie rengiant teismo posėdį buvo pateikti rašytines pastabas pateikusiems šalims ir suinteresuotiesiems asmenims, nurodytiems Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje. CY, PM, RO, KI, LJ, NC, FQ, Rumunijos teisėjų forumas, DNA, DNA Oradios teritorinė tarnyba, Rumunijos vyriausybė ir Komisija per nustatytą terminą pateikė Teisingumo Teismui atsakymus į šiuos klausimus.

122 2021 m. balandžio 16 d. PM pateikė Teisingumo Teismo kanceliarijai prašymą nurodyti atnaujinti žodinę proceso dalį. Grįsdama savo prašymą, PM, remdamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 19, 20, 31 ir 32 straipsniais, taip pat Procedūros reglamento 64, 65, 80 ir 81 straipsniais, iš esmės teigė, kad dėl nesurengto teismo posėdžio pažeidžiama jos teisė į teisingą bylos nagrinėjimą ir rungimosi principas.

123 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintą teisę būti išklausytam nėra nustatyta absoliuti pareiga surengti viešą teismo posėdį visose bylose. Taip, be kita ko, yra tuo atveju, kai byloje nekeliami fakto ar teisės klausimai, kurių negalima tinkamai išspręsti remiantis bylos medžiaga ir šalių rašytinėmis pastabomis (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, 40 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

124 Dėl žodinės proceso dalies Teisingumo Teisme Procedūros reglamento 76 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad teisėjui pranešėjui pasiūlius, Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, gali nuspręsti nerengti teismo posėdžio, jeigu susipažinęs su per rašytinę proceso dalį pateiktais pareiškimais ar pastabomis mano, jog yra pakankamai informuotas, kad priimtų sprendimą. Pagal 76 straipsnio 3 dalį ši nuostata vis dėlto netaikoma tuo atveju, kai motyvuotą prašymą surengti teismo posėdį pateikia rašytinėje proceso dalyje nedalyvavęs Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodytas suinteresuotasis asmuo. Tačiau nagrinėjamu atveju toks suinteresuotasis asmuo jokio atitinkamo prašymo nepateikė.

125 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas, remdamasis Procedūros reglamento 76 straipsnio 2 ir 3 dalimis ir nepažeisdamas iš Chartijos 47 straipsnio kylančių reikalavimų, galėjo nuspręsti nerengti teismo posėdžio šiose bylose. Be to, kaip nurodyta šio sprendimo 121 punkte, Teisingumo Teismas rašytines pastabas pateikusioms šalims ir suinteresuotiesiems asmenims pateikė klausimus, į kuriuos reikia atsakyti raštu, taip leisdamas jiems pateikti Teisingumo Teismui papildomos informacijos; PM pasinaudojo šia galimybe.

126 Remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 83 straipsniu, išklausęs generalinį advokatą Teisingumo Teismas gali bet kada nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį – pirmiausia, jeigu baigus šią proceso dalį šalis pateikė naują faktą, kuris gali būti lemiamas Teisingumo Teismui priimant sprendimą, arba jeigu nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio suinteresuotosios šalys nepateikė nuomonės.

127 Vis dėlto prašyme atnaujinti žodinę proceso dalį, kurį PM suformulavo po to, kai buvo paskelbta generalinio advokato išvada, nepateikta jokių naujų faktų, galinčių turėti įtakos sprendimui, kurį jis turi priimti. Be to, Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, mano, kad, pasibaigus jame vykusiai proceso daliai, jis turi visą būtiną informaciją, kad galėtų išnagrinėti byloje C-357/19 pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

128 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia, išklausius generalinį advokatą, netenkinti PM prašymo nurodyti atnaujinti žodinę proceso dalį.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

129 Pagrindinės bylos šalys PM, RO, TQ, KI, LJ ir NC, taip pat Lenkijos vyriausybė abejoja dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos atsakyti į kai kuriuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų klausimus.

130 Klausimai, kuriuos šiuo atžvilgiu iškėlė PM, RO ir TQ, yra susiję su byloje C-357/19 pateiktais klausimais, KI ir LJ klausimai – su klausimais byloje C-379/19, o NC klausimai – su klausimais byloje C-840/19. Lenkijos vyriausybė ginčija Teisingumo Teismo jurisdikciją atsakyti į klausimus bylose C-357/19, C-811/19 ir C-840/19, taip pat trečią klausimą, pateiktą byloje C-379/19.

131 Šios pagrindinės bylos šalys ir Lenkijos vyriausybė pateikia tris argumentų grupes. Visų pirma prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų klausimai dėl pagrindinėse bylose nagrinėjamuose Konstitucinio Teismo sprendimuose suformuotos jurisprudencijos atitikties Sąjungos teisei yra susiję su teismų sistemos organizavimu, t. y. sritimi, kurioje Sąjunga neturi jokios kompetencijos. Be to, kadangi Sąjungos teisėje nėra jokios normos dėl nacionalinio Konstitucinio Teismo priimtų sprendimų apimties ir pasekmių, minėti klausimai yra susiję ne su Sąjungos, o su nacionaline teise. Galiausiai prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai faktiškai prašo Teisingumo Teismo priimti sprendimą dėl šių Konstitucinio Teismo sprendimų teisėtumo ir dėl tam tikrų faktinių aplinkybių, kuriomis šis rėmėsi, o tai nepriklauso Teisingumo Teismo jurisdikcijai.

132 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, nesvarbu, ar tai būtų dėl pirminės teisės nuostatų, be kita ko, dėl ESS 2 straipsnio, 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, SESV 325 straipsnio, taip pat Chartijos 47 straipsnio, ar dėl antrinės teisės nuostatų, be kita ko, dėl Sprendimo 2006/928. Šie prašymai taip pat yra susiję su vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu parengta konvencija, kurią Teisingumo Teismas turi jurisdikciją aiškinti, t. y. FIA konvencija.

133 Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nors valstybių narių teisingumo sistemos organizavimas priklauso šių valstybių narių kompetencijai, įgyvendindamos šią kompetenciją valstybės narės turi laikytis iš Sąjungos teisės joms kylančių įpareigojimų (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 111 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Tas pats pasakytina apie teisėjų drausminę atsakomybę, grindžiamą nacionalinio Konstitucinio Teismo sprendimų nepaisymu.

134 Kalbant apie argumentus, kad prašymai priimti prejudicinį sprendimą iš esmės prašo Teisingumo Teismo įvertinti pagrindinėse bylose nagrinėjamų Konstitucinio Teismo sprendimų reikšmę, pasekmes ir teisėtumą ir priimti sprendimą dėl tam tikrų šio teismo nurodytų faktinių aplinkybių, reikia priminti, kad, viena vertus, nors vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam procesui, pagrįstam aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo funkcijų atskyrimu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali nuspręsti, kad tik nacionalinis teismas turi jurisdikciją aiškinti pagrindinės bylos aplinkybes bei aiškinti ir taikyti nacionalinę teisę, Teisingumo Teismas turi pateikti nacionaliniam teismui, kuris į jį kreipėsi su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, Sąjungos teisės išaiškinimą, kurio gali prireikti sprendimui pagrindinėje byloje priimti, atsižvelgdamas į sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktą

informaciją apie toje byloje taikytiną nacionalinę teisę ir šios bylos aplinkybes (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Paskyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 78 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

135 Kita vertus, nors per tokią prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą Teisingumo Teismas neturi priimti sprendimo dėl nacionalinės teisės nuostatų suderinamumo su Sąjungos teisės normomis, jis yra kompetentingas pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui bet kokį su Sąjungos teise susijusį išaiškinimą, kad šis galėtų įvertinti tokį suderinamumą ir priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje (šiuo klausimu žr. 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Paskyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 79 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

136 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją atsakyti į šiose bylose pateiktus klausimus, įskaitant tuos, kurie nurodyti šio sprendimo 130 punkte.

Dėl priimtinumo

Byla C-379/19

137 KI teigia, kad visi trys byloje C-379/19 pateikti klausimai yra nepriimtini. Dėl pirmojo klausimo jis tvirtina, kad atsakymas į jį akivaizdus, ir pabrėžia, kad pagrindinėje byloje nebuvo remiamasi nei Sprendimu 2006/928, nei Komisijos ataskaitose, parengtose šio sprendimo pagrindu, pateiktomis rekomendacijomis. Dėl antrojo ir trečiojo klausimų KI mano, kad juose prašoma pateikti informacija nėra kaip nors susijusi su pagrindinės bylos dalyku, nes faktiškai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia tik išvengti pareigos taikyti pagrindinėje byloje nagrinėjamuose Konstitucinio Teismo sprendimuose suformuotą jurisprudenciją, nes priešingu atveju jo nariai būtų patraukti drausminėn atsakomybėn.

138 Šiuo klausimu dėl aplinkybės, kad nagrinėjamu atveju tinkamas Sąjungos teisės aiškinimas tariamai yra toks akivaizdus, kad nekyla jokių pagrįstų abejonių, pakanka priminti, kad nors dėl tokios aplinkybės, net jei ji pasitvirtintų, Teisingumo Teismas galėtų priimti nutartį pagal Procedūros reglamento 99 straipsnį, ši aplinkybė netrukdo nacionaliniam teismui pateikti prejudicinio klausimo ir dėl to jis netampa nepriimtinas (šiuo klausimu žr. 2021 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *IS (Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neteisėtumas)*, C-564/19, EU:C:2021:949, 96 punktą).

139 Be to, suformuotoje jurisprudencijoje nustatyta, kad nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atmesti nacionalinio teismo pateiktą prašymą, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 116 punktas, taip pat 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *INPS (Vaiko gimimo ir motinystės išmokos vieno leidimo turėtojams)*, C-350/20, EU:C:2021:659, 39 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

140 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad baudžiamojoje byloje dėl, be kita ko, korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui buvo pateiktas kaltinamųjų prašymas užtikrinti, kad taikant kelis Konstitucinio Teismo sprendimus per procesą nebūtų atsižvelgta į įrodymus, kuriuos sudaro pasiklausymo įrašų protokolai. Būtent dėl abejonių, kylančių dėl sprendimų, dėl kurių nepaisymo nacionalinio teismo teisėjams, dalyvavusiems priimant minėto teismo sprendimą, gali kilti drausminė atsakomybė, atitikties ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatytam nepriklausomumo reikalavimui, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pateikdamas antrąjį ir trečiąjį prejudicinius klausimus, nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą dėl šios nuostatos aiškinimo. Dėl pirmajame prejudiciniame klausime nurodyto Sprendimo 2006/928 reikia pažymėti, kad atsižvelgiant į to sprendimo 3 konstatuojamąją dalį, į kurią daroma nuoroda prašyme priimti prejudicinį sprendimą, šį nepriklausomumo reikalavimą sukonkretina to sprendimo priede išvardyti orientaciniai tikslai ir remiantis tuo sprendimu priimtose Komisijos ataskaitose pateiktos rekomendacijos. Taigi iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai matyti pagrindinės bylos ir trijų pateiktų klausimų ryšys.

141 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad byloje C-379/19 pateikti prejudiciniai klausimai yra priimtini.

Byla C-547/19

142 Teismų inspekcija ginčija prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą, motyvuodama tuo, kad ESS 2 ir 19 straipsniai, taip pat Chartijos 47 straipsnis, kuriuos prašo išaiškinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, netaikytini pagrindinėje byloje.

143 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad ginčas pagrindinėje byloje C-547/19 kilo dėl skundo, kurį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme teisėjas pateikė dėl jam skirtos drausminės nuobaudos – pašalinimo iš magistratų korpuso; tame skunde suinteresuotasis asmuo ginčija teismo, sudaryto laikantis Konstitucinio Teismo sprendime Nr. 685/2018 nustatytų reikalavimų, sudėties teisėtumą. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi priimti sprendimą dėl procesinio prieštaravimo ir priimti sprendimą dėl savo sudėties teisėtumo, atsižvelgdamas į tame sprendime suformuotą jurisprudenciją, galinčią, jo nuomone, sukelti abejonių dėl jo nepriklausomumo.

144 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas yra teisminė institucija, kuri, kaip teismas, gali priimti sprendimus dėl klausimų, susijusių su Sąjungos teisės taikymu ir aiškinimu, taigi, ir su šiai teisei priklausančiomis sritimis. Nagrinėjamu atveju ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti taikoma prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kuris pagal šią nuostatą privalo užtikrinti, kad teisių gynimo priemonių Sąjungos teisei priklausančiose srityse sistemai priklausančių nacionalinių teismų teisėjams taikoma drausminė tvarka atitiktų teisėjų nepriklausomumo principą, be kita ko, garantuodama, kad sprendimus, priimtus jiems iškeltose drausminėse bylose, kontroliuotų institucija, kuri pati atitinka su veiksminga teismine gynyba susijusias garantijas, įskaitant nepriklausomumo garantiją (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjams taikoma drausminė tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 80 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Aiškinant šią nuostatą reikia atsižvelgti tiek į ESS 2 straipsnį, tiek į Chartijos 47 straipsnį.

145 Darytina išvada, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje C-547/19 yra priimtinas.

Bylos C-357/19, C-811/19 ir C-840/19

146 Kiek tai susiję su byla C-357/19, PM, RO, TQ ir Lenkijos vyriausybė teigia, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas. Visų pirma PM ir RO pabrėžia, kad jų asmeninė teisinė padėtis neturi jokio ryšio su nusikalstamomis veikomis, kenkiančiomis Sąjungos finansiniams interesams, taigi ir su SESV 325 straipsnio 1 dalimi. Paskui RO ir TQ pažymi, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas jau pateikė nuomonę dėl Konstitucinio Teismo sprendimo Nr. 685/2018 taikymo, kai pripažino priimtinais ypatinguosius skundus, todėl, jų teigimu, nebereikia aiškinti šio klausimo siekiant išspręsti pagrindinę bylą. Galiausiai Lenkijos vyriausybė mano, kad byla C-357/19 nepatenka į Sąjungos teisės, taigi ir Chartijos, taikymo sritį.

147 Kiek tai susiję su byla C-811/19, Lenkijos vyriausybė taip pat ginčija prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą ir teigia, kad minėta byla nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, todėl Chartija netaikytina.

148 Kiek tai susiję su byla C-840/19, NC prašo pripažinti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas. Dėl pirmojo klausimo jis mano, kad SESV 325 straipsnis šioje byloje netaikytinas, nes pagrindinėje byloje nagrinėjama nusikalstama veika nedaro poveikio Sąjungos finansiniams interesams. Dėl trečiojo klausimo NC teigia, kad atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl Sąjungos teisės viršenybės principo, dėl atsakymo į šį klausimą nekyla jokių pagrįstų abejonių. Kalbant apskritai, NC ne tik mano, kad sprendimas pagrindinėje byloje nepriklauso nuo atsakymo į pateiktus klausimus, bet ir teigia, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateikta informacija ir vertinimai, susiję su Konstituciniu Teismu, visų pirma su jo Sprendimu Nr. 417/2019, yra neišsamūs ir iš dalies klaidingi. Savo ruožtu Lenkijos vyriausybė dėl tų pačių priežasčių, kaip nurodytosios byloje C-811/19, mano, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje C-840/19 yra nepriimtinas.

149 Dėl šių įvairių aspektų šio sprendimo 139 punkte jau buvo priminta, kad pagal suformuotą jurisprudenciją nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija.

150 Kiek tai susiję su byla C-357/19, iš prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos matyti, kad ji pradėta remiantis baudžiamąja byla, iškelta keliems asmenims, persekiojamiems už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, susijusias su Europos lėšų valdymu, taip pat už sukčiavimą PVM srityje. Dėl bylų C-811/19 ir C-840/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad pagrindinėse bylose nagrinėjamos baudžiamosios bylos yra iškeltos dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, susijusių su viešojo pirkimo sutartimis, sudarytomis pagal projektus, kurie daugiausia finansuojami iš Europos fondų. Atsižvelgiant į šiuos teiginius, kurių Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, panašu, kad pagrindinės bylos turi būti laikomos iš dalies susijusiomis su sukčiavimu PVM srityje, kuris gali kenkti Sąjungos finansiniams interesams, ir kad jos taip pat patenka į SESV 325 straipsnio 1 dalies taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 2017 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *M.A.S. ir M.B.*, C-42/17, EU:C:2017:936, 31 ir 32 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją). Dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, susijusių su viešojo pirkimo sutartimis, sudarytomis pagal projektus, kurie daugiausia finansuojami iš Europos fondų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai, be kita ko, klausia, ar SESV 325 straipsnio 1 dalis taikytina tokioms nusikalstamoms veikoms, todėl argumentas dėl galimo šios nuostatos netaikymo negali paneigti šiuo klausimu pateiktų klausimų priimtinumo.

151 Be to, manydamas, kad sprendimuose Nr. 685/2018 ir Nr. 417/2019 suformuota Konstitucinio Teismo jurisprudencija gali kelti grėsmę teisėjų nepriklausomumui ir sudaryti kliūtis kovojant su korupcija, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas bylose C-357/19, C-811/19 ir C-840/19 Teisingumo Teismo, be kita ko, prašo išaiškinti SESV 325 straipsnio 1 dalį ir ESS 19 straipsnio 1 dalį, taip pat Sąjungos teisės viršenybės principą, kad galėtų priimti sprendimą dėl savo pareigos taikyti minėtus sprendimus arba, atvirkščiai, jų netaikyti. Kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jei šie sprendimai taikytini, reikės patenkinti skundą arba atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės. Šiomis aplinkybėmis negali būti laikoma, kad prašomas SESV 325 straipsnio, ESS 19 straipsnio 1 dalies ir Chartijos 47 straipsnio, į kuriuos daroma nuoroda prašymuose priimti prejudicinį sprendimą, išaiškinimas akivaizdžiai nėra susijęs su skundų pagrindinėse bylose nagrinėjimu.

152 Kiek tai susiję su aplinkybe, kad dėl atsakymo į trečiąjį klausimą byloje C-840/19 nekyla jokių abejonių, reikia pažymėti, kad tokio pobūdžio aplinkybė, kaip matyti iš šio sprendimo 138 punkto, netrukdo nacionaliniam teismui pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą ir dėl to pateiktas klausimas netampa nepriimtinas.

153 Vadinasi, prašymai priimti prejudicinį sprendimą, pateikti bylose C-357/19, C-811/19 ir C-840/19, yra priimtini.

Dėl esmės

154 Savo prašymuose priimti prejudicinį sprendimą juos pateikę teismai Teisingumo Teismo prašo išaiškinti kelis Sąjungos teisės principus ir nuostatas, pavyzdžiui, ESS 2 straipsnį ir 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, SESV 325 straipsnio 1 dalį, Sąjungos teisės viršenybės principą, FIA konvencijos 2 straipsnį, taip pat Sprendimą 2006/928. Jų atitinkami klausimai iš esmės yra susiję su:

– tuo, ar Sprendimas 2006/928 ir remiantis juo parengtos ataskaitos yra privalomi Rumunijai (pirmasis klausimas byloje C-379/19),

– nacionalinės teisės aktų ar praktikos, pagal kuriuos nuosprendžiai korupcijos ir PVM sukčiavimo bylose, kuriuos pirmąja instancija priėmė ne specializuotos konkrečios sudėties teismo kolegijos arba apeliacine instancija – ne konkrečios sudėties teismo kolegijos, kurių visi nariai skirti traukiant burtus, yra absoliučiai negaliojantys, todėl atitinkamos korupcijos ir PVM sukčiavimo bylos turi būti peržiūrimos (tam tikrais atvejais teikiant ypatinguosius skundus dėl įsiteisėjusių apeliacine tvarka priimtų nuosprendžių) pirmojoje ir (arba) antrojoje instancijose, atitiktimi Sąjungos teisei, be kita ko, SESV 325 straipsnio 1 daliai, siejamai su FIA konvencijos 2 straipsniu (pirmasis klausimas bylose C-357/19 ir C-840/19, taip pat pirmasis ir ketvirtasis klausimai byloje C-811/19), ir

– nacionalinės teisės aktų ar praktikos, pagal kuriuos bendrosios kompetencijos teismams privalomi nacionalinio Konstitucinio Teismo sprendimai dėl tam tikrų įrodymų priimtinumo, taip pat dėl konkrečios sudėties teismo kolegijų, nagrinėjančių bylas dėl korupcijos, PVM sukčiavimo ir magistratų drausmės, todėl jie negali savo iniciatyva netaikyti šiuose sprendimuose suformuotos jurisprudencijos, nes priešingu atveju padarytų drausminį nusižengimą, nors ir mano, jog ši jurisprudencija prieštarauja Sąjungos teisės nuostatoms, atitiktimi Sąjungos teisei, be kita ko, pirma, ESS 2 straipsniui ir 19 straipsnio 1 dalies antrai pastraipai, taip pat Sprendimui 2006/928 ir, antra, Sąjungos teisės viršenybės principui

(antrasis ir trečiasis klausimai bylose C-357/19, C-379/19, C-811/19 ir C-840/19, taip pat vienintelis klausimas byloje C-547/19).

Dėl pirmojo klausimo byloje C-379/19

155 Pateikdamas pirmąjį klausimą byloje C-379/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sprendimas 2006/928 ir remiantis šiuo sprendimu parengtose Komisijos ataskaitose pateiktos rekomendacijos yra privalomos Rumunijai.

156 Pirmiausia reikia priminti, kad Sprendimas 2006/928 yra aktas, kurį Sąjungos institucija, t. y. Komisija, priėmė remdamasi Stojimo aktu, kuris yra Sąjungos pirminės teisės dalis, ir, konkrečiau kalbant, sprendimas, kaip tai suprantama pagal SESV 288 straipsnio ketvirtą pastraipą. Dėl Komisijos ataskaitų Europos Parlamentui ir Tarybai, parengtų pagal šiuo sprendimu sukurtą BTM, reikia pažymėti, kad jos taip pat turi būti laikomos Sąjungos institucijos priimtais aktais, kurių teisinis pagrindas yra Sąjungos teisė, t. y. minėto sprendimo 2 straipsnis (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 149 punktas).

157 Kaip matyti iš Sprendimo 2006/928 4 ir 5 konstatuojamųjų dalių, jis buvo priimtas Rumunijos stojimo į Sąjungą, įvykusio 2007 m. sausio 1 d., kontekste remiantis Stojimo akto 37 ir 38 straipsniais, pagal kuriuos Komisija įgaliojama imtis reikiamų priemonių atitinkamai tais atvejais, kai kyla realus pavojus, kad dėl Rumunijos per derybas dėl stojimo į Sąjungą prisiimtų įsipareigojimų neįgyvendinimo bus iš esmės pažeistas vidaus rinkos veikimas, taip pat realus pavojus, kad Rumunija iš esmės nesilaikys įsipareigojimų, susijusių su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve.

158 Taigi Sprendimas 2006/928 buvo priimtas dėl to, kad buvo kilęs realus Stojimo akto 37 ir 38 straipsniuose nurodyto pobūdžio pavojus. Iš tiesų, kaip matyti iš 2006 m. rugsėjo 26 d. Komisijos stebėsenos ataskaitos dėl Bulgarijos ir Rumunijos pasirengimo narystei ES (COM(2006) 549 *final*), į kurią daroma nuoroda Sprendimo 2006/928 4 konstatuojamojoje dalyje, ši institucija konstatavo, kad Rumunijoje vis dar yra trūkumų, ypač teisingumo ir kovos su korupcija srityse, todėl pasiūlė Tarybai nustatyti sąlygą, pagal kurią šios valstybės įstojimas į Sąjungą priklausys nuo bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmo sukūrimo, siekiant pašalinti šiuos trūkumus. Šiuo tikslu minėtu sprendimu, kaip, be kita ko, matyti iš jo 4 ir 6 konstatuojamųjų dalių, buvo sukurtas BTM ir nustatyti orientaciniai tikslai, įtvirtinti to paties sprendimo 1 straipsnyje ir jo priede, susiję su teismų sistemos reforma ir kova su korupcija (šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 157 ir 158 punktus).

159 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kaip nurodyta Sprendimo 2006/928 2 ir 3 konstatuojamosiose dalyse, kad ši laisvės, saugumo bei teisingumo erdvė ir vidaus rinka grindžiamos tarpusavio pasitikėjimu, kad administraciniai ir teismo sprendimai bei praktika valstybėse narėse visiškai atitinka teisinės valstybės principą, o tai reiškia, kad visose valstybėse narėse turi egzistuoti nešališka, nepriklausoma ir veiksminga teisminė bei administracinė sistema, aprūpinta priemonėmis, būtinomis, *inter alia*, kovoti su korupcija (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 159 punktas).

160 ESS 49 straipsnyje, kuriame numatyta, kad kiekviena Europos valstybė gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare, pažymėta, jog Sąjunga jungia valstybes, laisvai ir savanoriškai pripažįstančias ESS 2 straipsnyje nurodytas bendras vertybes, gerbiančias šias vertybes ir įsipareigojusias jas remti. Konkrečiau kalbant, iš ESS 2 straipsnio matyti, kad Sąjunga grindžiama tokiomis kaip teisinė valstybė vertybėmis, kurios yra bendros valstybėms narėms visuomenėje, kur, be kita ko, vyrauja teisingumas. Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad valstybių narių ir, be kita ko, jų teismų, tarpusavio pasitikėjimas grindžiamas esmine prielaida, kad valstybės narės dalijasi daugeliu bendrų vertybių, kuriomis grindžiama Sąjunga, kaip nurodyta šiame straipsnyje (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 160 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

161 Taigi ESS 2 straipsnyje nurodytų vertybių laikymasis yra išankstinė bet kurios Europos valstybės, pareiškusios norą tapti Sąjungos nare, stojimo į Sąjungą sąlyga. Būtent šiomis aplinkybėmis ir siekiant užtikrinti teisinės valstybės principo laikymąsi Rumunijoje Sprendimu 2006/928 buvo sukurtas BTM (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 161 punktas).

162 Be to, tai, kad valstybė narė laikosi ESS 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių, yra naudojimosi visomis iš Sutarčių taikymo šiai valstybei narei kylančiomis teisėmis sąlyga. Todėl valstybė narė negali pakeisti savo teisės aktų taip, kad sumažintų teisinės valstybės vertybės, kuri įtvirtinta, be kita ko, ESS 19 straipsnyje, apsaugą. Taigi valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų išvengta bet kokio jų teisės aktų, reglamentuojančių teisingumo sistemos organizavimą, regreso šios vertybės atžvilgiu, ir nepriimti teisės normų, kurios pažeistų teismų nepriklausomumą (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 162 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjams taikoma drausminė tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 51 punktas).

163 Šiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad prieš įstojimą Sąjungos institucijų priimti aktai, tarp kurių yra ir Sprendimas 2006/928, pagal Stojimo akto 2 straipsnį privalomi Rumunijai nuo jos įstojimo į Sąjungą dienos ir, kaip numatyta Stojimo sutarties 2 straipsnio 3 dalyje, lieka galioti iki jų panaikinimo (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 163 punktas).

164 Konkrečiau kalbant apie priemones, patvirtintas remiantis Stojimo akto 37 ir 38 straipsniais, reikia pažymėti, kad nors pagal kiekvieno iš šių straipsnių pirmą pastraipą Komisijai iš tiesų leidžiama „iki trejų metų nuo įstojimo dienos laikotarpio pabaigos“ imtis juose nurodytų priemonių, kiekvieno iš šių straipsnių antroje pastraipoje aiškiai numatyta, kad tokios priemonės gali būti taikomos ir pasibaigus minėtam laikotarpiui, kol neįvykdomi atitinkami įsipareigojimai arba kol esama nustatytų trūkumų, ir kad minėtos priemonės gali būti panaikintos tik įvykdžius įsipareigojimą arba ištaisius trūkumą. Beje, paties Sprendimo 2006/928 9 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad jis „turėtų būti [bus] panaikintas tinkamai įgyvendinus visus orientacinius tikslus“.

165 Todėl Sprendimas 2006/928 po Rumunijos įstojimo į Sąjunga datos toliau sukelia pasekmes, kol nėra panaikinamas (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 165 punktas).

166 Dėl klausimo, ar Sprendimas 2006/928 privalomas Rumunijai ir kokia apimtimi, reikia priminti, kad SESV 288 straipsnio ketvirtoje pastraipoje, kaip ir EB sutarties 249 straipsnio ketvirtoje pastraipoje, numatyta, jog sprendimas „yra privalomas visas“ tiems, kam jis skirtas.

167 Pagal Sprendimo 2006/928 4 straipsnį šis sprendimas skirtas visoms valstybėms narėms, įskaitant Rumuniją nuo jos įstojimo dienos. Todėl šis sprendimas yra visais aspektais privalomas šiai valstybei narei nuo jos įstojimo į Sąjungą dienos. Taigi minėtame sprendime Rumunija įpareigojama pasiekti jo priede nurodytus orientacinius tikslus ir kiekvienais metais, kaip numatyta jo 1 straipsnio pirmoje pastraipoje, pateikti Komisijai ataskaitą apie šiuo klausimu padarytą pažangą (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 167 ir 168 punktai).

168 Dėl šių orientacinių tikslų reikia pridurti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 157–162 punktų, jie buvo apibrėžti dėl trūkumų, kuriuos Komisija nustatė prieš Rumunijai stojant į Sąjungą, be kita ko, teismų reformų ir kovos su korupcija srityse, ir kad jais siekiama užtikrinti, kad ši valstybė narė laikytųsi ESS 2 straipsnyje įtvirtintos teisinės valstybės vertybės, nes tai yra naudojimosi visomis iš Sutarčių taikymo šiai valstybei narei kylančiomis teisėmis sąlyga. Be to, minėti orientaciniai tikslai atspindi konkrečiai Rumunijos prisiimtus įsipareigojimus ir reikalavimus, numatytus Stojimo akto IX priede, kurių ji sutiko laikytis užbaigdama stojimo derybas 2004 m. gruodžio 14 d. ir kurie, be kita ko, yra susiję su teisingumo ir kovos su korupcija sritimis. Taigi, kaip matyti iš Sprendimo 2006/928 4 ir 6 konstatuojamųjų dalių, sukuriant BTM ir nustatant orientacinius tikslus buvo siekiama užbaigti Rumunijos stojimo į Sąjungą procedūrą ir pašalinti šiose srityse trūkumus, kuriuos Komisija konstatavo iki įstojimo (šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 169–171 punktus).

169 Remiantis tuo darytina išvada, kad orientaciniai tikslai Rumunijai yra privalomi, todėl šiai valstybei narei nustatyta konkreti pareiga pasiekti šiuos tikslus ir kuo greičiau imtis tinkamų priemonių jiems pasiekti. Be to, minėta valstybė narė privalo nesiimti priemonių, galinčių trukdyti pasiekti tuos tikslus (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 172 punktas).

170 Dėl Komisijos pagal Sprendimą 2006/928 parengtų ataskaitų primintina, kad siekiant nustatyti, ar Sąjungos teisės aktas sukelia privalomų teisinių pasekmių, reikia remtis šio akto esme ir jo pasekmes vertinti remiantis objektyviais kriterijais, pavyzdžiui, to akto turiniu, prireikus atsižvelgiant į jo priėmimo aplinkybes ir jį priėmusios institucijos įgaliojimus (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 173 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

171 Nagrinėjamu atveju reikia pažymėti, kad pagal Sprendimą 2006/928 parengtos ataskaitos yra skirtos, kaip teigiama to sprendimo 2 straipsnio pirmoje pastraipoje, ne Rumunijai, o Parlamentui ir Tarybai. Be to, nors šiose ataskaitose pateikiama padėties Rumunijoje analizė ir jose nustatomi reikalavimai šiai valstybei narei, jose pateiktos išvados laikytinos šiai valstybei narei pagal šiuos reikalavimus teikiamomis „rekomendacijomis“.

172 Vadinasi, kaip matyti iš siejamų minėto sprendimo 1 ir 2 straipsnių, šiomis ataskaitomis siekiama išanalizuoti ir įvertinti Rumunijos padarytą pažangą atsižvelgiant į orientacinius tikslus, kuriuos ši valstybė narė turi pasiekti. Konkrečiai kalbant apie šiose ataskaitose pateiktas rekomendacijas,

reikia pažymėti, kad jos yra suformuluotos tam, kad būtų įgyvendinti šie tikslai ir kad minėta valstybė narė galėtų jomis vadovautis, kai įgyvendina atitinkamas reformas (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 175 punktas).

173 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją iš ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto lojalaus bendradarbiavimo principo matyti, kad valstybės narės turi imtis visų priemonių, galinčių užtikrinti Sąjungos teisės galiojimą bei veiksmingumą, ir panaikinti neteisėtas Sąjungos teisės pažeidimo pasekmes ir kad ši pareiga pagal kompetenciją tenka kiekvienai atitinkamos valstybės narės institucijai (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 176 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

174 Šiomis aplinkybėmis tam, kad įvykdytų Sprendimo 2006/928 priede nurodytus orientacinius tikslus, Rumunija turi tinkamai atsižvelgti į reikalavimus ir rekomendacijas, pateiktus Komisijos pagal šį sprendimą parengtose ataskaitose. Konkrečiai kalbant, ši valstybė narė neturi patvirtinti ar palikti galioti tokių orientaciniuose tiksluose apibrėžtose srityse taikytinų priemonių, kurios galėtų pakenkti juose nustatytam rezultatui. Tuo atveju, kai tokioje ataskaitoje Komisija abejoja dėl nacionalinės priemonės suderinamumo su vienu iš orientacinių tikslų, Rumunija privalo sąžiningai bendradarbiauti su šia institucija, kad visiškai laikydamasi šių orientacinių tikslų ir Sutarčių nuostatų įveiktų sunkumus, su kuriais susiduriama įgyvendinant minėtus orientacinius tikslus (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 177 punktas).

175 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą byloje C-379/19 reikia atsakyti, kad visas Sprendimas 2006/928 yra privalomas Rumunijai, kol nėra panaikintas. Jo priede pateikti orientaciniai tikslai yra skirti užtikrinti, kad ši valstybė narė laikytųsi ESS 2 straipsnyje nurodytos teisinės valstybės vertybės, ir yra privalomi šiai valstybei narei, nes ji privalo imtis tinkamų priemonių šiems tikslams pasiekti, todėl pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą privalo tinkamai atsižvelgti į Komisijos pagal minėtą sprendimą parengtas ataskaitas, ypač į tose ataskaitose pateiktas rekomendacijas.

Dėl pirmojo klausimo bylose C-357/19 ir C-840/19, taip pat dėl pirmojo ir ketvirtojo klausimų byloje C-811/19

176 Pateikdamas pirmąjį klausimą bylose C-357/19 ir C-840/19, taip pat pirmąjį ir ketvirtąjį klausimus byloje C-811/19, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 325 straipsnio 1 dalis, siejama su FIA konvencijos 2 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos nuosprendžiai korupcijos ir PVM sukčiavimo bylose, kuriuos pirmąja instancija priėmė ne specializuotos konkrečios sudėties teismo kolegijos arba apeliacine instancija – ne konkrečios sudėties teismo kolegijos, kurių visi nariai skirti traukiant burtus, yra absoliučiai negaliojantys, todėl atitinkamos korupcijos ir PVM sukčiavimo bylos turi būti peržiūrimos (tam tikrais atvejais teikiant ypatinguosius skundus dėl įsiteisėjusių apeliacine tvarka priimtų sprendimų) pirmojoje ir (arba) antrojoje instancijose.

177 Pirmiausia reikia pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiose bylose pabrėžia galimo Konstitucinio Teismo jurisprudencijos dėl konkrečios Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo kolegijų sudėties, suformuotos sprendimuose Nr. 685/2018 ir Nr. 417/2019, poveikio baudžiamojo persekiojimo, sankcijų ir sankcijų už nusikalstamas veikas, susijusias su

korupcija ir PVM sukčiavimu, vykdymo veiksmingumui, svarbą; pavyzdžiui, tokios sankcijos gali būti taikomos kaltinamiesiems, įskaitant asmenis, kurie vykdydami inkriminuojamus veiksmus užimdavo Rumunijoje aukščiausias pareigas. Taigi iš esmės jis Teisingumo Teismo klausia, ar tokia jurisprudencija atitinka Sąjungos teisę.

178 Nors jo šiuo klausimu pateikti klausimai formaliai yra susiję su SESV 325 straipsnio 1 dalimi, siejama su FIA konvencijos 2 straipsniu, o Sprendimas 2006/928 nėra paminėtas, pastarasis sprendimas ir jo priede nurodyti orientaciniai tikslai yra svarbūs atsakant į šiuos klausimus. Atvirkščiai, nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimuose daro nuorodą į ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, taip pat į direktyvas 2015/849 ir 2017/1371, neatrodo, kad, siekiant pateikti šiuose klausimuose prašomos informacijos, būtina atlikti analizę, kuri, be kita ko, būtų susijusi su minėtomis nuostatomis. Dėl nurodytų direktyvų taip pat reikia pažymėti, kad pagrindinėse bylose aptariamas laikotarpis apima laikotarpį iki šių direktyvų įsigaliojimo.

179 Šiomis aplinkybėmis į minėtus klausimus reikia atsakyti atsižvelgiant tiek į SESV 325 straipsnio 1 dalį, siejamą su FIA konvencijos 2 straipsniu, tiek į Sprendimą 2006/928.

180 Šiuo klausimu, kaip priminta šio sprendimo 133 punkte, reikia pažymėti, kad pagal šiuo metu galiojančią Sąjungos teisę nenumatytos taisyklės, reglamentuojančios teisingumo sistemos organizavimą valstybėse narėse ir, konkrečiai kalbant, konkrečios sudėties teismo kolegijų sudarymą korupcijos ir sukčiavimo bylose. Vadinasi, šios taisyklės priklauso valstybių narių kompetencijai. Vis dėlto, įgyvendindamos šią kompetenciją, valstybės privalo laikytis įpareigojimų, kurie joms nustatyti Sąjungos teisėje.

181 Dėl iš SESV 325 straipsnio 1 dalies kylančių įpareigojimų reikia pažymėti, kad pagal šią nuostatą valstybės narės su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu ir kitomis neteisėtomis veikomis įpareigojamos kovoti atgrasomomis ir veiksmingomis priemonėmis (2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-612/15, EU:C:2018:392, 50 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2019 m. sausio 17 d. Sprendimo *Dzivev ir kt.*, C-310/16, EU:C:2019:30, 25 punktas).

182 Šiomis aplinkybėmis, siekdamos apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, valstybės narės privalo, be kita ko, imtis reikiamų priemonių, kad užtikrintų veiksmingą visų nuosavų išteklių, kuriuos sudaro pajamos, gaunamos suderintai PVM apmokestinimo bazei taikant vienodą tarifą, surinkimą (šiuo klausimu žr. 2017 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *M.A.S. ir M.B.*, C-42/17, EU:C:2017:936, 31 ir 32 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-612/15, EU:C:2018:392, 51 ir 52 punktus). Be to, valstybės narės privalo imtis veiksmingų priemonių, leidžiančių susigrąžinti sumas, kurios buvo nepagrįstai išmokėtos iš Sąjungos biudžeto iš dalies finansuojamos subsidijos gavėjui (2020 m. spalio 1 d. *Úrad špeciálnej prokuratúry*, C-603/19, EU:C:2020:774, 55 punktas).

183 Taigi, kaip savo išvados bylose C-357/19 ir C-547/19 94 ir 95 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, Sąjungos „finansinių interesų“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal SESV 325 straipsnio 1 dalį, apima ne tik į Sąjungos biudžetą pervestas pajamas, bet ir išlaidas iš biudžeto. Šį aiškinimą patvirtina FIA konvencijos 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose pateikta sąvokos „[Sąjungos] finansiniams interesams kenkiantis sukčiavimas“ apibrėžtis, apimanti bet kokius tyčinius veiksmus ar neveikimą tiek išlaidų, tiek pajamų srityje.

184 Be to, dėl SESV 325 straipsnio 1 dalyje pavartoto žodžių junginio „[bet kuri <…> neteisėta veika]“ reikia priminti, kad sąvoka „[neteisėta veika]“ paprastai reiškia įstatymui prieštaraujančius veiksmus, o įvardis „[bet kuri]“ reiškia, kad ji apima visus šiuos veiksmus. Be to, atsižvelgiant į Sąjungos finansinių interesų apsaugos, kuri yra jos tikslas, svarbą, sąvoka „neteisėta veika“ negali būti aiškinama siaurai (2018 m. gegužės 2 d. Sprendimo *Scialdone*, C-574/15, EU:C:2018:295, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

185 Taigi, kaip generalinis advokatas iš esmės pažymėjo savo išvados bylose C-357/19 ir C-547/19 100 punkte, minėta sąvoka „neteisėtos veikos“, be kita ko, apima bet kokį pareigūnų korupcijos veiksmą arba bet kokį jų piktnaudžiavimą tarnyba, galintį pakenkti Sąjungos finansiniams interesams, pavyzdžiui, pasisavinant jos lėšas. Šiomis aplinkybėmis neturi reikšmės tai, kad korupcijos veiksmai pasireiškia atitinkamo pareigūno veikla ar neveikimu, nes neveikimas taip pat gali pakenkti Sąjungos finansiniams interesams kaip ir veikla ir gali būti neatskiriamai susijęs su tokia veikla kaip susijęs, pavyzdžiui, pareigūno pareigos vykdyti kontrolę ir atlikti reikiamų išlaidų, dengiamų iš Sąjungos biudžeto, patikrinimus nevykdymas arba leidimo neleistinoms ar neteisingo dydžio išlaidoms iš Sąjungos fondų išdavimas.

186 Aplinkybė, kad FIA konvencijos 2 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su šios konvencijos 1 straipsnio 1 dalimi, daroma nuoroda tik į Sąjungos finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą, negali paneigti tokio SESV 325 straipsnio 1 dalies, kurioje aiškiai paminėtas „Sąjungos finansiniams interesams kenkiantis sukčiavimas ir kitos neteisėtos veikos“, aiškinimo. Be to, kaip matyti iš minėtos konvencijos 1 straipsnio a punkto, netinkamas Sąjungos biudžeto lėšų naudojimas ne tiems tikslams, kuriems jos buvo iš pradžių skirtos, yra sukčiavimas, o toks netinkamas naudojimas taip pat gali būti korupcijos veiksmo priežastis arba rezultatas. Tai įrodo, kad korupcijos veiksmai gali būti susiję su sukčiavimo atvejais, ir, atvirkščiai, sukčiavimą gali palengvinti korupcijos veiksmai, todėl galimą kenksmingą poveikį finansiniams interesams tam tikrais atvejais gali lemti PVM sukčiavimo ir korupcijos veiksmų sutaptis. Kaip generalinis advokatas iš esmės pažymėjo savo išvados bylose C-357/19 ir C-547/19 98 punkte, tokio galimo ryšio buvimą patvirtina FIA konvencijos protokolas, kuris pagal jos 2 ir 3 straipsnius apima pasyvios ir aktyvios korupcijos veiksmus.

187 Taip pat reikia priminti, jog Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad net tikslaus finansinio poveikio neturintys pažeidimai gali labai paveikti Europos Sąjungos finansinius interesus (2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre*, C-465/10, EU:C:2011:867, 47 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Todėl, kaip savo išvados bylose C-357/19 ir C-547/19 103 punkte pažymėjo generalinis advokatas, SESV 325 straipsnio 1 dalis gali apimti ne tik veiksmus, dėl kurių iš tikrųjų prarandami nuosavi ištekliai, bet ir pasikėsinimą atlikti šiuos veiksmus.

188 Šiomis aplinkybėmis dėl Rumunijos reikia pridurti, kad pareigą kovoti su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančia korupcija, kaip matyti iš SESV 325 straipsnio 1 dalies, papildo specialūs įsipareigojimai, kuriuos ši valstybė narė prisiėmė 2004 m. gruodžio 14 d. užbaigus derybas dėl stojimo. Iš tiesų pagal Stojimo akto IX priedo I dalies 4 punktą ši valstybė narė įsipareigojo, be kita ko, „suaktyvinti kovą su korupcija ir ypač su aukštas pareigas užimančių asmenų korupcija, užtikrinant griežtą kovai su korupcija skirtų teisės aktų vykdymą“. Vėliau šis specifinis įsipareigojimas buvo sukonkretintas priėmus Sprendimą 2006/928, kuriame nustatomi orientaciniai tikslai siekiant pašalinti trūkumus, kuriuos Komisija nustatė prieš Rumunijai stojant į Sąjungą, be kita ko, kovos su korupcija srityje. Pavyzdžiui, to sprendimo priedo, kuriame išdėstyti

šie orientaciniai tikslai, 3 punkte nustatytas tikslas „toliau profesionaliai atlikti nešališkus tyrimus dėl aukštų pareigūnų kaltinimų korupcija“, o jo 4 punkte – tikslas „imtis tolesnių priemonių užkirsti kelią korupcijai ir kovoti su ja, ypač vietos valdžios institucijose“.

189 Kaip priminta šio sprendimo 169 punkte, orientaciniai tikslai, kuriuos Rumunija įsipareigojo pasiekti, yra privalomi šiai valstybei narei, t. y. jai taikoma konkreti pareiga pasiekti šiuos tikslus ir kuo greičiau imtis tinkamų priemonių jiems pasiekti. Be to, minėta valstybė narė privalo nesiimti priemonių, galinčių trukdyti pasiekti tuos tikslus. Pareiga veiksmingai kovoti su korupcija, ypač aukšto lygio korupcija, kylanti iš Sprendimo 2006/928 priede nurodytų orientacinių tikslų, siejamų su konkrečiais Rumunijos įsipareigojimais, neapsiriboja tik korupcijos, kenkiančios Sąjungos finansiniams interesams, atvejais.

190 Be to, iš, pirma, SESV 325 straipsnio 1 dalies nuostatų, kuriose nustatoma pareiga kovoti su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu ir kitomis neteisėtomis veikomis, ir, antra, iš Sprendimo 2006/928 nuostatų, pagal kurias reikalaujama užkirsti kelią korupcijai apskritai ir kovoti su ja, matyti, kad Rumunija už tokias nusikalstamas veikas turi numatyti veiksmingas ir atgrasomas sankcijas (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-612/15, EU:C:2018:392, 53 punktą).

191 Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors ši valstybė narė gali laisvai pasirinkti taikytinas sankcijas, kurios gali būti administracinės, baudžiamosios arba šių sankcijų rūšių kombinacija, pagal SESV 325 straipsnio 1 dalį ji privalo užtikrinti, kad už Sąjungos finansiniams interesams kenkiančias didelio masto korupcijos ir sukčiavimo nusikalstamas veikas būtų taikomos veiksmingos ir atgrasomos bausmės (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-612/15, EU:C:2018:392, 54 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2019 m. sausio 17 d. Sprendimo *Dzivev ir kt.*, C-310/16, EU:C:2019:30, 27 punktą). Be to, dėl korupcijos pažeidimų apskritai pažymėtina, kad pareiga numatyti veiksmingas ir atgrasomas sankcijas Rumunijai kyla iš Sprendimo 2006/928, nes, kaip pažymėta šio sprendimo 189 punkte, tame sprendime minėta valstybė narė įpareigojama kovoti su korupcija, visų pirma su aukštas pareigas užimančių asmenų korupcija, veiksmingai ir neatsižvelgiant į galimą kenksmingą poveikį Sąjungos finansiniams interesams.

192 Be to, Rumunija turi užtikrinti, kad pagal jos baudžiamosios teisės ir baudžiamojo proceso normas būtų galima veiksmingai bausti už Sąjungos finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą ir korupciją apskritai. Taigi, nors numatytos sankcijos ir baudžiamosios procedūros, numatytos kovojant su šiomis nusikalstamomis veikomis, priklauso šios valstybės narės kompetencijai, šią kompetenciją riboja ne tik proporcingumo ir lygiavertiškumo principai, bet ir veiksmingumo principas, pagal kurį minėtos sankcijos turi būti veiksmingos ir atgrasomos (šiuo klausimu žr. 2018 m. gegužės 2 d. Sprendimo *Scialdone*, C-574/15, EU:C:2018:295, 29 punktą, taip pat 2019 m. sausio 17 d. Sprendimo *Dzivev ir kt.*, C-310/16, EU:C:2019:30, 29 ir 30 punktus). Šis veiksmingumo reikalavimas būtinai taikomas tiek persekiojimui ir sankcijoms už Sąjungos finansiniams interesams kenkiančias sukčiavimo nusikalstamas veikas ir korupcija apskritai, tiek paskirtų sankcijų vykdymui, nes, realiai nevykdant sankcijų, jos negali būti veiksmingos ir atgrasomos.

193 Šiomis aplinkybėmis pirmiausia nacionalinis įstatymų leidėjas turi imtis būtinų priemonių. Prireikus jis turi pakeisti savo teisės aktus ir garantuoti, kad procesinės nuostatos, taikomos baudžiamajam persekiojimui dėl Sąjungos finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo, taip pat korupcijos nusikalstamų veikų apskritai, ir nubaudimui už juos, nebūtų suformuluotos taip, kad dėl su jomis susijusių priežasčių nuolat kiltų pavojus, jog už veiksmus, sudarančius tokius

nusikaltimus, nebus baudžiama, ir užtikrinti kaltinamųjų pagrindinių teisių apsaugą (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-612/15, EU:C:2018:392, 65 punktą, taip pat 2019 m. sausio 17 d. Sprendimo *Dzivev ir kt.*, C-310/16, EU:C:2019:30, 31 punktą).

194 Nacionaliniai teismai turi visiškai įgyvendinti įsipareigojimus pagal SESV 325 straipsnio 1 dalį, taip pat Sprendimą 2006/928, ir netaikyti nacionalinės teisės nuostatų, kurios byloje dėl Sąjungos finansiniams interesams kenkiančių sunkių sukčiavimo nusikaltimų arba korupcijos nusikalstamų veikų apskritai kliudo taikyti veiksmingas ir atgrasomas sankcijas siekiant kovoti su tokiomis nusikalstamomis veikomis (šiuo klausimu žr. 2017 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *M.A.S. ir M.B.*, C-42/17, EU:C:2017:936, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2019 m. sausio 17 d. Sprendimo *Dzivev ir kt.*, C-310/16, EU:C:2019:30, 32 punktą, taip pat 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 249 ir 251 punktus).

195 Nagrinėjamu atveju iš prašymuose priimti prejudicinį sprendimą bylose C-357/19, C-811/19 ir C-840/19 pateiktos informacijos, glaustai išdėstytos šio sprendimo 60, 95 ir 107 punktuose, matyti, kad Sprendime Nr. 417/2019, paskelbtame 2019 m. liepos 3 d. dėl Deputatų Rūmų pirmininko kreipimosi, Konstitucinis Teismas nurodė, jog visas bylas, kurias Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas išnagrinėjo pirmąja instancija iki 2019 m. sausio 23 d. ir kuriose priimti nuosprendžiai to sprendimo priėmimo dieną dar nebuvo įsiteisėję, turi peržiūrėti pagal Įstatymo Nr. 78/2000 29 straipsnio 1 dalį, kaip ją aiškina Konstitucinis Teismas, sudarytos konkrečios sudėties teismo kolegijos, kurių specializacija – kova su korupcija. Iš tos pačios informacijos matyti, kad Sprendime Nr. 417/2019 padarytos išvados reiškia, kad visos bylos, kurios 2019 m. sausio 23 d. buvo nagrinėjamos apeliacine tvarka arba dėl kuriose priimto apeliacinio nuosprendžio tą pačią dieną dar galėjo būti pateiktas ypatingasis skundas, turėjo būti peržiūrėtos pirmąja instancija. Be to, iš minėtos informacijos aišku, kad Sprendime Nr. 685/2018, paskelbtame 2018 m. lapkričio 7 d. dėl Ministro Pirmininko kreipimosi, Konstitucinis Teismas nusprendė, jog tik keturių iš penkių apeliacine tvarka bylą nagrinėjančių konkrečios sudėties Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo kolegijų narių paskyrimas traukiant burtus prieštarauja iš dalies pakeisto Įstatymo Nr. 304/2004 32 straipsniui, ir pažymėjo, kad nuo paskelbimo datos šis sprendimas taikytinas, be kita ko, nagrinėjamose ir išnagrinėtose bylose tiek, kiek terminas teisės subjektams pateikti tinkamus ypatingus skundus dar nėra pasibaigęs, ir kad pagal šį sprendimą suformuotoje jurisprudencijoje reikalaujama, jog visas bylas apeliacine tvarka peržiūrėtų konkrečios sudėties teismo kolegija, kurios nariai nustatomi traukiant burtus.

196 Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 108 punkto, pirmesniame punkte minėtuose sprendimuose suformuota Konstitucinio Teismo jurisprudencija gali būti taikoma viena po kitos, o tai gali reikšti, kad tokioje kaip NC situacijoje kaltinamojo byla gali būti du kartus nagrinėjama pirmojoje instancijoje ir galbūt tris kartus apeliacinėje instancijoje.

197 Taigi dėl būtinybės peržiūrėti atitinkamas korupcijos bylas, kylančios iš šios Konstitucinio Teismo jurisprudencijos, neišvengiamai pailgėtų atitinkamų baudžiamųjų procesų trukmė. Be aplinkybės, kad Rumunija, kaip matyti iš Stojimo akto IX priedo I skyriaus 5 punkto, įsipareigojo „iki 2005 m. pabaigos peržiūrėti ilgai užsitęsiantį baudžiamąjį procesą, siekiant užtikrinti, kad korupcijos bylos būtų išnagrinėtos greitai ir skaidriai tam, kad būtų garantuotos tinkamos atgrasantį poveikį turinčios sankcijos“, Teisingumo Teismas nusprendė, kad atsižvelgiant į šiai valstybei narei pagal Sprendimą 2006/928 tenkančius konkrečius įpareigojimus kovos su korupcija srityje, dėl nacionalinės teisės aktų ir nacionalinės praktikos šioje srityje nebūtų pratęsta su korupcija susijusių nusikalstamų veikų tyrimų trukmė arba kaip nors susilpninta kova su korupcija

(šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 214 punktą).

198 Reikia pridurti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas bylose C-357/19, C-811/19 ir C-840/19 rėmėsi ne tik tokio persvarstymo sudėtingumu ir trukme Aukštajame kasaciniame ir teisingumo teisme, bet ir nacionalinėmis normomis dėl senaties, be kita ko, Baudžiamojo kodekso 155 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta norma, pagal kurią senaties terminas sueina (nesvarbu, kiek kartų buvo nutrūkusi jo eiga) ne vėliau kaip tą dieną, kai pasibaigia laikotarpis, lygus dvigubam teisės aktuose numatytam atitinkamos senaties terminui. Taigi jis laikosi nuomonės, kad taikant sprendimuose Nr. 685/2018 ir Nr. 417/2019 suformuotą Konstitucinio Teismo jurisprudenciją nemažos dalies nusikalstamų veikų senaties terminai gali būti suėję, todėl gali kilti sisteminė nebaudžiamumo už Sąjungos finansiniams interesams kenkiančius sunkius sukčiavimo nusikaltimus arba korupciją apskritai, rizika.

199 Galiausiai, remiantis prašymuose priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija, Aukštasis kasacinis ir teisingumo teismas turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti visas Sąjungos finansiniams interesams kenkiančias nusikalstamas veikas, susijusias su sukčiavimu ir korupcija apskritai, kurias aukščiausias pareigas Rumunijoje ėję asmenys padarė vykdydami vykdomąją, įstatymų leidžiamąją ir teisminę valdžią.

200 Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad sisteminės nebaudžiamumo rizikos galimybės negalima atmesti, jeigu taikant Konstitucinio Teismo jurisprudenciją, suformuotą sprendimuose Nr. 685/2018 ir Nr. 417/2019, ir įgyvendinant nacionalines nuostatas dėl senaties, nebūtų veiksmingai ir atgrasomai baudžiami asmenys, šiuo atveju ėję aukščiausias valstybines pareigas Rumunijoje, kurie Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo pirmąja instancija ir (arba) apeliacine instancija priimtu nuosprendžiu buvo nuteisti už tai, kad, vykdydami savo pareigas, atliko sunkius sukčiavimo ir (arba) korupcijos veiksmus, bet dėl tokio nuosprendžio tame pačiame teisme buvo pateiktas apeliacinis ir (arba) ypatingasis skundas.

201 Iš tiesų, nors šie Konstitucinio Teismo sprendimai yra riboto poveikio laiko atžvilgiu, jie, be kita ko, gali daryti tiesioginį ir bendrą poveikį šiai asmenų kategorijai, nes dėl to, kad pagal juos toks Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo apkaltinamasis nuosprendis tampa absoliučiai niekinis ir reikalaujama peržiūrėti atitinkamas sukčiavimo ir (arba) korupcijos bylas, šie sprendimai gali lemti situaciją, kai pailgėjusi atitinkamų baudžiamųjų procedūrų trukmė viršys taikytinus senaties terminus, o tokių kategorijų asmenų nebaudžiamumo rizika taps sisteminė.

202 Tokia rizika paneigtų tiek SESV 325 straipsnio 1 dalyje, tiek Sprendime 2006/928 siekiamą tikslą kovoti su aukštas pareigas užimančių asmenų korupcija, taikant veiksmingas ir atgrasomas sankcijas.

203 Darytina išvada, kad jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas bylose C-357/19, C-811/19 ir C-840/19 padarytų išvadą, kad taikant sprendimuose Nr. 685/2018 ir Nr. 417/2019 suformuotą Konstitucinio Teismo jurisprudenciją ir įgyvendinant nacionalines nuostatas dėl senaties, visų pirma dėl Baudžiamojo kodekso 155 straipsnio 4 dalyje numatyto absoliutaus senaties termino, kyla sisteminė nebaudžiamumo už Sąjungos finansiniams interesams kenkiančius sunkius sukčiavimo nusikaltimus sudarančias veikas arba korupciją apskritai rizika, pagal nacionalinę teisę kovojant su tokiomis nusikalstamomis veikomis numatytos sankcijos negalėtų būti laikomos veiksmingomis ir atgrasomomis, o tai prieštarautų SESV 325 straipsnio 1 daliai, siejamai su FIA konvencijos 2 straipsniu, ir Sprendimui 2006/928.

204 Taigi, atsižvelgdamas į tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamomis baudžiamosiomis bylomis įgyvendinama SESV 325 straipsnio 1 dalis ir Sprendimas 2006/928, taigi ir Sąjungos teisė, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, šis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat turi įsitikinti, kad laikomasi atitinkamiems asmenims pagrindinėse bylose pagal Chartiją, visų pirma pagal jos 47 straipsnį, garantuojamų pagrindinių teisių. Baudžiamojoje srityje šių teisių turi būti paisoma ne tik per ikiteisminio tyrimo etapą nuo momento, kai atitinkamam asmeniui pareiškiami kaltinimai, bet ir vykstant baudžiamiesiems procesams (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-612/15, EU:C:2018:392, 68 ir 71 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2019 m. sausio 17 d. Sprendimo *Dzivev ir kt.*, C-310/16, EU:C:2019:30, 33 punktą) bei vykdant bausmes.

205 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pirmame sakinyje įtvirtinta kiekvieno asmens teisė į tai, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnį laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Reikalaujant, kad teismas būtų „įsteigtas pagal įstatymą“, šia nuostata siekiama užtikrinti, kad teismų sistemos organizavimas būtų reglamentuojamas įstatymų leidžiamosios valdžios įstatymo, priimto laikantis jos kompetencijos įgyvendinimo taisyklių, ir siekiant išvengti, kad šis organizavimas būtų paliktas vykdomosios valdžios diskrecijai. Šis reikalavimas taikomas paties teismo steigimo teisiniam pagrindui ir visoms kitoms vidaus teisės nuostatoms, kurių nesilaikant vieno ar kelių teisėjų dalyvavimas nagrinėjant atitinkamą bylą tampa neteisėtas, pavyzdžiui, nuostatoms dėl bylą nagrinėjančios teismo kolegijos sudėties (pagal analogiją su Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija dėl EŽTK 6 straipsnio žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Réexamen Simpson / Taryba ir HG / Komisija*, C-542/18 RX–II ir C-543/18 RX–II, EU:C:2020:232, 73 punktą, taip pat 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Paskyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 129 punktą).

206 Vis dėlto reikia pažymėti, kad pažeidimas, padarytas sudarant teismo kolegijos sudėtį, lemia ir Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pirmo sakinio pažeidimą, ypač kai šis pažeidimas yra tokio pobūdžio ir sunkumo, kad kyla realus pavojus, jog kita valdžia, visų pirma vykdomoji, gali nepagrįstai pasinaudoti diskrecija, pažeisdama viso teismo kolegijų sudėties sudarymo proceso rezultatą, ir dėl to teisės subjektams kyla pagrįstų abejonių dėl vieno ar kelių atitinkamų teisėjų nepriklausomumo ir nešališkumo, o taip yra tuo atveju, kai pažeidžiamos pagrindinės nuostatos, kurios yra sudedamoji šios teismų sistemos steigimo ir veikimo dalis (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Réexamen Simpson / Taryba ir HG / Komisija*, C-542/18 RX–II ir C-543/18 RX–II, EU:C:2020:232, 75 punktą, taip pat 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Paskyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 130 punktą).

207 Šiuo atveju, nors pagrindinėse bylose nagrinėjamuose sprendimuose Konstitucinis Teismas nusprendė, kad ankstesnė Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo jurisprudencija, grindžiama, be kita ko, to paties teismo Organizavimo ir administracinio darbo tvarkos taisyklėmis, susijusiomis su konkrečios sudėties korupcijos bylas nagrinėjančių teismo kolegijų sudarymu, neatitinka taikomų nacionalinės teisės normų, nepanašu, kad dėl tokios praktikos akivaizdžiai pažeidžiama pagrindinė Rumunijos teismų sistemos taisyklė ir gali būti ginčijama, kad korupcijos bylas nagrinėjančių konkrečios sudėties Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo kolegijų, sudarytų vadovaujantis iki šių Konstitucinio Teismo sprendimų galiojusia minėta praktika, pobūdis toks pats, kaip ir „pagal įstatymą įsteigto teismo“.

208 Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 95 punkto, 2019 m. sausio 23 d. Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo valdančioji taryba priėmė sprendimą, kad visų jo konkrečios sudėties kolegijų, sudarytų iš trijų teisėjų, specializacija – nagrinėti korupcijos bylas; Konstitucinio Teismo nuomone, tokio sprendimo prieštaravimo Konstitucijai galėjo būti išvengta tik nuo jo priėmimo dienos, o ne tiek, kiek tai susiję su praeitimi. Tame sprendime, kaip jį aiškina Konstitucinis Teismas, nurodyta, kad dėl ankstesnės Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo praktikos dėl specializacijos nėra akivaizdžiai pažeidžiama Rumunijos teismų sistemos pagrindinė taisyklė, nes iš Konstitucinio Teismo sprendimo Nr. 417/2019 kylantis specializacijos reikalavimas buvo laikomas įvykdytu vien priėmus formalų aktą, kaip antai 2019 m. sausio 23 d. sprendimą, kuriame paprasčiausiai patvirtinama, jog Aukštojo kasacinio ir teisingumo teismo teisėjai, priklausę konkrečioms iki to sprendimo priėmimo korupcijos bylas nagrinėjusių teismo kolegijų sudėtims, specializavosi šioje srityje.

209 Be to, svarbu skirti bylas C-357/19, C-840/19 ir C-811/19 nuo bylos, kurioje priimtas 2017 m. gruodžio 5 d. Sprendimas *M.A.S. ir M.B.* (C-42/17, EU:C:2017:936); joje Teisingumo Teismas nusprendė, kad jei nacionalinis teismas mano, kad pareiga netaikyti nagrinėjamų nacionalinės teisės nuostatų yra nesuderinama su *nullum crimen, nulla poena sine lege* principu, įtvirtintu Chartijos 49 straipsnyje, jis neprivalo jos vykdyti (šiuo klausimu žr. 2017 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *M.A.S. ir M.B.*, C-42/17, EU:C:2017:936, 61 punktą). Atvirkščiai, iš Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pirmo sakinio kylantys reikalavimai nekliudo netaikyti jurisprudencijos, suformuotos sprendimuose Nr. 685/2018 ir Nr. 417/2019 bylose C-357/19, C-840/19 ir C-811/19.

210 Atsakydama į Teisingumo Teismo byloje C-357/19 pateiktą klausimą PM nurodė, kad reikalavimas, pagal kurį nuosprendžius korupcijos bylose apeliacine tvarka turi priimti konkrečios sudėties teismo kolegija, kurios visi nariai skiriami traukiant burtus, yra nacionalinis pagrindinių teisių apsaugos standartas. Savo ruožtu Rumunijos vyriausybė ir Komisija mano, kad toks kvalifikavimas yra klaidingas tiek kalbant apie šį reikalavimą, tiek apie reikalavimą, susijusį su specializuotų konkrečios sudėties teismo kolegijų sudarymu nagrinėjant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

211 Šiuo klausimu pakanka priminti, kad net jeigu šie reikalavimai yra nacionalinis apsaugos standartas, kai valstybės narės teismo prašoma patikrinti, ar pagrindines teises atitinka nacionalinė nuostata ar priemonė, kuri, esant situacijai, kai valstybės narės veiksmus nevisiškai apibrėžia Sąjungos teisė, įgyvendina šią teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, pagal Chartijos 53 straipsnį nacionalinės valdžios institucijos ir teismai gali taikyti nacionalinius pagrindinių teisių apsaugos standartus, jei toks taikymas nepažeidžia Chartijoje numatyto apsaugos lygio, kaip tai aiškina Teisingumo Teismas, Sąjungos teisės viršenybės, vieningumo ir veiksmingumo (2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 29 punktas; 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 60 punktas ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Pelham ir kt.*, C-476/17, EU:C:2019:624, 80 punktas).

212 Jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas bylose C-357/19, C-811/19 ir C-840/19 padarytų šio sprendimo 203 punkte nurodytą išvadą, nacionalinio apsaugos standarto, kuriuo remiasi PM, taikymas, jeigu jis būtų įrodytas, galėtų kelti grėsmę Sąjungos teisės, visų pirma SESV 325 straipsnio 1 dalies, siejamos su FIA konvencijos 2 straipsniu, ir Sprendimo 2006/928 viršenybei. Iš tiesų tokiu atveju dėl šio nacionalinio apsaugos standarto taikymo kiltų sisteminė nebaudžiamumo už Sąjungos finansiniams interesams kenkiančius

sunkius sukčiavimo nusikaltimus sudarančias veikas arba korupciją apskritai rizika ir būtų pažeistas iš šių nuostatų išplaukiantis reikalavimas numatyti veiksmingas ir atgrasomas sankcijas siekiant kovoti su tokio pobūdžio nusikalstamomis veikomis.

213 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą bylose C-357/19 ir C-840/19, taip pat į pirmąjį ir ketvirtąjį klausimus byloje C-811/19 reikia atsakyti taip: SESV 325 straipsnio 1 dalis, siejama su FIA konvencijos 2 straipsniu, ir Sprendimas 2006/928 turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos nuosprendžiai korupcijos ir PVM sukčiavimo bylose, kuriuos pirmąja instancija priėmė ne specializuotos konkrečios sudėties teismo kolegijos arba apeliacine instancija – ne konkrečios sudėties teismo kolegijos, kurių visi nariai skirti traukiant burtus, yra absoliučiai negaliojantys, todėl atitinkamos korupcijos ir PVM sukčiavimo bylos turi būti peržiūrimos (tam tikrais atvejais teikiant ypatinguosius skundus dėl įsiteisėjusių apeliacine tvarka priimtų nuosprendžių) pirmojoje ir (arba) antrojoje instancijose, nes dėl šių nacionalinės teisės aktų ar praktikos taikymo gali kilti sisteminė nebaudžiamumo už Sąjungos finansiniams interesams kenkiančius sunkius sukčiavimo nusikaltimus sudarančias veikas arba korupciją apskritai rizika. Pareiga užtikrinti, kad už tokius nusikaltimus būtų taikomos veiksmingos ir atgrasomos bausmės, neatleidžia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuo pareigos patikrinti, ar laikomasi Chartijos 47 straipsnyje garantuojamų pagrindinių teisių, ir šis teismas negali taikyti tokią sisteminę nebaudžiamumo riziką keliančio nacionalinio pagrindinių teisių apsaugos standarto.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų bylose C-357/19, C-379/19, C-811/19 ir C-840/19, taip pat vienintelio klausimo byloje C-547/19

214 Pateikdamas antrąjį ir trečiąjį klausimus bylose C-357/19, C-379/19, C-811/19 ir C-840/19, taip pat vienintelį klausimą byloje C-547/19, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės klausia, ar, pirma, ESS 2 straipsnis ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, Chartijos 47 straipsnis ir Sprendimas 2006/928, taip pat, antra, Sąjungos teisės viršenybės principas, siejamas su minėtomis nuostatomis ir SESV 325 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos bendrosios kompetencijos teismams privalomi nacionalinio Konstitucinio Teismo sprendimai, todėl jie negali savo iniciatyva netaikyti tuose sprendimuose suformuotos jurisprudencijos, nes priešingu atveju padarytų drausminį nusižengimą, nors, atsižvelgdami į Teisingumo Teismo sprendimą, mano, kad ši jurisprudencija prieštarauja minėtoms Sąjungos teisės nuostatoms.

– *Dėl teisėjų nepriklausomumo garantijos*

215 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai mano, kad dėl pagrindinėse bylose nagrinėjamuose sprendimuose suformuotos Konstitucinio Teismo jurisprudencijos gali kilti abejonių dėl jų nepriklausomumo, todėl ji yra nesuderinama su Sąjungos teise, be kita ko, su garantijomis, numatytomis ESS 2 straipsnyje ir 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, Chartijos 47 straipsnyje, ir su Sprendimu 2006/928. Šiuo klausimu jie mano, kad Konstitucinis Teismas, kuris nėra Rumunijos teismų sistemos dalis, viršijo savo įgaliojimus, kai priėmė pagrindinėje byloje nagrinėjamus sprendimus ir kėsinosi į bendrosios kompetencijos teismų įgaliojimus, būtent aiškinti ir taikyti žemesnės nei Konstitucija teisinės galios teisės aktus. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai taip pat nurodo, kad pagal Rumunijos teisę Konstitucinio

Teismo sprendimų nesilaikymas yra drausminis nusižengimas, todėl jiems iš esmės kyla klausimas, ar pagal Sąjungos teisę teisėjai gali netaikyti šių pagrindinėje byloje nagrinėjamų sprendimų nebijodami, kad dėl jų bus pradėta drausminė procedūra.

216 Šiuo klausimu, kaip priminta šio sprendimo 133 punkte, reikia pažymėti, kad nors teisingumo sistemos organizavimas valstybėse narėse, įskaitant Konstitucinio Teismo įkūrimą, sudarymą ir veiklos vykdymą priklauso pastarųjų kompetencijai, naudodamosi šia kompetencija jos privalo laikytis pareigų, tenkančių joms pagal Sąjungos teisę.

217 Pagal ESS 19 straipsnį, kuriame nustatyta konkreti ESS 2 straipsnyje numatytos teisinės valstybės vertybės išraiška, nacionaliniai teismai ir Teisingumo Teismas turi pareigą užtikrinti visapusišką Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, taip pat teisės subjektams pagal šią teisę suteikiamą teisminę apsaugą (2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Bendrosios kompetencijos teismų nepriklausomumas)*, C-192/18, EU:C:2019:924, 98 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų paskyrimas – Skundai)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 108 punktas).

218 Kalbant konkrečiai, kaip patvirtinta Sprendimo 2006/928 3 konstatuojamojoje dalyje, teisinės valstybės vertybė „reiškia, kad visose valstybėse narėse turi egzistuoti nešališka, nepriklausoma ir veiksminga teisminė bei administracinė sistema, aprūpinta priemonėmis, būtinomis, *inter alia*, kovoti su korupcija“.

219 Pats veiksmingos teisminės kontrolės, skirtos Sąjungos teisės laikymuisi užtikrinti, egzistavimas yra būdingas teisinei valstybei. Siekdamos šio tikslo, kaip nurodyta ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, valstybės narės turi numatyti teisių gynimo priemones ir procedūras, būtinas užtikrinant teisės subjektams, kad bus laikomasi jų teisės į veiksmingą teisminę gynybą Sąjungos teisei priklausančiose srityse. Sąjungos teisėje teisės subjektams numatytų teisių veiksmingos teisminės gynybos principas, į kurį daroma nuoroda ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, kuris įtvirtintas EŽTK 6 ir 13 straipsniuose ir patvirtintas Chartijos 47 straipsnyje (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 189 ir 190 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

220 Darytina išvada, jog pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą kiekviena valstybė narė turi užtikrinti, kad institucijos, priskirtos prie jos teisių gynimo priemonių Sąjungos teisei priklausančiose srityse sistemos kaip „teismai“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, ir galinčios priimti sprendimus dėl Sąjungos teisės taikymo ar aiškinimo, atitiktų veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus, nes ši nuostata taikoma „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“ neatsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis valstybės narės įgyvendina šią teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Bendrosios kompetencijos teismų nepriklausomumas)*, C-192/18, EU:C:2019:924, 101 ir 103 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją; 2021 m. balandžio 20 d. Sprendimo *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 36 ir 37 punktus, taip pat 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 191 ir 192 punktus).

221 Vis dėlto siekiant užtikrinti, kad tokios instancijos, kurių gali būti prašoma priimti sprendimą dėl su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu susijusių klausimų, galėtų garantuoti veiksmingą teisminę gynybą, kaip reikalaujama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, itin svarbu, kad jos

išliktų nepriklausomos, kaip tai patvirtinta Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje, kurioje, be kitų su pagrindine teise į veiksmingą teisinę gynybą susijusių reikalavimų, numatytas reikalavimas užtikrinti teisę į tai, kad bylą išnagrinėtų „nepriklausomas“ teismas (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundai)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 115 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 194 punktą).

222 Šis teismų nepriklausomumo reikalavimas, kuris neatsiejamas nuo teismo paskirties, yra teisės į veiksmingą teisminę apsaugą ir pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą esmė, o ši teisė ypač svarbi, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, tarp jų teisinės valstybės vertybės, išsaugojimo garantas (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundai*, C-824/18, EU:C:2021:153, 116 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

223 Be to, kaip, be kita ko, matyti iš Sprendimo 2006/928 3 konstatuojamosios dalies ir to sprendimo priedo 1–3 punktuose nurodytų orientacinių tikslų, nešališkos, nepriklausomos ir veiksmingos teismų sistemos egzistavimas yra labai svarbus kovojant, be kita ko, su aukštas pareigas užimančių asmenų korupcija.

224 Iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos kylantis teismų nepriklausomumo reikalavimas apima du aspektus. Pagal pirmąjį, išorinį, aspektą reikalaujama, kad atitinkama institucija savo funkcijas vykdytų visiškai autonomiškai, jos nesaistytų jokie hierarchijos ar pavaldumo ryšiai, ji negautų jokių nurodymų ar įpareigojimų, taigi būtų apsaugota nuo išorinio poveikio ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jos narių nepriklausomam sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams. Antrasis, vidinis, aspektas susijęs su nešališkumo sąvoka ir pagal jį reikalaujama vienodai atsiriboti nuo bylos šalių ir jų atitinkamų interesų, susijusių su nagrinėjamos bylos dalyku. Pagal pastarąjį aspektą reikalaujama objektyvumo ir kad nebūtų jokio suinteresuotumo bylos baigtimi, išskyrus siekį, kad ginčas būtų išspręstas griežtai laikantis teisės normų (šiuo klausimu žr. 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 121 ir 122 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

225 Remiantis suformuota jurisprudencija, norint užtikrinti pagal Sąjungos teisę reikalaujamas nepriklausomumo ir nešališkumo garantijas, būtina, kad egzistuotų taisyklės tam, kad teisės subjektams nekiltų jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai (šiuo klausimu žr. 2006 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, 53 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 196 punktą, taip pat 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjams taikoma drausminė* tvarka), C-791/19, EU:C:2021:596, 59 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

226 Šiuo aspektu svarbu, kad teisėjai būtų apsaugoti nuo išorinės įtakos ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jų nepriklausomumui. Teisėjų statusui ir teisėjų pareigoms taikomos taisyklės visų pirma turi leisti užkirsti kelią ne tik bet kokiai tiesioginei įtakai, daromai teikiant nurodymus, bet ir netiesioginei įtakai, galinčiai pakreipti atitinkamų teisėjų sprendimus kuria nors linkme, ir pašalinti jų nepriklausomumo ar nešališkumo nebuvimą, kuris galėtų pakenkti pasitikėjimui, kurį

demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje teismai turi kelti teisės subjektams (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundai)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 119 ir 139 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

227 Konkrečiau kalbant apie drausminę procedūrą reglamentuojančias taisykles, remiantis suformuota jurisprudencija nepriklausomumo reikalavimas reiškia, kad pagal šią tvarką turi būti užtikrinta, kad bus išvengta bet kokio pavojaus, jog tokia tvarka bus naudojama kaip politinė teismo sprendimų turinio kontrolės sistema. Šuo tikslu svarbu, jog atitinkamas teisėjas negalėtų būti patrauktas drausminėn atsakomybėn vien dėl to, kad teismo sprendime galimai padaryta nacionalinės ir Sąjungos teisės normų aiškinimo ir taikymo klaidų arba faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimo klaidų (šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 198 ir 234 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjams taikoma drausminė tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 134 ir 138 punktus). Beje, tai, kad šiems teisėjams netaikomos drausminės procedūros ar nuobaudos už naudojimąsi tokia galimybe kreiptis į Teisingumo Teismą pagal SESV 267 straipsnį, kuri priklauso jų išimtinei kompetencijai, yra su jų nepriklausomumu neatsiejamai susijusi garantija (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 5 d. Sprendimo *Ognyanov*, C-614/14, EU:C:2016:514, 17 ir 25 punktus; 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 59 punktą, taip pat 2021 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *IS (Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neteisėtumas)*, C-564/19, EU:C:2021:949, 91 punktą).

228 Be to, vadovaujantis valdžių padalijimo principu, būdingu teisinės valstybės veikimui, be kita ko, turi būti užtikrintas teismų nepriklausomumas nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 124 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundai)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 118 punktas).

229 Nors nei ESS 2 straipsnyje, nei pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, nei pagal jokią kitą Sąjungos teisės nuostatą iš valstybių narių nereikalaujama įtvirtinti konkretaus konstitucinio modelio, reglamentuojančio įvairių valstybės valdžios institucijų santykius ir tarpusavio sąveiką, visų pirma, kiek tai susiję su jų įgaliojimų apibrėžimu ir atskyrimu, šios valstybės narės turi laikytis, be kita ko, teismų nepriklausomumo reikalavimų, kylančių iš šių Sąjungos teisės nuostatų (pagal analogiją su Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija dėl EŽTK 6 straipsnio žr. 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 130 punktą).

230 Šiomis aplinkybėmis pagal ESS 2 straipsnį ir 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą arba Sprendimą 2006/928 nedraudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos Konstitucinio Teismo sprendimai yra privalomi bendrosios kompetencijos teismams, jeigu pagal nacionalinę teisę užtikrinamas tokio Konstitucinio Teismo nepriklausomumas, be kita ko, nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios, kaip to reikalaujama pagal šias nuostatas. Tačiau jei pagal nacionalinę teisę šis nepriklausomumas neužtikrinamas, tokie nacionalinės teisės aktai ar praktika draudžiami pagal šias Sąjungos teisės nuostatas, nes toks Konstitucinis Teismas negali užtikrinti pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą reikalaujamos veiksmingos teisminės gynybos.

231 Nagrinėjamu atveju prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų klausimai dėl iš šių Sąjungos teisės nuostatų kylančio teisėjų nepriklausomumo reikalavimo yra susiję, pirma, su visais aspektais, susijusiais su pagrindinėje byloje nagrinėjamus sprendimus priėmusio Konstitucinio Teismo statusu, sudėtimi ir veiklos vykdymu. Kalbant konkrečiai, šie teismai pažymi, kad pagal Rumunijos Konstituciją Konstitucinis Teismas nėra teismų sistemos dalis, kad jo narius skiria įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios institucijos, kurios taip pat turi teisę į jį kreiptis, ir kad jis viršijo savo įgaliojimus ir savavališkai išaiškino reikšmingus nacionalinės teisės aktus.

232 Dėl aplinkybės, kad pagal Rumunijos Konstituciją Konstitucinis Teismas nėra teismų sistemos dalis, šio sprendimo 229 punkte priminta, kad pagal Sąjungos teisę iš valstybių narių nereikalaujama įtvirtinti konkretaus konstitucinio modelio, reglamentuojančio įvairių valstybės valdžios institucijų santykius ir tarpusavio sąveiką, visų pirma kiek tai susiję su atitinkamų jų įgaliojimų apibrėžimu ir atskyrimu. Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad pagal Sąjungos teisę nedraudžiama steigti Konstitucinio Teismo, kurio sprendimai bendrosios kompetencijos teismams privalomi, jeigu jis atitinka šio sprendimo 224–230 punktuose nurodytus nepriklausomumo reikalavimus. Tačiau iš prašymų priimti prejudicinį sprendimą nematyti nieko, kas leistų manyti, kad Konstitucinis Teismas, kuris turi, be kita ko, kontroliuoti įstatymų ir ordonansų atitiktį Konstitucijai ir spręsti viešosios valdžios institucijų konstitucinio pobūdžio teisinius ginčus, kaip numatyta Rumunijos Konstitucijos 146 straipsnio d ir e punktuose, netenkina šių reikalavimų.

233 Dėl Konstitucinio Teismo teisėjų skyrimo sąlygų pažymėtina, jog iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog vien dėl to, kad atitinkami teisėjai, kaip antai Konstitucinio Teismo teisėjai pagal Rumunijos Konstitucijos 142 straipsnio 3 dalį, skiriami įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios, jie netampa nuo tokios valdžios priklausomi, tai pat negali kilti abejonių dėl jų nešališkumo, jei po paskyrimo šiems suinteresuotiesiems asmenims nedaroma jokio spaudimo, o vykdydami savo pareigas jie negauna jokių nurodymų (pagal analogiją žr. 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 133 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

234 Nors, žinoma, gali būti būtina įsitikinti, jog minėtų sprendimų dėl paskyrimo materialinės sąlygos ir procedūrinės taisyklės yra tokios, kad teisės subjektams negalėtų kilti jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar atitinkamiems teisėjams po jų paskyrimo nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl šių teisėjų neutralumo, kai susikerta interesai, ir kad šiuo tikslu svarbu, kad tos sąlygos ir taisyklės būtų suformuluotos taip, kad atitiktų šio sprendimo 226 punkte primintus reikalavimus (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundai)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 123 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), iš prašymuose priimti prejudicinį sprendimą nurodytos informacijos nematyti, jog pagrindinėse bylose nagrinėjamus sprendimus priėmusio Konstitucinio Teismo teisėjų paskyrimo sąlygos neatitinka minėtų reikalavimų.

235 Be to, reikia pažymėti, kad, remiantis ta pačia informacija, Rumunijos Konstitucijos 142 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog Konstitucinio Teismo teisėjai „skiriami devyneriems metams, jų įgaliojimų terminas negali būti pratęstas ar atnaujintas“, o jos 145 straipsnyje nurodyta, kad šie teisėjai, „vykdydami įgaliojimus, yra nepriklausomi ir neatšaukiami per visą įgaliojimų trukmę“. Taip pat minėtos Konstitucijos 143 straipsnyje nustatytos Konstitucinio Teismo teisėjų skyrimo sąlygos, pagal kurias reikalaujama, kad jie turėtų „aukštąjį teisinį išsilavinimą, aukštą profesinę kompetenciją ir ne mažesnį kaip 18 metų teisinio ar mokslinio

pedagoginio darbo stažą“, o tos pačios Konstitucijos 144 straipsnyje įtvirtintas Konstitucinio Teismo teisėjų pareigų nesuderinamumo „su jokiomis kitomis pareigomis valstybinėse ir privačiose organizacijose, išskyrus pedagoginę veiklą aukštojo mokslo institucijose“.

236 Šiuo atveju reikia pridurti, jog aplinkybė, kad į Konstitucinį Teismą gali kreiptis vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžios institucijos, yra susijusi su teismo, įsteigto siekiant spręsti konstitucinio pobūdžio ginčus, pobūdžiu ir funkcija; pati ši aplinkybė negali būti laikoma veiksniu, leidžiančiu ginčyti jo nepriklausomumą nuo tokios valdžios.

237 Dėl klausimo, ar Konstitucinis Teismas bylose, kuriose priimti pagrindinėse bylose nagrinėjami sprendimai, nesielgė nepriklausomai ir nešališkai, vien prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų nurodyta aplinkybė, kad Konstitucinis Teismas viršijo savo įgaliojimus Rumunijos teisminės valdžios nenaudai ir savavališkai išaiškino reikšmingą nacionalinės teisės aktą, jei tai pasitvirtintų, neįrodo, kad Konstitucinis Teismas neatitinka nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimų, primintų šio sprendimo 224–230 punktuose. Iš tiesų prašymuose priimti prejudicinį sprendimą nėra jokios kitos išsamios informacijos, iš kurios būtų matyti, kad šie sprendimai buvo priimti aplinkybėmis, dėl kurių kyla pagrįstų abejonių dėl to, ar Konstitucinis Teismas visiškai atitinka šiuos reikalavimus.

238 Antra, kiek tai susiję su drausmine atsakomybe, kuri pagal nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus gali kilti bendrosios kompetencijos teismų teisėjams, kai nesilaikoma Konstitucinio Teismo sprendimų, reikia pažymėti, kad iš tiesų dėl siekio išsaugoti teismų nepriklausomumą, be kita ko, negali būti visiška atmesta teisėjo drausminės atsakomybės, galinčios kilti tam tikrais labai išimtiniais atvejais dėl tokio teisėjo priimtų teismo sprendimų, atsiradimo galimybė. Iš tiesų tokiu nepriklausomumo reikalavimu nesiekiama pritarti jokioms šiurkščioms ir visiškai nedovanotinoms teisėjų elgesio formoms, pavyzdžiui, kai tyčia ir nesąžiningai arba dėl ypač didelio ir akivaizdaus aplaidumo pažeidžiamos nacionalinės arba Sąjungos normos, kurių laikymąsi teisėjas turi užtikrinti, arba jei teisėjas elgiasi savavališkai ar atsisako vykdyti teisingumą, kai, privalėdamas užtikrinti pareigą priimti sprendimą, jis turi išspręsti jam teisės subjektų perduotus ginčus (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjams taikoma drausminė tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 137 punktas).

239 Vis dėlto, siekiant išsaugoti teismų nepriklausomumą ir neleisti, kad būtų nukrypta nuo teisėtų drausminės tvarkos tikslų, panaudojant šią tvarką politinei teismo sprendimų kontrolei arba siekiant daryti spaudimą teisėjams, svarbu, jog atitinkamas teisėjas negalėtų būti patrauktas atsakomybėn vien dėl to, kad teismo sprendime galimai padaryta nacionalinės ir Sąjungos teisės normų aiškinimo ir taikymo klaidų ar faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimo klaidų (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjams taikoma drausminė tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 138 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

240 Todėl svarbu, kad teisėjo drausminė atsakomybė už teismo sprendimą būtų taikoma labai išimtiniais atvejais, kaip antai nurodytais šio sprendimo 238 punkte, ir šiuo atžvilgiu būtų reglamentuojama objektyviais ir patikrinamais kriterijais, susijusiais su gero teisingumo vykdymo reikalavimais ir garantijomis, kuriomis siekiama išvengti bet kokios išorinės įtakos teismo sprendimų turiniui pavojaus ir taip leidžiant teisės subjektams atmesti visas pagrįstas abejones dėl atitinkamų teisėjų atsparumo išorės veiksniams ir neutralumo, kai susikerta interesai (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjams taikoma drausminė tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 139 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

241 Nagrinėjamu atveju iš prašymuose priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos nematyti, kad nacionalinių bendrosios kompetencijos teismų teisėjų drausminė atsakomybė už Konstitucinio Teismo sprendimų nesilaikymą, numatyta Įstatymo Nr. 303/2004 99 straipsnio ș punkte, kurio tekste nėra jokios kitos sąlygos, būtų apribota tik šio sprendimo 238 punkte nurodytais labai išimtiniais atvejais, priešingai, nei nurodyta šio sprendimo 239 ir 240 punktuose primintoje jurisprudencijoje.

242 Darytina išvada, kad ESS 2 straipsnis, 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir Sprendimas 2006/928 turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos Konstitucinio Teismo sprendimai yra privalomi bendrosios kompetencijos teismams, jeigu pagal nacionalinę teisę užtikrinamas minėto Konstitucinio Teismo nepriklausomumas, be kita ko, nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios, kaip to reikalaujama pagal šias nuostatas. Vis dėlto šios ES sutarties nuostatos ir minėtas sprendimas turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos visais atvejais, kai nacionalinių bendrosios kompetencijos teismų teisėjai nesilaiko nacionalinio Konstitucinio Teismo sprendimų, jiems kyla drausminė atsakomybė.

243 Šiomis aplinkybėmis, kiek tai susiję su bylomis, kuriose pagrindinėje byloje nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais ar praktika įgyvendinama Sąjungos teisė, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, atskiras Chartijos 47 straipsnio nagrinėjimas, kuris galėtų tik patvirtinti pirmesniame šio sprendimo punkte nurodytą išvadą, nėra būtinas siekiant atsakyti į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų klausimus ir išspręsti ginčus, dėl kurių į juos kreiptasi.

– *Dėl Sąjungos teisės viršenybės*

244 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai pažymi, kad pagrindinėse bylose nagrinėjamuose sprendimuose suformuota Konstitucinio Teismo jurisprudencija, dėl kurios suderinamumo su Sąjungos teise jiems kyla abejonių, pagal Rumunijos Konstitucijos 147 straipsnio 4 dalį yra privaloma ir nacionaliniai teismai turi jos laikytis, nes priešingu atveju jų nariams būtų skirta drausminė nuobauda pagal Įstatymo Nr. 303/2004 99 straipsnio ș punktą. Šiomis aplinkybėmis jie nori išsiaiškinti, ar pagal Sąjungos teisės viršenybės principą tokie nacionalinės teisės aktai ar praktika draudžiami, o nacionaliniam teismui leidžiama netaikyti tokio pobūdžio jurisprudencijos nekylant pavojaus, jog jo nariams bus skirta drausminė nuobauda.

245 Šiuo klausimu reikia priminti, kad suformuotoje jurisprudencijoje dėl EEB sutarties Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog Bendrijos sutartimis, kitaip nei įprastomis tarptautinėmis sutartimis, įtvirtinta nauja teisės sistema; įsigaliojus sutartims, ji buvo integruota į valstybių narių teisės sistemą ir yra privaloma jų teismams. Ši nauja teisės sistema, kurios naudai valstybės narės apribojo savo suverenias teises sutartyse apibrėžtose srityse ir kurios subjektai yra ne tik valstybės narės, bet ir jų piliečiai, turi savo institucijas (šiuo klausimu žr. 1963 m. vasario 5 d. Sprendimo *van Gend & Loos*, 26/62, EU:C:1963:1, p. 23, ir 1964 m. liepos 15 d. Sprendimo *Costa*, 6/64, EU:C:1964:66, p. 1158 ir 1159).

246 Be to, 1964 m. liepos 15 d. Sprendime *Costa* (6/64, EU:C:1964:66, p. 1158–1160) Teisingumo Teismas įtvirtino Bendrijos teisės viršenybės principą, pagal kurį ši teisė laikoma viršesne už valstybių narių teisę. Šiuo klausimu jis konstatavo, kad savarankiškos teisės sistemos, kurią valstybės narės pripažino abipusiškumo pagrindu, sukūrimas EEB sutartimi reiškia, kad valstybės narės prieš šią teisės sistemą negali remtis vėlesne vienašale priemone, taip pat negali priešpriešinti iš EEB sutarties kilusios teisės ir bet kokių nacionalinės teisės nuostatų taip, kad ši

teisė neprarastų Bendrijos pobūdžio ir nebūtų kvestionuojamas pačios Bendrijos teisinis pagrindas. Iš tiesų Bendrijos teisės įgyvendinimo lygis negali skirtis įvairiose valstybėse, atsižvelgiant į vėliau priimtus vidaus teisės aktus, priešingu atveju kiltų pavojus EEB sutarties tikslų įgyvendinimui arba atsirastų šia Sutartimi draudžiama diskriminacija dėl pilietybės.

247 1991 m. gruodžio 14 d. Nuomonės 1/91 (EEE susitarimas – I) (EU:C:1991:490) 21 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad EEB sutartis, nors ir sudaryta kaip tarptautinis susitarimas, yra konstitucinė Bendrijos chartija, ir kad pagrindiniai taip sukurtos Bendrijos teisės sistemos ypatumai yra jos viršenybė prieš valstybių narių teisę, taip pat daugelio nuostatų, kurios yra taikytinos pačioms valstybėms narėms ir jų piliečiams, tiesioginis veikimas.

248 Be to, šie pagrindiniai Sąjungos teisės sistemos ypatumai ir jų privalomo paisymo svarba buvo patvirtinti ratifikavus visas Sutartis, kuriomis iš dalies keičiama EEB sutartis ir, be kita ko, Lisabonos sutartį. Iš tiesų, tvirtindama šią Sutartį, valstybių narių vyriausybių atstovų konferencija Deklaracijoje Nr. 17 dėl viršenybės, pridėtoje prie Lisabonos sutartį patvirtinusios tarpvyriausybinės konferencijos Baigiamojo akto (OL C 326, 2012, p. 346), aiškiai nurodė, kad remiantis suformuota Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija Sutartys ir teisės aktai, kuriuos priima Sąjunga remdamasi Sutartimis, turi viršenybę prieš valstybių narių teisės aktus šioje jurisprudencijoje nustatytomis sąlygomis.

249 Reikia pridurti, kad ESS 4 straipsnio 2 dalies pirmame sakinyje numatyta, jog Sąjunga gerbia valstybių narių lygybę prieš Sutartis. Vis dėlto Sąjunga gali gerbti tokią lygybę tik tuo atveju, jeigu valstybės narės pagal Sąjungos teisės viršenybės principą negali remtis vienašale priemone prieš Sąjungos teisės sistemą, kad ir kokia ji būtų.

250 Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, Teisingumo Teismas nė kartą tvirtino ankstesnę jurisprudenciją dėl Sąjungos teisės viršenybės principo, t. y. principo, pagal kurį reikalaujama, kad visos valstybių narių institucijos užtikrintų visišką įvairių Sąjungos teisės normų veiksmingumą, o valstybių narių teisė negali pakenkti šių įvairių normų veiksmingumui tų valstybių teritorijoje (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 244 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Paskyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 156 punktas, taip pat 2021 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *IS (Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neteisėtumas)*, C-564/19, EU:C:2021:949, 78 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

251 Taigi pagal Sąjungos teisės viršenybės principą tai, kad valstybė narė remiasi nacionalinės teisės nuostatomis, kurios gali būti net ir konstitucinio lygmens, negali pakenkti Sąjungos teisės vienovei ir veiksmingumui. Iš tiesų, remiantis suformuota jurisprudencija, Sąjungos teisės viršenybės principo pasekmės privalomos visoms valstybės narės institucijoms, ir tam negali kliudyti net ir konstitucinio lygmens vidaus nuostatos, susijusios su jurisdikcijos pasidalijimu (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 245 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Paskyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 157 punktas, taip pat 2021 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *IS (Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neteisėtumas)*, C-564/19, EU:C:2021:949, 79 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

252 Šiuo klausimu, be kita ko, reikia priminti, kad pagal viršenybės principą nacionalinis teismas, kuriam pavesta pagal savo kompetenciją taikyti Sąjungos teisės nuostatas, turi pareigą, nesant galimybės aiškinti nacionalinės teisės aktus taip, kad jie atitiktų Sąjungos teisės reikalavimus, užtikrinti visišką šios teisės reikalavimų veiksmingumą jo nagrinėjamoje byloje, jei reikia, savo iniciatyva atsisakydamas taikyti bet kokius nacionalinės teisės aktus ar praktiką, prieštaraujančius Sąjungos teisės reikalavimams, ir neprivalo prašyti arba laukti, kol ši nacionalinė nuostata bus panaikinta teisėkūros arba kitokiomis konstitucinėmis priemonėmis (šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 247 ir 248 punktus, taip pat 2021 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *IS (Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neteisėtumas)*, C-564/19, EU:C:2021:949, 80 punktą).

253 Dėl šiuose prašymuose priimti prejudicinį sprendimą nurodytų Sąjungos teisės nuostatų reikia priminti, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, SESV 325 straipsnio 1 dalis, taip pat Sprendimo 2006/928 priede išvardyti orientaciniai tikslai suformuluoti aiškiai ir tiksliai ir jiems netaikomos jokios sąlygos, todėl jos turi tiesioginį poveikį (šiuo klausimu žr. 2017 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *M.A.S. ir M.B.*, C-42/17, EU:C:2017:936, 38 ir 39 punktus, taip pat 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 249 ir 250 punktus).

254 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad pagal ESS 19 straipsnį, nors nacionaliniai teismai ir Teisingumo Teismas turi užtikrinti visišką Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse ir iš šios teisės išplaukiančią veiksmingą teisminę gynybą, Teisingumo Teismas turi išimtinę jurisdikciją pateikti galutinį minėtos teisės išaiškinimą (šiuo klausimu žr. 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *Moldovos Respublika*, C-741/19, EU:C:2021:655, 45 punktą). Vis dėlto, įgyvendindamas šią jurisdikciją, Teisingumo Teismas galiausiai turi patikslinti Sąjungos teisės viršenybės principo apimtį reikšmingų šios teisės nuostatų atžvilgiu, nes ši apimtis negali priklausyti nei nuo nacionalinės teisės nuostatų aiškinimo, nei nuo nacionalinio teismo pateikto Sąjungos teisės nuostatų aiškinimo, neatitinkančio Teisingumo Teismo aiškinimo. Šiuo tikslu per SESV 267 straipsnyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą, kuri yra Sutartyse įtvirtintos teismų sistemos kertinis akmuo, užmezgamas dialogas tarp Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų teisėjų, kuriuo siekiama užtikrinti vienodą Sąjungos teisės aiškinimą ir kartu – jos nuoseklumą, visišką veiksmingumą, autonomiją ir galiausiai savitą Sutartimis sukurtos teisės pobūdį (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *Consorzio Italian Management ir Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, 27 punktas).

255 Nagrinėjamu atveju prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai pažymi, kad pagal Rumunijos Konstituciją jie yra saistomi jurisprudencijos, suformuotos pagrindinėse bylose nagrinėjamuose Konstitucinio Teismo sprendimuose, ir negali netaikyti šios jurisprudencijos, nes priešingu atveju prieš jų narius gali būti pradėta drausminė procedūra arba jiems gali būti skirtos drausminės sankcijos, net jei jie, atsižvelgdami į Teisingumo Teismo prejudicinį sprendimą, manytų, kad minėta jurisprudencija prieštarauja Sąjungos teisei.

256 Šiuo klausimu primintina, kad priimdamas sprendimą pagrindinėje byloje nacionalinio teismo teisėjas turi paisyti Teisingumo Teismo prejudicinėje byloje priimto sprendimo, kiek tai susiję su atitinkamų Sąjungos teisės nuostatų aiškinimu (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 38 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

257 Taigi nacionaliniam teismui, kuris pasinaudojo teise arba įvykdė pareigą pagal SESV 267 straipsnį pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, negali būti kliudoma Sąjungos teisę iš karto taikyti taip, kad būtų paisoma Teisingumo Teismo sprendimo ar jurisprudencijos, nes kitaip sumažėtų šios nuostatos veiksmingumas (šiuo klausimu žr. 1978 m. kovo 9 d. Sprendimo *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, 20 punktą ir 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 39 punktą). Reikia pridurti, kad teisė tokio taikymo metu daryti viską, kas būtina siekiant nepaisyti nacionalinės teisės aktų ar praktikos, galinčių kliudyti visiškam Sąjungos teisės normų veiksmingumui, yra sudedamoji Sąjungos teismo teisėjo pareigų, tenkančių nacionalinio teismo teisėjui, atsakingam už Sąjungos teisės normų taikymą savo kompetencijos ribose, dalis, todėl šios teisės įgyvendinimas yra garantija, kad bus užtikrintas iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos išplaukiantis teisėjų nepriklausomumas (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 59 punktą, taip pat 2021 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *IS (Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neteisėtumas)*, C-564/19, EU:C:2021:949, 91 punktą).

258 Taigi su pačiu Sąjungos teisės pobūdžiu susijusiems reikalavimams prieštarauja bet kuris nacionalinės teisės aktas arba teisėkūros, administracinė ar teisminė praktika, dėl kurių Sąjungos teisė tampa mažiau veiksminga atsisakius teismui, kuris yra kompetentingas taikyti šią teisę, suteikti įgaliojimus tokio taikymo metu imtis visų būtinų priemonių netaikyti nacionalinės nuostatos ar praktikos, galinčių kliudyti visiškam Sąjungos teisės normų veiksmingumui (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 22 d. Sprendimo *Melki ir Abdeli*, C-188/10 ir C-189/10, EU:C:2010:363, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 41 punktą, taip pat 2018 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality ir Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, 36 punktą).

259 Vis dėlto nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos nacionalinio Konstitucinio Teismo sprendimai yra privalomi bendrosios kompetencijos teismams, nors jie, atsižvelgdami į Teisingumo Teismo priimtą prejudicinį sprendimą, mano, kad šiuose Konstitucinio Teismo sprendimuose suformuota jurisprudencija prieštarauja Sąjungos teisei, gali kliudyti šiems teismams užtikrinti visišką šios teisės reikalavimų veiksmingumą; tokį kliudanti poveikį gali sustiprinti tai, kad pagal nacionalinę teisę šios Konstitucinio Teismo jurisprudencijos galimas nesilaikymas kvalifikuojamas kaip drausminis nusižengimas.

260 Šiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad pagal SESV 267 straipsnį draudžiami bet kurie nacionalinės teisės aktai ar praktika, dėl kurių nacionaliniams teismams tam tikrais atvejais užkertamas kelias pasinaudoti šiame 267 straipsnyje numatyta galimybe arba įvykdyti jame numatytą pareigą pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 32–34 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją; 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 103 punktą, taip pat 2021 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *IS (Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neteisėtumas)*, C-564/19, EU:C:2021:949, 93 punktą). Be to, pagal šio sprendimo 227 punkte primintą jurisprudenciją tai, kad nacionalinių teismų teisėjams neturi būti taikomos drausminės procedūros ar nuobaudos už tai, kad jie pasinaudojo galimybe kreiptis į Teisingumo Teismą pagal SESV 267 straipsnį, kuri priklauso jų išimtinei kompetencijai, yra su jų nepriklausomumu neatsiejamai susijusi garantija. Be to, jeigu, gavęs Teisingumo Teismo atsakymą, nacionalinio bendrosios kompetencijos teismo teisėjas manytų, kad nacionalinio

Konstitucinio Teismo jurisprudencija prieštarauja Sąjungos teisei, tai, kad nacionalinis teismas, vadovaudamasis šios teisės viršenybės principu, nusprendžia netaikyti šios jurisprudencijos, jokiu būdu negali jam užtraukti drausminės atsakomybės.

261 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad pagal Įstatymo Nr. 303/2004 99 straipsnio ș punktą dėl kai kurių prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų teisėjų buvo pradėtos drausminės procedūros po to, kai jie pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Be to, tuo atveju, jei, atsižvelgdami į Teisingumo Teismo atsakymą, šie teismai nuspręstų netaikyti Konstitucinio Teismo jurisprudencijos, suformuotos pagrindinėse bylose nagrinėjamuose sprendimuose, turint omenyje šio sprendimo 58 punkte nurodytą Konstitucinio Teismo jurisprudenciją, neatmestina galimybė, kad šiuos teismus sudarantiems teisėjams gali būti skirtos drausminės nuobaudos.

262 Darytina išvada, kad Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos nacionaliniams bendrosios kompetencijos teismams yra privalomi nacionalinio Konstitucinio Teismo sprendimai, todėl jie negali savo iniciatyva netaikyti tuose sprendimuose suformuluotos jurisprudencijos, nes priešingu atveju padarytų drausminį nusižengimą, nors, atsižvelgdami į Teisingumo Teismo sprendimą, mano, kad ši jurisprudencija prieštarauja ESS 19 straipsnio 1 dalies antrai pastraipai, SESV 325 straipsnio 1 daliai arba Sprendimui 2006/928.

263 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus bylose C-357/19, C-379/19, C-811/19 ir C-840/19 bei vieninteliį klausimą byloje C-547/19 reikia atsakyti taip:

– ESS 2 straipsnis, 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir Sprendimas 2006/928 turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos Konstitucinio Teismo sprendimai yra privalomi bendrosios kompetencijos teismams, jeigu pagal nacionalinę teisę užtikrinamas minėto Konstitucinio Teismo nepriklausomumas, be kita ko, nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios, kaip to reikalaujama pagal šias nuostatas. Vis dėlto šios ES sutarties nuostatos ir minėtas sprendimas turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos visais atvejais, kai nacionalinių bendrosios kompetencijos teismų teisėjai nesilaiko nacionalinio Konstitucinio Teismo sprendimų, jiems kyla drausminė atsakomybė;

– Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos bendrosios kompetencijos teismams privalomi nacionalinio Konstitucinio Teismo sprendimai, todėl jie negali savo iniciatyva netaikyti tuose sprendimuose suformuotos jurisprudencijos, nes priešingu atveju padarytų drausminį nusižengimą, nors, atsižvelgdami į Teisingumo Teismo sprendimą, mano, kad ši jurisprudencija prieštarauja ESS 19 straipsnio 1 dalies antrai pastraipai, SESV 325 straipsnio 1 daliai arba Sprendimui 2006/928.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

264 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **Visas 2006 m. gruodžio 13 d. Komisijos sprendimas 2006/928/EB, nustatantis bendradarbiavimo su Rumunija ir jos pažangos siekiant orientacinių tikslų teismų reformos ir kovos su korupcija srityse patikrinimo mechanizmą, yra privalomas Rumunijai, kol nėra panaikintas. Jo priede pateikti orientaciniai tikslai yra skirti užtikrinti, kad ši valstybė narė laikytųsi ESS 2 straipsnyje nurodytos teisinės valstybės vertybės, ir yra privalomi šiai valstybei narei, nes ji privalo imtis tinkamų priemonių šiems tikslams pasiekti, todėl pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą privalo tinkamai atsižvelgti į Komisijos pagal minėtą sprendimą parengtas ataskaitas, ypač į tose ataskaitose pateiktas rekomendacijas.**

2. **(Ištaisyta 2022 m. kovo 15 d. nutartimi) SESV 325 straipsnio 1 dalis, siejama su 1995 m. liepos 26 d. Briuselyje pasirašytos Konvencijos dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos, parengtos vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu, 2 straipsniu, ir Sprendimas 2006/928 turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos nuosprendžiai korupcijos ir PVM sukčiavimo bylose, kuriuos pirmąja instancija priėmė ne konkrečios sudėties specializuotos teismo kolegijos arba apeliacine instancija – ne konkrečios sudėties teismo kolegijos, kurių visi nariai skirti traukiant burtus, yra absoliučiai negaliojantys, todėl atitinkamos korupcijos ir PVM sukčiavimo bylos turi būti peržiūrimos (tam tikrais atvejais teikiant ypatinguosius skundus dėl įsiteisėjusių apeliacine tvarka priimtų nuosprendžių) pirmojoje ir (arba) antrojoje instancijose, nes dėl šio nacionalinės teisės aktų ar praktikos taikymo gali kilti sisteminė nebaudžiamumo už Sąjungos finansiniams interesams kenkiančius sunkius sukčiavimo nusikaltimus sudarančias veikas arba korupciją apskritai rizika. Pareiga užtikrinti, kad už tokius nusikaltimus būtų taikomos veiksmingos ir atgrasomos bausmės, neatleidžia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuo pareigos patikrinti, ar laikomasi Chartijos 47 straipsnyje garantuojamų pagrindinių teisių, ir šis teismas negali taikyti tokią sisteminę nebaudžiamumo riziką keliančio nacionalinio pagrindinių teisių apsaugos standarto.**

3. **ESS 2 straipsnis, 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir Sprendimas 2006/928 turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos Konstitucinio Teismo sprendimai yra privalomi bendrosios kompetencijos teismams, jeigu pagal nacionalinę teisę užtikrinamas minėto Konstitucinio Teismo nepriklausomumas, be kita ko, nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios, kaip to reikalaujama pagal šias nuostatas. Vis dėlto šios ES sutarties nuostatos ir minėtas sprendimas turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos visais atvejais, kai nacionalinių bendrosios kompetencijos teismų teisėjai nesilaiko nacionalinio Konstitucinio Teismo sprendimų, jiems kyla drausminė atsakomybė.**

4. Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos bendrosios kompetencijos teismams privalomi nacionalinio Konstitucinio Teismo sprendimai, todėl jie negali savo iniciatyva netaikyti tuose sprendimuose suformuotos jurisprudencijos, nes priešingu atveju padarytų drausminį nusižengimą, nors, atsižvelgdami į Teisingumo Teismo sprendimą, mano, kad ši jurisprudencija prieštarauja ESS 19 straipsnio 1 dalies antrai pastraipai, SESV 325 straipsnio 1 daliai arba Sprendimui 2006/928.

Parašai.